

Mark

John The Baptist Murrinh Wurdanrrayiththa Wurrini Ngarra Kardu

¹ Murrinh kanhi-ka murrinh thelerrdhe patha murrinh ngarra Jesus Christ nukun, wakal nukunu Yile neki-ya. ² Murrinh kanhi pantet-ka ngarra kardu ngalantharr murntak nan Isaiah murrinh darntilil. I kanhi-wa murrinh darntilil-yu murrinh ngarra Yile neki kathu mamna, “Nga. Ngay-ka ngurduthuknu kardu nugarn numi kardu pinhimardanu tharra kumparra warra. I nukunu kardu nugarn nhini-wa murrinh ngarra ngay panthelerrnu purru ngarra kardu-yu. I nhini kardu-ka puyumpamardamardanu i pumempawathawathanu ngarra nhinhire tharraruyunu-ya. ³ I nukunu kardu nugarn nhini-ka purrukaykaynu da pana-re-ya ngarra da darrinpirr pularn-ya, ‘Ya,’ marranu kardu-yu. ‘Mayern numanawathawathanu kardu Pule ngala-nu tiduk kathu purrunu. Mayern nubunayithithnu.’”

⁴ I bere murrinh nhini ngarra nukunu Isaiah darntilil-ka kardu thatpirr-ka pangarntuy warda ngarra da darrinpirr pularn nhini-yu. Murrinh nukunu-ka John the Baptist-wa. I nukunu-ka daninthelerrdha wurrini pangu da ngarra kardu murrinh Yile neki nukunu-yu. I kanhi-wa merradha wurrini, “Nga. Narnipartnu warda da mange wiye pana nanthin numpan-yu i nhini ngay-ka ngananluluwewunu warda ngurru kura patha-re. I nhini Yile neki-ka pirrananmaputhnu warda da mange wiye ngarra numammath numpan-yu.”

⁵ Bere kardu wurnangat warda ngatha da nan thangunu kathu Judea i Jerusalem punninadha ngarra John-nu

i murrinh ngarra nukunu pubimnayepup. I murrinh pumenanudha punni, “Murrinh ngarra nukunu-ka murrinh thathpirr-wa. Nekineme-ka mange wiye da thathpirr thumedhaneme thurrini.” I kardu-ka ngarra Yile neki deyida pumenadha punni mange wiye numi numi deyida parnamnatharrmu ngarra nukunu-yu. I nhini thangu-ka nukunu John the Baptist-ka daninluwewudha wurrini ngarra ngipilinh ngala da nan, Jordan.

⁶ Bere nukunu John the Baptist banardurdidha wurrini-ka nanhthi kaligu mampatha ku nan thangu pe-marr ngarra ku camel. I nanhthi belk menarlarlar-rdha wurrini-ka nanhthi leather ku darripi-wa. I ku-ka wurrinimurrktha-ka ku thalarrithay i ku thithay.

⁷ Bere nukunu John the Baptist-ka murrinh numi deyida merradha wurrini ngarra kardu. “Ya. Ngay-ka kardu mere Pule ngala kanhi-yu. Mu kardu pana ngarra tiduk kathu pununu pi-ka nukunu nimin kardu Pule ngala thathpirr-yu. Ngay-ka mere mani ngurdimerereth ngarra me sandal nukunu-yu. Nhini ngay-ka wurdanngiwerdi ngemmanham-wa nhini-yu. Nukunu-ka kardu Pule ngala thathpirr warda nhini-yu. ⁸ Ngay-ka berengunh nganinluluwewudha ngurrini kura patha da matha-re, mu nukunu nhini-ka bunannginirdinu Ngepan ngarra Yile neki nukun-yu.”

John The Baptist-te Daluwewu Jesus

⁹ Bere nhini thangu-ka nukunu Jesus-ka nadha dini da nan thangu kathu Nazareth ngarra da ngala thathpirr nan-ya Galilee. I nadha dini i pangamnaruy da mana ngarra nukunu John the Baptist. Bere nukunu John the Baptist-ka daluwewu warda Jesus-yu ngarra ngipilinh da nan-ya Jordan. ¹⁰ I bere ngarra nukunu-re Jesus

wurranmardawith ngarra ngipilinh thangunu kathu-ka da marnirra kalakkalak memnadarl warda. I nukunu-ka kangkarl mamka i bamkardu Ngepan ngarra Yile neki kathu wurdamnathut ngarra nukunu-nu, mangini ku kuluntutuk mani wurdanthut tharra. ¹¹ I da kangkarl kathu-ka murrinh dimngeng. I kanhi-wa murrinh mam-yu, “Nhinhi-ka kardu wakal nugarn ngay-wa. Ngay-ka marda-wa thathpirr mangannhert ngurran. I le da matha ngurranpa nhinhi-yu.”

Ku Karrath Merulludha Kardi Jesus

¹² Bere nhini thangunu-ka Ngepan Yile neki thangunu wurdanthuk warda Jesus-yu da ngarra darrinpirr pularn-nu warda wangu-yu. ¹³ Da-ka nhini da da pirdithme kardidha-yu da merrk numi-ya i kanganu. I nukunu ku karrath-ka ku bere matha merulludha kardi Jesus-yu pangu da. I ku were pulangarr wanku-ya i ku nginipunh nhini mani-ya pardidha da pangu-yu. Mu ku angel-ka bere ngatha wangu pirapedha punni Jesus-yu.

Jesus Wurranpirrukayneme Kardu Nugarn Ngamere

¹⁴ Bere ngarra nukunu-re pule Herod thangunu John the Baptist banurdi ngarra jail-ka, Jesus-ka nadha dini da ngala pangu da nan-ya Galilee i murrinh ngarra Yile nukunu thangunu danintheleerrdha wurrini ngarra kardu. ¹⁵ I kanhi-wa murrinh merradha wurrini-yu, “Nga. Da-ka manta warda kurran kathu ngarra Yile neki-re ku Pule ngala thathpirr warda pinarranu purru kardu ngarra nukunu. Nhini-ka narnipartnu warda da mange wiye ngarra nanthin numpan-yu i numabath warda nuru murrinh theleerrdhe patha kanhi ngarra Yile neki thangunu-yu.” Jesus kathu-yu murrinh merradha wurrini-yu.

¹⁶ Bere nhini thangunu Jesus-ka nadha dini da ngipilinh ngala nan-nu Galilee. I ngarra nukunu-re punimardadha

wurrini ngarra ngipilinh-ka nukunu bampunkungkardu piguna Simon i Andrew nanhthi karlay parderuthtuththa ngarra ngipilinh ku ngurmlirl-nu. Piguna nhini-ka kardu bere matha parderuthtuththa ku ngurmlirl-nu nanhthi karlay-re. ¹⁷ Bere Jesus kathu-ka mampirru, “Ya. Nanku-ka kardu bere matha wangu ku ngurmlirl-nu narnamkaruthtuth, mu tharra-ya purruneme ngarra ngay. Ngay-ka ngurdinankuyethithnu kardu-nu nurur-rakaykaynu i kardu ngarra ngay pangilerinu puru i pangiriwaknu puru.” ¹⁸ Bere piguna nhini-ka parnamkapart warda nanhthi karlay-yu i parraneriwaktha punne ngarra Jesus warda wangu.

¹⁹ I puy deyida wangu punnedhaneme kunungingki-ka, Kangkarlmawu bampunkungkardu piguna James i John ngarra tharntu nanhthi karlay parraneredhaneme pirrine wunku yile piguna nan, Zebedee. ²⁰ Bere Kangkarlmawu-ka wurranpirrukay piguna nhini-yu. I nhini thangunu-ka parnamkapart warda yile piguna i kardu ngamere pangu da wangu ngarra tharntu. I ngarra Kangkarlmawu warda parraneriwaktha punne.

Kardu Nugarn Wunku Ku Ngepan Wiye Kanthidha Wurrini

²¹ Bere nhini thangunu-ka Jesus i pulangay nukunu-ka punnedhaneme da nan-nu warda wangu Capernaum. I da ngarra Saturday mana-ka, Jesus-ka kanardi ngarra murrinh church kardu Jews pigunu i murrinh ngarra Yile neki nukunu wurdininthethiththa dini ngarra kardu. Da Saturday mana warda-ka benyuk warda dini kardu Jews-yu i ngarra murrinh church pardirdurdi. ²² I kardu ngarra wurdininthethiththa dini-ka kardu pumemnamardat da matha murrinh ngarra Jesus merradha dini-yu. Mu nukunu-ka nginipunh kardu Pule ngala da matha mani wurdininthethiththa dini, i mere pana mani kardu

nhini-ya ngarra murrinh law kardu Jews pigunu pud-dininthethiththa punni-yu.

²³⁻²⁴ Bere da ngarra church nhini-ka kardu nugarn dinidha pangu da wunku ku ngepan wiye kanthidha wur-rini. Bere nukunu nhini-ka dimnakay ngarra Jesus wangu i mamna, “Nga, Jesus kardu Nazareth-mawu. Ngay-ka the-wa mamnhibath ngurran nhinhi-yu. Pule ngala wurdannhithuk-yu. I nhinhi-ka patha i yuthpan da matha thurran i mere nabath thani da mange wiye-yu. I nhinhi-ka wakal nukunu-wa. Mu thanguku-nu thurrinidha da kanhi-yu? Thurdungankartelnu i thurdungantinuminu-uminu ku ngepan wiye terert kanhi-yu?” ²⁵ Mu Jesus kathu-ka mamna ngarra ku ngepan wiye nhini-yu, “Wamam thi. I thungiwuy kathu ngarra kardu pana-yu.”

²⁶ Bere ku ngepan wiye nhini-ka buniwaththa kardi i bunirangkaltangkaldha kardi kardu nugarn nhini-yu. I nhini ku ngepan wiye-ka kardiwapadha i yungawuy warda ngarra kardu nhini thanguku kathu-yu. ²⁷ I kardu wurnangat-ka pumemnamardat ngala da matha nhini-yu i murrinh pumenanudha punni mange pigunu, “Thanguku-wa kanhi-yu? Kanhi-ka mange murrinh marra-wa kanhi-yu wurdannhiyethithngime-yu. Nukunu-ka kardu Pule ngala thathpirr-wa i kardu lurruth ngala. I ku ngepan wiye ngatha yida murrinh pumamnabath pumpan-yu ngarra murrinh mampirra wurran-yu.”

²⁸ I bere murrinh nhini ngarra Kangkarlmawu medha wurrini-ka banalangtha wurrini murrinh-yu da pana ngangka-re ngarra da ngala nan Galilee.

Kangkarlmawu Menpathadha Wurrini Kardu Matharr-wunngini

²⁹ Bere nhini thangunu-ka Kangkarlmawu i pulangay nukunu-ka pumpankardurr-warda-neme ngarra murrinh church nhini thangunu-yu i punnedhaneme ngarra thelput piguna-nu Simon i Andrew. Bere parnamkardineme wunku piguna James i John.

³⁰ Bere da ngarra thelput nhini-ka pipi nginarr nukunu Simon-ka matharr yungurkurrktha matharr pimut-wa mebaththa yu. I kardu-ka parrantherr Jesus-yu kardu matharr pangu yungurkurrktha-yu. ³¹ Bere Kangkarlmawu-ka wurriningedha i mange manganmart i dampirnturt i dinidha warda. I da nhini-re-ka kardu patha warda dinidha i matharr-ka kanampart warda. I nhini thangunu nigunu-ka mi warda dhepdhep mampir-ruwathawathangime.

³² Bere da nhini da ngatha ngarra ngunga thangunu kananthurrk-ka kardu-ka kardu matharr-wunngini terert pumenbertidha punni ngarra Kangkarlmawu-nu i kardu terert ku ngepan wiye wanku panthingkadhuktha punni.

³³ Kardu wurnangat nimin-ya da nan thangunu kathu da Capernaum pubenangkardurdudha punni ngarra tuwa ngarra thelput ngarra Kangkarlmawu dinidha-yu. ³⁴ I nukunu-ka menpathadha wurrini kardu terert kardu ngarra matharr numi numi panthidha punni. I ku ngepan wiye terert pirrinmapuththa wurrini ngarra kardu thangunu kathu-yu. Mu mere wurdirramurldha ku ngepan wiye-yu murrinh-yu. Mu banpunthap da matha nhini ku ngepan wiye-ka the-wa panthidha punni Jesus-ka wakal Yile neki nukunu-wa nhini-yu.

Kangkarlmawu Dininangerrentha Ngarra Yile Nukunu

³⁵ Bere da numi nhini warda-ka bere ngatha thip-inhi pirridha, Kangkarlmawu-ka dempirnturt nungardurr ngarra thelput nhini thangunu-yu i nadha dini

numidharrnu da ngarra watmam wangu ngarra kardu makardu-ya. I dininangerrentha ngarra Yile nukunu wangu.

³⁶ Bere nhini thangunu-ka nukunu Simon i pulan-gay nukunu Kangkarlmawu-ka pumpankawinhayneme Kangkarlmawu-yu. I punnungamkardurneme i piranaw-inhadhaththaneme tharra i pubangamkardurt-da-mananeme. ³⁷ I murrinh pumamnaneme, “Ya. Kardu wurnan-gat warda ngatha panganpawinhadhath parnam nhinhi-nu.” ³⁸ Mu Kangkarlmawu kathu-ka mampirruneme, “Nekineme-ka da ngamere deyida-nu purruwatnuneme. Ngay-ka ngangarntuy da putek ngala kanhi-ka kardu wurnangat warda ngatha ngantheleerrnu ngurru murrinh ngarra Yile ngay nukunu-yu.”

³⁹ Bere nhini thangunu Kangkarlmawu-ka wurrini-wattha da pana-re-ya da ngala nhini Galilee. I nukunu-ka danintheleerrdha wurrini murrinh ngarra Yile nukunu thangunu ngarra murrinh church terert kardu Jews pigunu. I ku ngepan wiye deyida wanku pirrinmapuththa wurrini ngarra kardu thangunu kathu-yu.

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Nugarn Wunku Matharr Leprosy Kanthidha Wurrini Wanku

⁴⁰ Bere kardu nugarn numi wunku nanhthi matharr leprosy kanthidha wurrini, wurrininadha ngarra Jesus. I demnawinhipingkarl pangu warra kumparra i mamna, “Ya pule. Marda ngatha nart-ka nhinhi-ka nangiathanu-wa kardu darripi tarangka ngurrunu.”

⁴¹ Bere Jesus-ka damnamardathin warda kardu nhini-nu-yu i nhini-ka pirrimnalangma warda i manthap. I murrinh mamna, “Yu, ngay-ka marda manganart ngar-rim manhiathanu. Nhinhi-ka kardu darripi tarangka warda thurrunu.” ⁴² I da nhini-re-ka kardu nugarn

nhini-ka patha warda kardidha i matharr ngala nhini-ka kanampart warda nhini-yu. ⁴³⁻⁴⁴ I Jesus kathu-ka mamna, “Nga. Mere nukun thantherr ngarra kardu-yu mange kanhi thangunu mampa-yu. Mu ngarra ku yilarn ngala da matha thununu thi i nukunu-ka banhinginingkardunu nhinhi-yu. I nhini thangunu-ka murrinh mampanu ku yilarn nhini-yu, ‘Yu, nhinhi-ka kardu manangka matharr warda, kardu darripi tarangka warda.’ I nhini thangunu-ka ku murrirrbe i ku thip thanamutnu ngarra ku yilarn-yu, ku nhini ngarra nukunu Moses mam-ya da murntak warra thanamutnu-ya. I nhini thangunu ku nhini-ka ku yilarn warda pinapeknu Yile neki-nu-yu. I nhini-ka the warda ngatha pumanhibathnu kardu wurnangat-yu nhinhi-ka kardu tarangka thatpirr warda nhini-yu.” Nhini-wa murrinh-yu Jesus kathu-yu mamna i wurdan-thuk warda nukunu-yu.

⁴⁵ Mu kardu nugarn nhini-ka mere murrinh menabaththa murrinh ngarra Jesus mamna-yu. I murrinh-ka bunilangtha weyida wurrini murrinh da ngarra Jesus patha mampatha-yu. Bere nhini thangunu Jesus-ka mere ngarra warda wurridha ngarra da town wangu-yu nhini-ka kardu nukun kirardarrirtirt kuru i kardu wurnangat nukun kuyunawerr kuru ngarra nukunu-yu. Mu nukunu-ka kardidha da ngarra bekmamarda da matha wangu. Mu kardu wurnangat-ka bere ngatha wangu punninawattha da pana ngangka-re thangunu-ya.

2

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Pulith

¹ Bere da thangu numa kama Kangkarlmawu-ka wurdawurl deyida da nan-nu Capernaum ngarra da

nukunu. I murrinh-ka bamlang nukunu wurdawurl-yu. ²I nhini thangunu-ka kardu-ka puyemnawerr warda thelput ngarra dinidha-yu. Nhini thelput-ka memmarlip da mana i outside deyida wanku kardu wurnangat-yu. I Kangkarlmawu-ka wurdanarrayiththa warda dini murrinh ngarra Yile neki nukunu. ³Bere da nhinire-ka kardu ngamere parramkaruyneme ngarra thelput nhini da wunku kardu pulith pumenamathbaththaneme punne ngarra da pit-te. ⁴Mu kardu-ka mere ngarra pumbaththaneme puye ngarra Jesus-nu-yu nhini-ka kardu wurnangat weyida pinganulipiyiptha purni. Bere peneme nhini-ka parnamkalaneme kangkarl da ngarra roof werlpen da mana. I weyi warda parramkawebangneme kangkarl kathu-yu ngarra Jesus da mana daniwebaththa pirri. I kardu pulith nhini-ka puddankathutneme ngarra pit nukunu nanhthi rup-te ngarra Jesus da mana warra kumparra pirridha. ⁵Mu Jesus-ka the menkumbaththaneme pirri ngarra marda peneme-yu murrinh da thathpirr pumamnabathneme nukunu-ka mawathanu patha da thathpirr kardu pulith nhini-yu. I bere murrinh mamna ngarra kardu pulith nhini-yu, “Nga. Da mange wiye pana ngarra nhinhi nebaththa thurrini-ka ngarrimnhimaputh warda-wa.”

⁶Bere kardu pana ngarra murrinh law kardu Jews pigunu puddininthethiththa punni-ka pubimnayepup warda ngarra murrinh Jesus mamna-yu i pubenayengkarnirnththa pi nginipunh kanhi mani-wa. ⁷“Thangku-nu nukunu-yu murrinh nhini menadha pirri ngarra kardu pulith pangu-yu? Nukunu pangu-ka murrinh damnakumugat-wa kanam pana ngarra Yile neki-yu ngarra murrinh menadha pirri kardu pulith pangu-yu. Nukunu-ka mere ngarra nukun kirramaputh da mange wiye ngarra kardu pulith pangu-yu, wurda.

Mu Yile neki da matha kirramaputh da mange wiye pangu-yu.”

⁸ Mu Jesus-ka bangampunkumardeneme murrinh pangu pubenayengkarnirnthaneme pe-yu. I mampirruneme, “Thangku-nu ngay nubemngayengkarnirnneme nirrimka-yu da mange nginipunh pana mani numamnganeme narnam-yu?
⁹⁻¹¹ Mu nga. Ngay kardu ngarra darrikardu nanki thathpirr-ka kardu Pule ngala thathpirr-wa. I ngay mani-ka ngirramaputh-wa da mange wiye-yu kardu ngarra nugarn pulith kabim kanhi-yu. Mu kardu numi ngatha yida nawa kama murrinh kanhi-yu. Mu mere nangkal kama patha mawatha kardu pulith kanhi-yu. I nhini ngay-ka patha thathpirr warda kardu purrulilinu-yu i nhini-ka the warda numabathnu ngay-ka ngirranmaputh da mange wiye ngarra nukunu mebaththa wurrini-yu.”

Bere Jesus kathu-ka mamna ngarra kardu pulith nhini-yu, “Ya, ngay-ka mampanu thewirnturt kathu i nartnu da pit nhinhi-yu i thurrulilinu pangu warda wangu ngarra da nhinhi-nu.”

¹² Bere kardu pulith nhini-ka dempirnturt warda i manganart da ngarra pit nukunu i wurrinilidha warda pangu wangu. Mu kardu wurnangat-ka pubamkardu i pumemnamardat warda i parriniriparlidha warda pardi Yile neki-yu. I murrinh pumemnu, “Ya. Nekingime-ka mere ngarra ngadha thubengkardudhangime thani mange nginipunh kanhi mani-yu.”

Kangkarlmawu Pirrimnakay Nukunu Levi

¹³ Bere nhini thangunu nukunu Kangkarlmawu-ka nadha deyida dini da ngarra ngipilinh ngala-nu. I kardu wurnangat puyemnawerr warda nhini-yu, i nukunu-ka murrinh wurdininthethiththa warda dini.

¹⁴ Bere nhini thangununu ngarra Jesus-te mayern wurrinilidha-ka, nukunu-ka kardu nugarn bamkardu dinidha ngarra thelput kunungingki ku mani dininmatkuttha ngarra kardu ku Government-nu-wa. I murrinh nukunu kardu nhini-ka nan-wa Levi. I yile nukunu-ka nan-wa Alphaeus. “Ya, kagu.” Jesus kathu-yu mamna. “Thurru kathu. Purrunu warda. I kardu thangiriwaknu ngarra ngay warda.” Bere nukunu Levi-ka dempirnturt i darntiwak ngarra Jesus pangu warda wangu.

¹⁵ I ngarra thelput nukunu da mana Levi pangamnintharuy mi dhepdhep-nu wunku pulangay nukunu Jesus, i bere parnamkawupneme. I kardu terert deyida wanku pirrinidha pangu mi dhepdhep-nu-yu. Kardu ngamere nhini-ka ku mani purninmatkuttha ngarra kardu ku nan-nu Government. I kardu ngamere deyida-ka murrinh law kardu Jews pigunu mere murrinh pumbaththa puyi. Kardu terert nhini-ka ngarra Jesus deyida wanku parraniriwaktha purni.

¹⁶ Bere kardu nugarn pana ngarra murrinh law Jews pigunu puddininthethiththa purni kardu Pharisees-ya pubamkardu Jesus dinimurrktha mi ngarra kardu pana ku mani purninmatkuttha ngarra kardu i kardu pana ngarra murrinh law Jews pigunu mere murrinh pumbaththa puyi. Bere kardu Pharisees nhini-ka parrampunkudhar-puneme ngarra pulangay nukunu Jesus, “Ya peneme,” pumampirruneme. “Thangku-dha nukunu Jesus kanam-murrk pangu-yu ngarra kardu pana ku mani parnam-punmatkut ngarra kardu-yu i ngarra kardu pangu mere murrinh kumabath kuru ngarra murrinh law nekineme-yu? Nukunu-ka mere kurrumurrk nhini-yu ngarra kardu wiyenpun pangu-yu.”

¹⁷ Mu Jesus kathu-ka bimpunkumayepupneme murrinh nhini-yu i mampirruneme, “Ya. Kardu pana ngarra manangka matharr ngala-ka mere deyida kirranakay ku doctor. Mu kardu nhini da matha matharr wunku kirranakay ku doctor-yu. Mange nginipunh nhini deyida mani ngay-ka ngurrinidha da kanhi-yu kardu pana-nu manmanpinu ngurru ngarra da mange wiye panthin pumpan-ya i murrinh marranu ngurru-ka parnipartnu warda da mange wiye-yu. Mu ngay-ka mere ngurridha kardu pana-nu ngarra pamam pumpan kardu pathanpun-ya,” Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kardu Ngamere Mi Parnampart Ngadha i Yile Neki Ngadha Pardinangerrentha

¹⁸ Bere pulangay nukunu John the Baptist i kardu Pharisees ngamere mi parnamkapart-ngadha-neme nhini-ka Yile neki ngadha murrinh pardenangerrenthaneme i par-raneriparlhdhaneme parde.

Bere kardu ngamere-ka purnenadhaneme ngarra Jesus-nu i pumamnaneme, “Ya. Pulangay nukunu John the Baptist i kardu Pharisees-ka mi-ka parnamkapart-ngadha-neme nhini-ka ngarra Yile neki ngadha parnamnangerrenneme i parramkariparlne neme parnam. Mu thangu-dha pulangay nhinhi-yu mange mere nginipunh nhini mani kuyemaneme kuru-yu mi mere ngadha karnemurrkneme-yu?”

¹⁹ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “The mana nanthinkaneme-ya ngarra kardu nugarn-te manganmert kardu palngun i bemnginthalet warda-ka kardu darrikardu nukunu-ka puyemperr warda mi dhepdhep pullathnu-yu. I bere kardu terert warda ngatha le da matha i marda ngala mi parnammurrk-yu, i mi-ka mere

ngarra ngadha karnipart, wurda. ²⁰ Mu ngarra nu-garn nhini-re kumabert mani-ka ngarra kardu darrikardu nukunu kathu-ya, nhini-ka mi dhepdhep-ka karnipart deyida nhini-yu i kanmardathinnu warda ki nukunu-nu-yu. I da mange nginipunh nhini deyida mani ngarra ngay kardu-re pumangibertnu pulangay ngarra ngay thangunu kathu nganinkupartnemenka-ka nhini peneme-ka pankumardathinnemenka i mi dhepdhep-ka parnepart-deyida-nemenka.”

²¹ Bere Jesus kathu-ka murrinh numi deyida mampir-runeme, “Nga. Nanhthi kaligu murntak nganaka nanhthi muyu wunku. Mere nangkai ngadha kawarl kani ngarra nanhthi kaligu marra-yu i ngarra kaligu murntak nhini-nu mawathanu-yu. Nhini-ka ngarra napurlte warda-ka nanhthi kaligu marra nimin-ka wurrannurrurrurr mamkunungingki warda i kingurrurduk warda ngarra kaligu murntak thangunu kathu-yu. I nhini ngarra nanhthi muyu ngarra murntak-ka nanhthi muyu ngala warda kirra nhini-yu. ²² I ngana deyida mere nangkai ngadha kawinhimardapak kura wine marra-yu ngarra nanhthi pul ku darripi murntak ngananu-yu. Mu mange nhini ngatha kama kurru-ka kura wine marra-ka kurduwi i kururup warda nhini-yu i nanhthi pul ku darripi murntak-ka kingutuy warda i kura-ka kewinhipak warda. I nanhthi pul ku darripi murntak-ka nanhthi wiye warda kirra nhini-yu. Mu kura wine marra ngatha-ka nawinhimardapaknu ngarra nanhthi pul ku darripi marra da matha,” Jesus kathu-yu mampirruneme.

Pulangay Nukunu Kangkarlmawu Mi Kamarl Wheat Pumu-niwerartaldhaneme Purne Da Ngarra Kardu Jews Benyuktha Dini

²³ Bere da ngarra Saturday mana da ngarra kardu Jews benyuktha dini-ka Kangkarlmawu i pulangay nukunu-ka purnelilidhaneme da ngarra mi katin ngarra mi yimun da matha wangu wurrinidha. I pulangay nukunu Kangkarlmawu-ka pumuniwerartaldhaneme purne ngarra mi kamarl pelpith da matha i purnemurrkthawarda-neme. ²⁴ Bere kardu nugarn pana kardu Pharisees-ya pumamnaneme ngarra Jesus, “Ya. Thangku-dha pulangay nhinhi mi pana kumungamkawerartalneme kumpanka-yu i pumpankamurrkneme-yu? Peneme-ka mange mere piyema-nukun-neme marra kanhi-yu ngarra kardu wurnangat warda ngatha-re bangamnganyuk dim-yu. Nhini-wa da murrinh law yibim-yu, murrinh law nekineme-yu.”

²⁵⁻²⁶ Mu Kangkarlmawu kathu-ka mampirruneme, “Nankuneme-ka rit ngadha numedhaneme-ya murrinh ngarra King David mange mam-yu ngarra nukunu-re medeyi kardidha-yu wunku pulangay nukunu-yu? Nga, nukunu-ka kanardi ngarra thelput Pule ngala Yile neki nukunu i mi danthakthuk mi lawam pangu dinkingadhuktha mi Yile neki nukunu. I nukunu-ka wulamath mi nhini-yu i ngarra kardu nukunu deyida wanku danirrumutmutthaneme i pullamkath-warda-neme nhini-yu. Da nhini-re nukunu Abiathar-ka dinidha ku yilarn ngala. Murrinh law nekineme yibim-ka ku yilarn da matha mi lawam pangu-yu pumpanmurrk-yu, mu nukunu King David i kardu ngarra nukunu mi-ka pullamkath-weyida-neme nhini-yu.”

²⁷ I Kangkarlmawu kathu-ka mampirru-deyida-neme, “Yile neki marra-re mampatha-ka kardu nugarn. I nhini thangu nu tiduk nhini mampatha-ka da Saturday kardu-nu banyuknu pi. Nhini da matha mange yibim-yu. Nukunu Yile neki-ka da-ka nhini-wa dammut-

yu i nekineme-ka banhiyuk-wa-nu-neme pi. ²⁸ Mu ngay kardu ngarra darrikardu nanki thathpirr-ka kardu Pule ngala thathpirr-wa ngarra da wurnangat nukunu-ya i da ngarra Saturday deyida wanku. Mu nhini-ka berengunh-wa pulangay ngay mi pana pumungamkaw-erartalneme pumpanka-yu.” Kangkarlmawu kathu-yu mampirruneme.

3

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Mange Wardi

¹ Bere Kangkarlmawu-ka kanardi deyida ngarra murrinh church kardu Jews pigunu. I da nhini-ka kardu nugarn numi dinidha ngangka da mange wardi puni-mawerlerldha kardi mange numi-re. ² Da-ka Saturday-wa nhini-yu i kardu ngamere Pharisees-ya pirangkadhaneme pirriner kardu ngarra kama pamanu Kangkarlmawu mange ngarra nukunu kardu pangu ngarra mange mamawathanu. Peneme nhini-ka marda pumertthaneme purne Kangkarlmawu mange ngarra kardu pangu mamawathanu, i nhini nukunu-ka munmaparlnu warda murrinh law kardu ngarra Jews pigunu-yu i nhini-ka murrinh warda pangkabirrnemenu.

³ Bere nukunu Jesus-ka murrinh mamna kardu nugarn nhini-yu, “Wurr, thewirnturt kathu. Thurru kathu i kumparra kanhi warra thirrat.” ⁴ I Jesus kathu mampirra kardu ngarra terert, “Ngarra nimin murrinh law nekingime pirrim-yu? Da Saturday ngarra da nekingime bangannhiyukngime-ya, ngarra nimin da mange patha-yu? Kardu kama pumankumanpinungime purru i kardu mere kama pumankumanpingime purru? I ngana deyida ngarra nimin da mange patha-yu? Kardu kama pumankuyibirnunungime purru i kardu kama punkuthuknungime purru? Da-ka ngarra nimin da

mange yuthpan-nu-yu?” Jesus kathu-yu dampuntharrpu. Mu kardu-ka manangka murrinh watmam da matha pirinidha.

⁵ Bere Jesus-ka yerrarr mamka kanhi-re ngarra kardu i pumammardaraki warda, nhini kardu-ka tetepumanthi-wa i mere marda pumerttha murrinh ngarra nukunu-yu. I murrinh mamna deyida ngarra kardu nugarn nhini-yu, “Nga. Mange pana ngarra nhinhi thungurathtath.” Bere kardu nugarn nhini-ka mange yungantathtath i mange nhini-ka patha warda mebaththa pirri nginipunh mange patha numi pangu-re deyida mani mebaththa kardi.

⁶ Bere nhini thangunu kardu Pharisees-ka pungawurr warda nhini-yu i pubemkamardabineme kardu nugarn pana kardu pule Herod nukun. I murrinh warda puddanayiththaneme pe murrinh ngarra-re da mange Kangkarlmawu thu pubatnemenyu.

Kardu Wurnangat Parraniriwaktha Purni Kangkarlmawu

⁷⁻⁸ Bere nukunu Jesus i kardu pulangay nukunu-ka punnungamkardurr-warda-neme da ngarra nhini thangunu-yu i punnadhaneme da ngarra ngipilinh ngalanu. Kardu wurnangat nimin-ya parraniriwaktha purni Jesus-yu. Kardu nhini-ka da-ka da nan thangunu kathu Galilee i da Judea-ya i da nan Jerusalem i da Idumea-ya. I da ngamimarda thangunu kathu da ngipilinh Jordan-ya i da nan thangunu kathu-ya Tyre i da Sidon-ya. Kardu wurnangat nimin-ya parraniriwaktha purni Jesus nhini weyida puyemnayepup mange ngala ngala merradha wurrini ngarra kardu-yu.

⁹ Bere Jesus kathu-ka mampirruneme ngarra pulangay nukunu, “Ya peneme. Tharntu kathu numangartneme i manta kanhi nubungapakneme. Kardu kubangirerda nukun kardu wurnangat-wa kanhi-yu.”

¹⁰ Bere Jesus-ka kardu matharr-wunngini terert menpathadha wurrini. I kardu matharr-wunngini ngamere deyida kardu puddanarururttha purni kardu pumathapnu-wa ngarra Jesus kardu patha-wa manpathanu. ¹¹ I kardu pana ngarra ku ngepan wiye panthidha purni-ka ngarra Jesus mana pubengkardu-ka nhini-ka pubananabat warda pangu warra kumparra ngarra nukunu i pardinakaykaydha warda nhini-yu. I pumenadha purni, “Nhinhi-ka wakal Pule ngala Yile neki nukunu-wa.” ¹² I Jesus kathu-ka murrinh warda menmardawerrdha wurrini, “Nga. Mere nukun nanthelerr murrinh nhini-yu.”

Kangkarlmawu Mampunkungkarartneme Kardu Pulangay Nukunu

¹³ Bere nhini thangunu Kangkarlmawu-ka dimmardawith warda da ngarra palyirr i kardu ngarra marda mampunkurtne-ka pirrimpirrukayneme. I kardu nhini-ka pirrimnamardawithneme ngarra nukunu da ngarra palyirr kangkarl. ¹⁴⁻¹⁵ I kardu nhini-ka ngarra mampunkungkarartneme i pirrimpirrukayneme-ka kardu-ka 12-wa i kardu-ka pulangay nukunu-wa thathpirr. I mampirruneme, “Nga peneme. Ngay-ka ngurdunankuthuknemenu da pana ngangka-re-ya i murrinh ngarra ngay kardu nankuyelerrnemenu nuru. I ngay-ka nganarrumutnemenu nanthi lurruth ngala i nhini-ka nirankumaputhnemenu nuru ku ngepan wiye terert ngarra kardu thangunu kathu.”

¹⁶ Bere kanhi-wa kardu murrinh peneme-yu ngarra Jesus mampunkungkarartneme-yu. Nukunu Simon, mu Jesus panparl-ka murrinh numi deyida Peter-wa murrinh-yu. ¹⁷ I piguna James i John, i yile piguna-ka nukunu Zebedee-wa. I piguna nhini nukunu Jesus-ka murrinh

numi deyida panpunkuparl murrinh-ka Boanerges-wa. Murrinh kanhi-nu-ya kardu parramkarithi-ka nanhthi nginipunh banganthaymirr mani. ¹⁸ I nukunu Andrew-ya, Philip i Bartholomew, Matthew, Thomas i James. Yile nukunu James-ka Alphaeus-wa. I nukunu Thad-daeus i Simon Patriot. ¹⁹ I nukunu Judas Iscariot, kardu pana-ya ngarra Jesus dampirramut da nakurl-te kardu ngarra wiyenpun. Kardu-ka nugarn-ka nhini-wa Jesus menkungkarartthaneme dini-yu.

Jesus i Ku Karrath

²⁰ Bere nhini thangunu Jesus-ka wurdawurl da ngarra nukunu. I kardu wurnangat puyemnwerr deyida ngarra nukunu-yu. Kardu-ka wurnangat nimin-ya i Jesus i pulangay nukunu-ka mere warda ngarra pulleththaneme mi dhepdhep-yu nhini kardu-ka parrampirruwerr-da-matha-neme.

²¹ Bere ngarra kardu darrikardu manta nukunu murrinh nhini-re puyemkayepupngime-ka nhini-ka punnenadhangime nukunu-nu piranakaynungime i ngarra da-nu mana-wa pumabertinungime. Peningime-ka pumemnungkungime, “Nukunu-ka kardu pelpith wiye-wa.”

²² I ngana deyida kardu nugarn ngamere pana ngarra murrinh law puddininthethiththa punni, punnina-deyida-dha ngarra Jesus-nu da nan thangunu kathu Jerusalem. I murrinh puddanarrayiththa punni i pumerradha punni, “Nukunu Jesus-ka ku karrath da matha mammath wurran. I da-ka nhini-re-wa pirrimpunmaputh wurran ku ngepan wiye wiye ngarra kardu thangunu kathu.” Nhini-wa murrinh puddanarrayiththa punni ngarra nukunu-nu Jesus-yu murrinh pardirdarrikutkuttha-yu.

²³ Bere Jesus-ka kardu panpunneperr manta manta i murrinh warda mampirra, “Nga kardu, nubingayepup kathu. Nukunu ku karrath-ka mere ngarra kununuku ngarra kardu kathu-yu, wurda. ²⁴ I nga, kanhi numi-yu. Kardu darrikardu ngatha thu kuyunuthuk kuru-ka nhini-ka kardu kuyunurikerdek-wa nhini-yu. ²⁵ I kardu darrikardu manta ngatha thu kuyuthuk kuru-ka nhini karduka kuyunurikerdek deyida nhini-yu. I kardu-ka mere warda lurruth parnenungime i mere warda mitmit parnenungime nhini-yu. ²⁶ I mangini nhini mani ku karrath-ka mere kirranmaputh kurru ku ngepan wiye wiye nukunu ngarra kardu thangunu kathu-yu, wurda da matha. Mu nukunu nhini i ku ngepan wiye wiye ngarra nukunu-ka marda ngala da matha parnamkaneme-yu. Mu ku karrath ngatha ku ngepan wiye wiye kirranmaputh kurru-ka, nhini peneme-ka mere warda mitmit karnenemenu, i mere warda lurruth ngala karne-nukun-neme, wurda da matha warda. I peneme-ka kuyunungkurikerdek-damatha-neme nhini-yu.”

²⁷ Bere nukunu Jesus-ka murrinh deyida mampirra, “Nga. Mere nangkai ngadha kanimardi ngarra thelput kardu lurruth ngala nukunu-yu i mangkardap nanhthi purrkpurk nukunu-yu. Mu kardu madharrkirrk warra ngadha kardu lurruth ngala nhini-yu i nhini-ka nanhthi purrkpurk nukunu warda mangkardap nhini-yu.” Murrinh-ka nhini-wa mampirra ngarra kardu-yu.

²⁸ I murrinh deyida mampirra, “Nga, murrinh kanhi manarranu-ka murrinh thathpirr-wa. Kardu ngatha da mange wiye panipartnu, nhini Yile neki-ka pirramaputhnu i puymayekumnu da mange wiye nhini ngarra mebaththa wurrini-yu. I kardu ngatha murrinh marrarithaknu ngarra Yile neki wangu, mu da nakurl-te pamardathinnu murrinh nhini thangunu, nhini Yile neki-

ka pirramaputh-deyida-nu i puymayekumnu murrinh wiye nhini thangunu-yu. ²⁹ Mu nga. Kardu ngatha murrinh mardarrithak ngarra Ngepan patha Yile neki nukunu, nhini Yile neki-ka mere ngarra kirramaputh i mere ngarra kuymayekum da mange wiye nhini-yu. Mu da mange wiye nhini-ka da bere matha wangu mabathnu purru kardu paninu da kanhi-yu i da numi nhini wangu-yu.” ³⁰ Murrinh nhini Jesus mampirra-ka murrinh nhini weyida kardu pumerdarrithaktha punni Ngepan Yile neki nukunu i murrinh pumedha punni, “Nukunu Jesus-ka ku ngepan wiye ngala da matha mammath wurran,” murrinh pardirdarrikutkuttha. Mu da thathpirr-ka nukunu Jesus-ka ku Ngepan Yile neki da matha nukunu mebaththa wurrini.

Kangkarlmawu i Kardu Darrikardu Nukunu Thathpirr

³¹ Bere ngarra da nhini-re-ka kale nukunu Jesus i ngathan nukunu-ka parramkaruyngime ngarra thelput nhini da. Kardu-ka pangu da kathu outside penganadhaydhangime ngarra thelput i murrinh puddannathukngime ngarra nukunu-nu Jesus. ³² Kardu wurnangat niminya parraniwegattha pirrini ngarra Jesus-yu. I murrinh pumamna, “Ya. Kale nhinhi i ngathan nhinhi-ka kanhi kibimkangime nhinhi-nu.”

³³ Mu Jesus kathu-ka mampirra, “Nangkal nimin ngay-yu kale mamnge ngurran-yu? I nangkal nimin ngay-yu ngathan mamna ngurran-yu?” ³⁴ I yerrarr mamka warda kanhi-re ngarra kardu parraniwegattha pirrini. I mampirra deyida, “Ya. Nanki-wa nimin kale mamnarra ngurran-yu i ngathan wanku deyida mamnarra ngurran-yu. ³⁵ Kardu nangkal ngatha da mange ngarra Yile neki nukunu pariwaknu purru-ka, kardu-ka nhini-wa

kardu darrikardu ngay thathpirr-yu. Nhini-wa kardu-yu ngathan ngay, munak ngay i kale ngay-yu.”

4

Murrinh Ngarra Kardu Mi Kamarl Wurriniwuthpuththa i Bebirrirdha Wurrini

¹ Bere kardu wurnangat nimin-ya puyemawerr deyida ngarra Kangkarlmawu ngarra ngipilinh nganangurru ngipilinh ngala-ya. I nhini nukunu-ka kanammardap ngarra tharntu i nhini da kathu wurdininthethiththa dini-yu ngarra kardu pangu-re pidha manta da ngarra dimunurdi.

² Bere murrinh niyithniyith terert wurdanarrayiththa dini murrinh pana-ya ngarra yungkamnumtha. Murrinh numi-ka kanhi-wa mampirra, ³ “Ya kardu, nubin-gayepup kathu,” nukunu Kangkarlmawu kathu-yu mampirra. “Murrinh kanhi-ka murrinh ngarra kardu nugarn wurlk medha wurrini ngarra mi kadin. Bere nukunu-ka mi kamarl mangankut i mi warda kamarl wurriniwuthpuththa weyi ngarra ku puliki meyeththa wurrini nanhthi thay pangkuy wuting-te. ⁴ I bere nukunu-ka da pana-ya wurriniwuthpuththa mi kamarl-yu.

“Bere mi kamarl ngamere-ka buniwinharrdha wurrini ngarra mayern i ku murrirbe-ka pardimurrktha warda mi nhini-yu. ⁵ I mi kamarl ngamere-ka buniwinharrdha wurrini ngarra palyirr kurethkurethmam. I mi-ka puddarnturturt pirtpirt da matha nhini-ka putek kunungingki-wa nhini-yu i tukuriki wanku. ⁶ Mu ngarra ngunga ngala mana warda pirridha-ka nhini-ka mulurn therrke warda dempunmugarl nhini-yu. Nhini-ka ngimalmin kunungingki-wa nhini-yu.

⁷ “I mi kamarl ngamere-ka buniwinharrdha wurrini ngarra nanhthi nan wangu mayeyep. Mi-ka pangarnturtuy, mu nanhthi mayeyep-ka nanhthi ngala da matha puddarnturturt i mi nhini-ka pumpanpunpekarl i par-rampirradhap mi nhini-yu i pumpanpunthinkun warda nhini-yu. ⁸ I mi kamarl ngamere mi terert thathpirr-ka banawaththa wurrini ngarra putek patha. I mi-ka pangarnturtuy i puddarnturturt i mi terert warda pinthutut nhini-yu. Ngamere mi kamarl dhepdhep nhini pinthutut-ka mi-ka ngamere da matha. I ngamere mi kamarl dhepdhep nhini pinthutut-ka mi-ka terert tharrngini nhini-yu. I ngamere mi kamarl dhepdhep nhini pinthutut-ka mi-ka terert nimin-ya.”

⁹ Bere Jesus kathu-ka mampirra, “Kardu nangkal ngatha mangimarta murrinh niyithniyith kanhi-ka nukunu kardu nhini-ka murrinh-ka mabath warda nhini-yu.”

Kangkarlmawu Wurdanpirrameriyith Murrinh Ngarra Yungkamnumtha

¹⁰ Bere kardu ngarra terert puddalath warda da ngarra pigunu-ka kardu ngamere i kardu pulangay nukunu Jesus kardu 12-ya murrinh warda pumamna, “Ya pule. Thurdungarrameriyith mani murrinh pana ngarra kardu mi kamarl wurriniwuthpuththa-yu. I murrinh niyithniyith ngamere nginipunh nhini mani thurdungarrameriyithnu.” ¹¹ Bere Jesus kathu-ka mampirra, “Yile ngay bannanperdi wardarra ngarra mukmuk nanki da ngarra mange nukunu-yu, i da mange ngarra-re ku Pule ngala thathpirr pinu-yu. I mere nangkal ngadha the mebaththa wurri da mange nhini-yu, mu nanki da matha the warda thathpirr nanthin. Mu kardu ngamere-ka pubinthe pup da matha pumpan murrinh niyithniyith

yibimkamnum-ya. Mu mere thathpirr kumarta murrinh nhini-yu, wurda da matha.

¹² “Kardu nhini-ka da mange ngarra ngay pubamngi-mangkardu pumpan mu mere thathpirr kumangimarta kuru, i kardu-ka pubimngayewup pumpan mu mere thathpirr kumangimarta kuru. Mu kardu ngatha kumangimarta kuru murrinh niyithniyith yibimkamnum-ka nhini kardu-ka karnipart warda da mange wiye ngarra pigunu-yu i ngarra Yile ngay warda kurdunawurl nhini-yu. I nukunu-ka kirranmaputh warda da ngarra mange wiye ngarra pigunu thangunu-yu,” Jesus kathu-yu mampirra.

¹³ Bere Jesus kathu-ka mampirra deyida, “Nanki-ka mere numarta murrinh niyithniyith nhini-yu ngarra kardu numi mi kamarl wurriniwuthpuththa-yu?” Dampuntharrpu. “Murrinh nhini ngatha mere numarta murrinh yibimkamnum-ka nhini-ka mere numarta-deyida-nu murrinh niyithniyith yibimkamnum ngamere-yu.”

Kangkarlmawu Wurdanpirrumeriyith Murrinh Ngarra Yungkamnumtha

¹⁴ Bere Kangkarlmawu-ka murrinh wurdanpirrameriyith thathpirr warda i mampirra, “Nga. Mi kamarl pana ngarra kardu nhini wurriniwuthpuththa-ka nginipunh murrinh Yile ngay nukun. I kardu pana ngarra mi kamarl wurriniwuthpuththa-ka nginipunh kardu pana mani kardu ngarra murrinh Yile ngay nukun dampunthelerr wurran. ¹⁵ I mi kamarl pana ngarra mayern banawaththa wurrini-ka nginipunh pana mani kardu ngarra pubinthepup murrinh ngarra Yile ngay nukun-ya. I mere pirdith ku karrath kathu wurran i murrinh ngarra Yile ngay nukun manganpunmart i

puyenthekum warda nhini-yu nginipunh ku murrirbe
 pangu deyida mani mi kamarl nhini pardimurrktha.
¹⁶ I mi kamarl pana ngarra palyirr kurethkurethmam
 banawaththa wurrini-ka nginipunh pana mani kardu
 ngarra pubinthepup murrinh ngarra Yile ngay nukun-
 ya. I kardu murrinh ngadha pumammath-ya i le
 patha warda parnam-ya. ¹⁷ Mi kamarl nhini-ka
 mi pirtpirt da matha puddarnturturt, mu nanhthi
 ngimalmin pigunu-ka kunungingki-wa i mere pirdith
 dempunmugarl. Mange nginipunh nhini mani-ka ngarra
 kardu-re pumampirarithuk pumpan i pumampuntullul
 pumpan ngarra murrinh Yile ngay nukunu weyida
 pumammath pumpan-ka, nhini-ka parnampart warda
 pirtpirt da matha murrinh nhini-yu. Nhini-ka mere
 thatpIRR pumeyittha da marra-re-yu. ¹⁸ I mi kamarl
 pana ngarra nanhthi mayeyep banawaththa wurrini-
 ka nginipunh pana mani kardu ngarra pubinthepup
 murrinh ngarra Yile ngay nukun-ya. ¹⁹ Mu kardu nhini-
 ka dampunpethin wurran i ku mani i nanhthi mirrkat-ka
 marda pumanganart da matha pumpan. I nginipunh
 nanhthi mayeyep deyida mani wurdarnturturt ngala-ya i
 damnadhap warda mi-yu i panthinkun warda. Nhini-
 ka ku mani i nanhthi mirrkat ngarra kardu marda
 pumanganart-ka i damnadhap warda kardu murrinh
 kumanabathnu thatpIRR kuru murrinh ngarra Yile ngay
 nukun-yu.

²⁰ “I mi kamarl pana ngarra putek patha banawaththa
 wurrini-ka nginipunh pana mani kardu ngarra pu-
 binthepup murrinh ngarra Yile ngay nukun-ya i mur-
 rinh pumamnabath warda i pumpantet parrarntiwak
 pumpan Yile ngay-yu. I mi pana ngarra mi kamarl pel-
 pith ngamere pinthutut-ka mi nhini-ka nginipunh kardu
 pana mani ngarra da mange ngarra kunungingki ngadha

pumamna pumpan Yile ngay-nu-ya. I mi pana ngarra mi kamarl pelpith terert tharrngini pinthutut-ka mi nhini-ka nginipunh kardu pana mani ngarra da mange terert tharrngini pumamna pumpan-ya Yile ngay-nu. I mi pana ngarra mi kamarl pelpith terert nimin-ya pinthutut-ka mi nhini-ka nginipunh kardu pana mani ngarra da mange terert nimin-ya pumamna pumpan Yile ngay-nu-ya.” Kangkarlmawu kathu-yu mampirra.

Kangkarlmawu Wurdampirrayith Murrinh Ngarra Thungku Lem

²¹ Bere Kangkarlmawu-ka murrinh niyithniyith numi deyida wurdampirrayith i mampirra, “Nga. Mere nangkal ngadha karibirl thungku lem-yu i bupak pepe ngarra nanhthi pakit. I nukunu-ka mere ngarra ngadha bupak ngarra da pit pepe-yu wurda. Mu nukunu-ka mamkale kangkarl kathu nhini-ka thungku parlarrangnu pintha.
²² Murrinh nginipunh nhini deyida mani murrinh niyithniyith yibimkamnum nhini-ya da nakurl-te-wa murrinh nhini pumartanu-yu kardu-yu. Mu kardu-ka murrinh-ka mere da ngatha the kumabath marra-yu, mu da nakurl-te-wa murrinh nhini-yu the pumabathnu-yu.

²³ “Kardu nangkal ngatha mangimarta murrinh niyithniyith kanhi-ka nukunu kardu nhini-ka murrinh-ka mabath da matha warda nhini-yu.”

²⁴ Bere Kangkarlmawu kathu-ka mampirra deyida, “Nga. Kanhi-ka murrinh thathpirr nubiyepup nuru. Kunungingki ngatha murrinh nubiyewup nuru-ka, nhini Yile neki-ka kanarramut warda numamarta kunungingki da matha. Mu ngala thathpirr ngatha murrinh nubiyewup nuru-ka nhini Yile neki-ka kanarramut warda numamarta ngala da matha. I puy deyida

wangu panarramutmutnu purru i nurumangawurtnu-yu. ²⁵ I kardu ngarra wurranmangawurt thathpirr murrinh ngarra Yile neki nukun, nhini nukunu-ka panamutmutnu purru puy deyida wangu purrumangawurtnu. Mu kardu ngarra mere biyewup thathpirr kurru-ka nhini Yile neki-ka mamartnu warda murrinh ngarra kunungingki mangamarta-yu,” Kangkarlmawu kathu-yu mampirra.

Murrinh Ngarra Mi Kamarl Mange Pigunu-re Mi Puddarnturturt

²⁶ Bere nhini thangu-ka Kangkarlmawu-ka murrinh numi deyida mampirra, “Nga. Ngay-ka murrinh numi deyida ngurdinarrayithnu murrinh yibimkamnum-ya. Da mange ngarra kardu wurnangat murrinh pumanabathnu puru murrinh ngarra Yile neki nukunu ku Pule ngala thathpirr pirranu, mange-ka murrinh nginipunh kanhi mani-wa ngurdiyithnu kanhi.

“Bere kardu nugarn mi kamarl mangankut i mi bangammirrbirr ngarra putek. ²⁷ I nhini thangu-ka nukunu-ka kanawit ngurrnguwarl ngadha da numi-yu. I pankapurl nhini-ka kanammirrbirl ngadha nhini-yu. I thipinhi nhini-ka kanawit deyida ngurrnguwarl. I mange nginipunh nhini-re mani mam wurran-ka mi pangarnturtuy warda kathu wurran mi therrke i puddarnturturt kathu pumpan i mi ngala da mana. Mu nukunu-ka mere the-wa mabath mi ngarra-re mam wurran mi puddarnturturt pumpan-yu. ²⁸ Mu mi-ka mange pigunu-re mi puddarnturturt pumpan ngarra putek thangu-yu. Mi marra-re-ka mi therrke pangarnturtuy. I nhini thangu-ka mi kamarl terert warda mi ngatin pangarnturtuy. ²⁹ I mi pinthutut mi thungku thathpirr warda. I nhini thangu-ka mi bangammerartal i danthakthuk warda nhini-yu. Mange nginipunh nhini mani-wa kardu wurnangat murrinh pumanabathnu puru

murrinh ngarra Pule ngala Yile neki nukunu-yu.” Nhini-wa murrinh Kangkarlmawu kathu wurdampirrayith-yu.

Kangkarlmawu Wurdampirrayith Murrinh Ngarra Mi Kamarl Mi Mustard

³⁰ Bere Kangkarlmawu kathu-ka murrinh deyida mampirra, “Nga. Ngay-ka murrinh numi deyida ngurdinar-rayithnu. Da mange ngarra kardu wurnangat murrinh pumanabathnu puru murrinh ngarra Yile neki nukunu i ku Pule ngala thathpirr pirranu, mange-ka murrinh nginipunh kanhi mani-wa ngurdiyithnu kanhi.

³¹ “Nga. The mana nanthin mi kamarl mi mustard. Mi kamarl nhini-ka mi kunungingki thathpirr-wa. Bere kardu-ka mi kamarl nhini-ka manganart i bangammirr ngarra putek. ³² I nhini thangunuka mi wurdarnturturka thay-ka ngala-wa mi wanku-ya. I ku murrirre wanku pumpannupup ngarra nithinu thay nhini-yu i ku dirri wanku pumampatha pumpan,” Kangkarlmawu kathu-yu mampirra.

³³ Bere murrinh niyithniyith terert nginipunh nhini mani Kangkarlmawu wurdanarrayiththa wurrini-ya kardu ngarra wurnangat-yu, murrinh-ka nhini-wa ngatha pumeyit punni ngarra mukmuk pigunu-yu. ³⁴ I kardu pana ngatha puyenanawerr punni ngarra nukunu ngarra murrinh nhini ngatha wurdanarrayiththa wurrini-ya. Mu da nakurl-te ngarra kardu wurnangat warda puddanalath pangu wangu-ka nhini-re warda nukunu wurdinirrumeriyithneme murrinh yibimkamnum nhini-yu ngarra pulangay nukunu-nu-yu.

Kangkarlmawu Banpunkudhapnintha Nanhthi Wirrirr Ngala i Kura Ngurntinh

³⁵ Bere da nhini da ngatha ngarra nanhthi ngunga-re kananthurrk-ka nukunu Jesus kathu-ka mampirruneme ngarra pulangay nukunu, “Peneme, ka purrukath-waneme ngarra ngipilinh i ngamimarda pangu kathu.”

³⁶ Bere kardu pulangay nukunu-ka parnamkamardap-neme ngarra tharntu ngarra Jesus dininganamardadha-yu. I pumpankardurr-warda-neme da ngamimardanu kathu-yu. I kardu wurnangat-ka pangu da wangu parnampunkupartneme tiduk pidha ngarra dimunurdi da pangkin. I tharntu ngamere deyida wanku pumpannurdurr-yu i parraniriwaktha warda punni Jesus-yu. ³⁷ Bere puy punnedhaneme ngarra ngipilinh ngala i nhini da wirrirr ngala pangampirruyyneme nanhthi ngurntinh ngala wanku. I nanhthi ngurntinh ngala-ka punibattha wurrini ngarra tharntu i yingarlurlda-dha-matha wurrini. ³⁸ Mu nukunu Jesus-ka ngurrnguwarl yungurrkurrktha ngarra tharntu tiduk kathu wurdanangkardaldha-yu ngarra nanhthi pila-re. I peneme nhini-ka pumamkardurt-warda-neme i murrinh pumamnaneme, “Pule, kardu pangankudhardumnu-warda-neme ngankuneme-yu. Kardu-ka nhinhi-ka nangankuyibirnunu-mani-neme?” Pumamnaneme.

³⁹ Bere Jesus-ka dempirnturt warda i murrinh luruth warda mamna ngarra nanhthi wirrirr-yu, “Bere-ya, nadhap warda-ya.” I nanhthi ngurntinh deyida wanku mamna, “Bere-ya, da-ka watmam warda thirra-ya.” I nhini thangunuka-ka wirrirr manthap warda i kura ngipilinh ngala nhini-ka watmam deyida yudha.

⁴⁰ Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, “Thangku-dha nankuneme nerremkanhamneme-yu? Nankuneme-ka murrinh nganaka-ya numengabaththaneme-ya ngarra ngay menankuyibirnudhaneme-yu.”

⁴¹ I bere peneme nhini-ka perremkanham-warda-neme

ngala da matha. I murrinh pumemnungkuneme mange peneme, “Ya. Kardu kanhi-ka kardu mere nginipunh nekineme mani. Nukunu-ka kardu lurruth ngala nimirin. Nanhthi wirrirr i ngurrtinh wanku deyida murrinh pumamnabathnintha-yu murrinh ngarra thathpi nukunu-yu.”

5

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Nugarn Wunku Ku Ngepan Wiye Kanthidha Wurrini

¹ Bere Kangkarlmawu i pulangay nukunu-ka purnedhaneme i parramkaruyneme da ngamimarda pangu kathu ngarra ngipilinh ngala da ngarra kardu nan pardipuptha, kardu Kadarinh.

²⁻³ Bere ngarra nukunu-re Jesus wurdawal ngarra tharntu kathu-ka kardu nugarn numi wurrininadha kardu ku ngepan wiye kanthidha wurrini. Nukunu-ka da ngarra mintilbith-wa kardipuptha. I nukunu-ka nanhthi chain-te mana-wa pumedharrkirrktha, mu wurda puddamnabay. ⁴ Da terert nimirin-ya kardu nukunu-yu pumedharrkirrktha mana-wa puyi mange perrkenku i tharrmu perrkenku. Mu nukunu-ka wurda, bere matha wangu bunirartaldha wurrini nanhthi chain nhini-yu ngarra mange i tharrmu-yu. I kardu mere nangkai ngadha meythiththa wurri. Nukunu-ka kardu lurruth ngala-wa wurrinidha-yu ku ngepan wiye wanku kanthidha wurrini. ⁵ Da bere matha wangu da ngunga da thipinhi-yu kardiwapa ngarra da mintilbith-ya i ngarra da palyirr wangu. I nanhthi palyirr wutingwuting-te menanuyetheththa wurrini kardu nhini-yu.

⁶ Bere kardu nugarn nhini da Jesus bankardu-yu da ngathparr kathu nathiptha dini. I nhini-ka tharra warda

nungampinhat ngarra Jesus-nu i demnawinhipingkarl kumparra warra ngarra nukunu.

⁷⁻⁸ Mu Jesus kathu-ka mamna ngarra kardu nhini-yu, “Ngepan wiye, thungiwuy kathu ngarra kardu pana-yu.” I nukunu kathu-ka dimnakay, “Ya Jesus,” mamna. “Nhinhi-ka wakal Pule ngala Yile neki nukunu-wa. Thangku-nu ngay-yu? Yile neki-ka bimngayepup dim ngarra murrinh kanhi ngay ngamnhidharrpu ngem-yu. Nhini-ka mere thungibat nukun ngay-yu.”

⁹ “Nangkal murrinh nhinhi-yu?” Jesus kathu-yu mamna. “Murrinh ngay-ka wurnangat-wa. Nhini weyida ku ngepan wiye ku wurnangat nimin-ya nganthin ngurran-ya.” ¹⁰ I nukunu nhini-ka menanarlupurdha kardi i menadha kardi ngarra Jesus, “Mere nukun thurdungankarel da numi-nu warda wangu-yu.”

¹¹ Bere da nhini-re-ka ku pigipigi ku wurnangat pangu wangu pardimurrktha manta ngangka da ngarra palyirr. ¹² I ku ngepan wiye nhini-ka pumamna ngarra Jesus, “Thurdungankarel pangu ngarra ku pigipigi i ngarnin-ninginirdinu.”

¹³ “Yu bere-ya. Nuru-wa.” Jesus kathu-yu mampirra. I nhini thangunu-ka ku-ka pungawurr warda kathu ngarra kardu nhini thangunu-yu i parnampart warda. I Jesus-ka wurdanpunkarel warda ngarra ku pigipigi wangu i ku ngepan wiye nhini-ka parnampunnginirdi warda nhini-yu. Ku pigipigi-ka ku wurnangat nimin-ya ku 2,000-wa. I nhini thangunu ku pigipigi-ka tharra warda dinidha parrampirntigat ngarra palyirr thangunu kathu ngarra ngipilinh ngala da mana. I nhini-ka dampunthiwik warda ku nhini-yu i bangarntikerdek da matha.

¹⁴ Bere kardu nugarn ngarra ku pigipigi pirapedhaneme parde-ka tharra warda punnungamkawinhat-neme i murrinh parrininkuyelerrdhaneme ngarra kardu

da ngarra town i da pana ngangka-re-ya. I nhini thangu-ka kardu wurnangat warda ngatha punnidha pangu-yu ¹⁵ i parramnaruy ngarra Jesus. I kardu nhini-nu wanku pubamkardu kardu ngarra ngepan wiye ku wurnangat mebaththa wurrini. Nukunu kardu nhini-ka watmam warda dinidha i pelpith patha thathpirr warda dinidha i nanhthi kaligu thathpirr warda bardi. I nhini thangu-ka kardu-ka perrenham warda nhini-yu. ¹⁶ I kardu nugarn pangu ngarra Jesus pubangammangkarduneme kardu nugarn nhini mampatha-ka nhini-ka murrinh warda parraninkuyelerrdhaneme purne murrinh ngarra kardu nhini patha mampatha-yu i ngarra ku pigipigi dampunthiwik-yu.

¹⁷ Bere nhini thangu-ka kardu-ka murrinh warda pumamna ngarra Jesus, “Ya. Nhinhi-ka thunurdurrnu warda marra kanhi-yu da ngarra nganki kathu-yu.”

¹⁸ Bere ngarra nukunu-re Jesus kanammardap ngarra tharntu-ka kardu nugarn nhini ngarra ku ngepan wiye mebaththa wurrini-ka memnarlupurl i murrinh mamna ngarra Jesus, “Ngay deyida wanku purrunu?” ¹⁹ Mu Jesus kathu-ka mamna, “Awu wurda. Mu pangu wangu thununu thi kardu ngarra darrikardu nhinhi i thanthelerrnu thurru Yile neki-ka dampamardathin nhinhi-nu i patha mamnhiwatha warda.”

²⁰ Bere nukunu kardu nhini-ka pangu warda wangu nadha dini ngarra da town 10 nhini-ya, da nan Decapolis, i kardu warda daninthelerrdha wurrini murrinh ngarra Jesus mampatha nukunu-yu. I kardu wurnangat nimirya pumemnamardat da matha nhini-yu.

Kangkarlmawu Wurdankabirl Kardu Mardinhpuy i Mampatha Kardu Palngun Matharr Kumulung Kanthidha Wurrini

²¹ Bere nhini thangu nu Jesus-ka nungamkath deyida da ngipilih ngala nhini da ngamimarda pangu kathu nanhthi tharntu-re. I wurdawal i karnawup dinidha ngarra pangkin dimunurdi. I kardu wurnangat warda puyemawerr ngarra nukunu-yu.

²² Bere kardu nugarn wurrininadha ngarra Jesus-nu. Murrinh nukunu-ka Jairus-wa i nukunu-ka kardu pule deyida ngarra murrinh church kardu Jews pigunu. Bere nukunu Jairus-ka demnawinhipingkarl kumparra warra ngarra Jesus ²³ i memnarlupurl i mamna, “Pule nga. Wakal ngay kardu mardinhpuy kardu matharr ngala yibim kardu manta warda pupupnu. Mu purrunu ngadha da ngarra ngay i nathapnu i patha nawathanu i kardu birnu da ngatha paninu.”

²⁴ Bere penintha nhini Jesus i Jairus-ka naninthadha warda dini da ngarra nukunu-nu warda wangu nan Jairus. I kardu wurnangat wanku parraniriwaktha punni Jesus-yu i pubenarerdadha punni manta manta ngangka da ngarra nukunu-nu.

²⁵ Bere kardu ngarra wurnangat nhini-ka kardu palngun numi pangu da matharr kanthidha wurrini. Matharr nhini-ka kardu palngun pigunu matharr kumulung-wa i da bere matha wangu wurrinikutkuttha. Da-ka da thangu 12-wa da pirdithme nimin-ya mebaththa wurrini-yu matharr kumulung nhini-yu. ²⁶ I nigunu-ka ku mani ngala da matha danirramutmuttha wurrini ngarra ku doctor terert kardu patha pumewathadha mana-wa, mu puddamgebay da matha. I nigunu-ka matharr ngala thathpurr warda mebaththa wurrini i pakpakmenginidha wurrini.

²⁷⁻²⁹ Mu nigunu-ka pamnayepup Jesus-ka kardu matharr-wunngini wurnangat menpathadha wurrini. I memnu mange nigunu, “Kaligu nukunu ngatha ngarra

bardi kurran mathapnu-ka nhini-ka kardu patha warda manangka matharr ngurrunu nhini-yu.” I bere nigunu-ka tiduk wangu wurrininadha i manthap ngarra kaligu nukunu da mana ngarra bunibalbalktha wurrini. I da nhini-re-ka kardu patha warda kardidha nhini-yu i kumulung-ka mamngedhap warda. I yingamnuthap ngarra nginipunh nigunu-yu kardu patha warda kardidha-yu.³⁰ Mu nukunu Jesus-ka yingamnuthap kardu numi patha mampatha-yu ngarra lurruth ngala nukunu thangu. I nhini-ka yerrarr mamka ngarra kardu wangu i murrinh mampirra, “Nangkal kardu ngay mamngithap-yu?”³¹ Mu pulangay nukunu kathu-ka pumamnaneme, “Kardu wurnangat mana-ya pubangamnhirerda pumpanya. Thangu-nu thentharrpu thurran-yu nangkal mamngithap-yu?”

³² Bere Jesus-ka yerrarr mengka-da-dha-ngatha pirri kardu ngarra manthap-nu-yu.³³ Mu nigunu kardu palngun nhini-ka the kanthin Jesus patha mampatha-yu i nhini-ka wurrininadha warda ngarra nukunu i demnawinhipingkarl kumparra warra. Nigunu-ka denham i kardiwerrerrdha warda. I nhini thangu-ka murrinh thathpirr warda wurdamnayith.³⁴ Bere Jesus kathu-ka mamnge, “Nga, nhinhi-ka kardu patha warda manangka matharr thim pana-yu nhini-ka ngarra ngay thangu murrinh namngabath mamnhiwatha nhini-yu. Mampaya, thurru warda marda pekpek wanku nabath thurru i matharr pana-ka kanamnhipart wurdantinumi warda.”

³⁵ Mu bere ngarra nukunu-re Jesus murrinh pirringengerren-da-dha-ngatha-ka kardu nugarn ngamere-ka ngarra thelput nukunu thangu kathu Jairus-ka parramkaruy-warda-neme wunku murrinh tharrmudharrmu-yu. I pumamnaneme ngarra nukunu Jairus, “Ya. Wakal nhinhi-ka mere warda thurdyemit, ku

berengunh. Mu nukunu Pule pana-ka thanipart da tiduk warda.”³⁶ Mu nukunu Jesus-ka bimpunkumayepupneme kardu pangu-yu ngarra nukunu Jairus pumenadhaneme pe-yu i murrinh mamna warda ngarra Jairus, “Nga, mere thenham nukun. Mu ngarra ngay da matha thurdungayemitnu.”

³⁷ I nhini thangunu-ka Jesus-ka wurrinidha ngarra thelput Jairus nukunu. I nukunu Peter i piguna James i John kardu perrkenkuneme da matha pangu punnedhaneme ngarra nukunu-yu.³⁸ I parramkaruyneme ngarra thelput nukunu da Jairus. I Jesus-ka binthepup kardu terert du pardikarrkmardadha.³⁹ Bere Jesus-ka kanardi ngarra thelput i mampirra ngarra kardu, “Ya. Thangku-nu narnamkarrkmarda-yu i narnamkarrk-yu? Kardu mardinhpuy kanhi kabim-ka mere yungipuptha, mu kardu ngurrnguwarl da matha yibim.”⁴⁰ Mu kardu kathu-ka mere murrinh pumenabaththa i pangankampa warda ngarra nukunu Jesus-yu.

Bere nhini thangunu Jesus-ka kardu yunganpunurr warda ngarra thelput thangunu kathu-yu. I mampirrukay-warda-ngime yileyile i kalekale i pulangay nukunu perrkenkuneme deyida i parnamkardingime ngarra nigunu da ngarra kardu mardinhpuy nhini yungurrkurrktha.⁴¹ Bere Jesus-ka mange ngarra nigunu manganmart i murrinh mamnge ngarra murrinh nukunu-re, murrinh-ka kanhi-wa mamnge-yu, “Talitha kumi,” murrinh kanhi-nu-ya, “Mardinhpuy, thewirnturt kathu.”

⁴² I nhini thangunu nigunu-ka dempirnturt warda i piririlidha warda. I kardu terert-ka pumemnamardat ngala da matha. Kardu mardinhpuy nhini-ka nigunu thanguka 12-wa.⁴³ Bere Jesus-ka mampirrungime ngarra kardu wangu-yu, “Nga. Mere nukun nuddirruyithngime ngarra

kardu terert-yu mange kanhi thangunu-yu.” I mampirra deyida, “Nga, mi-ka nangemut warda mi pulathnu-yu.”

6

Kardu Pana Ngarra Da Nazareth Pardidha Mere Pubinayanayepuptha Ngarra Kangkarlmawu

¹ Bere da nhini thangunu-ka nukunu Jesus-ka nungardurr warda da nhini-yu i nadha dini pangu warda wangu i wurdawurl da ngarra nukunu-nu wunku pulan-gay nukunu deyida wanku.

² Bere da ngarra Saturday mana-ka Jesus-ka kanardi warda ngarra murrinh church kardu Jews pigunu-yu. I nukunu-ka murrinh ngarra Yile nukunu thangunu wurdininthethiththa dini kardu ngarra terert-yu. I kardu-ka pumemnamardat da matha murrinh ngarra pubimnayanayepup thangunu-yu, i mange pigunu ngatha murrinh pumenanudha pirrini-ya, “Ya. Kardu kanhi-ka kardu mukmuk ngala da matha. Nangkal wurdiniyethiththa kardi mukmuk ngala kanhi-yu? I ngarra-re mange mam wurrans mange patha patha kanhi-yu? Neki kardu mani mere mange pama purru-yu. ³ Mu nukunu kardu kanhi-ka kardu carpenter da matha nawa? I nukunu-ka wakal Mary nigunu-wa. I ngathan nukunu-ka James, Joses, Judas i Simon-wa. I munak nukunu-ka parnapup deyida da kanhi-yu nawa? Kardu nugarn kanhi-ka mere thathpirr Yile neki wurdithuktha.” Murrinh-ka nhini-wa pumenanudha pirrini-yu ngarra Jesus-nu-yu. I murrinh ngarra nukunu wurdanarrayiththa dini-ka mere warda pumenabaththa nhini-yu.

⁴ Bere Jesus kathu-ka mampirra warda, “Kardu wur-nangat warda ngatha pubimnayanayewup pumpan i murrinh pumamnabath pumpan kardu ngarra murrinh Yile neki nukunu wurdamyith wurrans-yu. Mu ngarra da

nukunu mana kardu ngarra darrikardu nukunu mana wurdampirrayith-ka nhini-ka mere warda kubinayepup nhini-yu i mere warda murrinh kumanabath nhini-yu ngarra murrinh thathpi nukunu-yu.”

⁵ Bere Jesus-ka mere ngarra ngadha mange patha patha merradha wurri da pangu-yu nhini weyida kardu mere pubinanayepuptha puyi i murrinh mere pumenabaththa puyi nhini-yu. Mu kardu matharr-wunngini ngamere da matha menthadhaphtha wurrini-yu i menpathadha wurrini. ⁶ Bere nukunu-ka mampirramardat da matha kardu nhini kardu darrikardu ngarra nukunu-yu mere murrinh pumenabaththa da pangu-yu ngarra da nukunu-yu.

Kangkarlmawu Wurdanpunkuthukneme Kardu Pulangay Nukunu Kardu Peneme 12

Bere nhini thangunu Kangkarlmawu-ka nawattha dini ngarra da town purrkpurk manta da ngarra nukunu da i murrinh Yile nukunu thangunu wurdininthethiththa wurrini.

⁷ I bere pirrimpirrukayneme i panpunkuwerr-wardaneme kardu pulangay nukunu kardu 12 nhini-yu purdunkuthukthuknuneme kardu perrkenku perrkenku-ya. Bere nukunu kathu-ka mampirruneme, “Nga peneme. Ngay-ka lurruth ngala nganarrumutnuneme i bunankupaknuneme ngala deyida wangu, i nhini-ka ku ngepan wiye nirankumaputhnu-wardaneme na ngarra kardu thangunu kathu-yu.”

⁸ I murrinh deyida mampirruneme, “I nga. Ngarra nardurnemenu-re-ka nanhthi thay ngarra wilili nukunu da matha punankumathaknuneme tharra i numabathnuneme nuru-yu. Mu mi lawam i nanhthi bag i ku manika mere nukun numabathneme nuru. ⁹ Mu me sandal da matha nubuymerdinuneme-yu i nanhthi kaligu-ka nanhthi pana da matha ngarra nubamkardineme

nibimka nhini da matha numabathnuneme nuru-yu.
¹⁰ I kardu nangkai ngatha nunamardalenuneme ngarra thelput nukunu-ka nhini da matha nenemenu ngarra thelput pangu da matha ngarra nunardurr-da-nu-mananeme da numi deyida-nu wangu.

¹¹ “Mu da numi nhini-nu ngatha kardu mere nunungkumardalenemenu-ka i mere nangkai murrinh mere binarruyepupnuneme-ka, nhini da ngarra nhini narnepartnemenu-re-ka me sandal nunguynungkumerurtuluneme i putek ngarra me sandal pepe thangunu-ka nuyunungkumerurtuluneme. I kardu nhini-ka the warda pumabathnu Yile neki-ka mere warda le pirranu nhini-yu, nhini-ka parramnankungkamit-da matha-neme nhini-yu.” Bere nhini thangunu Jesus-ka wurdanpunkuthukthuk-warda-neme kardu perrkenku perrkenku-ya da terert-nu pana-re warda ngatha.

¹² Bere peneme 12 nhini-ka da pana ngangka-re punnewatthaneme i murrinh kardu pumerrudhaneme punne, “Nga kardu. Da mange wiye ngarra numammath numpan-ka narnipartnu warda i da mange ngarra Yile neki warda nariwaknu nuru.” ¹³ I peneme-ka pirankumapuththaneme punne ku ngepan wiye kardu ngarra terert thangunu kathu. I nanhthi oil pumenkuwarlakthaneme punne ngarra kardu matharr-wunngini terert i pumenkuwathadhaneme punne nhini-yu.

Nukunu Pule Herod Banganthamartal Pelpith Nukunu John the Baptist

¹⁴ Bere kardu pule ngala Herod-ka pamnayepup Jesus i da mange patha patha merradha wurrini nhini-yu. I kardu wurnangat deyida puyemnayepup da mange patha patha nhini-yu. I bere kardu ngamere kathu pumenanudha pardi-ka, murrinh kanhi-wa, “Ya. Nukunu

Jesus pana-ka John the Baptist-wa kardu wurdamkabirl deyida. Nhini weyida da mange patha patha pana mam wurran-yu i kardu lurruth ngala pana kurran-yu.”¹⁵ Mu kardu ngamere deyida kathu pumenanudha pardi-ka murrinh kanhi deyida, “Awu, nukunu-ka kardu ngalantharr murntak pana-wa kardu nan Elijah wurdamkabirl deyida. Kardu pana nganaka ngarra murrinh Yile neki nukunu wurdanarrayiththa wurrini.” I kardu ngamere murrinh numi deyida kathu pumenanudha purni-ka murrinh kanhi-wa, “Awu, nukunu-ka ku prophet-wa, mangini ku prophet murntak mani warra pardipuptha i ngarra murrinh Yile neki nukun puddanarrayiththa pardi.”

¹⁶ Bere nukunu Herod-ka murrinh terert nhini pampirayepup i murrinh warda mam, “Nukunu pana-ka John the Baptist-wa i kardu-ka wurdamkabirl deyida. Kardu nukunu nhini-ka pana da kardu-yu. Da murntak nhini warra-ka ngarra pelpith nukunu banganthamartal ngay-yu.” Nhini-wa mam nukunu kathu Herod-yu.

¹⁷⁻¹⁸ Bere da murntak warra-ka kardu pule ngala nhini Herod-ka manganbertnintha ngarra palngun ngathan nukunu nukun Philip. Murrinh nigunu-ka nan-wa Herodias. Bere ngarra da nhini-re nukunu John the Baptist-ka murrinh kanhi kathu mamna ngarra Herod-yu, “Ya. Nhinhika mere neberttha kardu palngun pana-yu. Nigunu-ka kardu palngun ngathan nhinhika nukunu-wa. I nhini-ka da mange wiye-wa nam nhini-yu.” I bere murrinh nhini thangunu nukunu John the Baptist murrinh mamna ngarra Herod-ka, nhini nukunu Herod-ka ku soldier ngarra nukunu wurdanpunkuthukneme nukunu John the Baptist pumabertnemenu i panadhapnemenu ngarra da jail.

¹⁹ Bere kardu palngun nhini nan Herodias-ka damnarithi warda ngarra nukunu John the Baptist. I nigunu

marda merttha wurrini-ka thu pubatnu i purdurinuminu. Mu nigunu-ka mere ngarra thu puybattha nukunu-yu, nhini-ka nukunu-wa Herod dirrapedha kardi John the Baptist ngarra da jail dinidha-yu.²⁰ Nukunu Herod-ka de-namanhamtha dini ngarra John the Baptist-nu i murrinh nginipunh kanhi-wa marda-re memnu, “Kardu kanhi-ka kardu thathpirr-wa ngarra Yile neki kathu wurdanthuk. I nukunu-ka kardu patha-wa nimin kanhi-yu.” Nukunu Herod-ka le nimin binanayepup kardi-ya murrinh ngarra Yile neki nukun ngarra John the Baptist thangunu kathu wurdananayiththa wurrini-yu. Mu murrinh ngarra nhini ngatha-re binayepup kardi-ka nhini-ka daniwethintha kardi nhini-yu.

²¹ Bere da ngarra birthday nukunu-re Herod pangamnaruy-ka, nukunu-ka kardu warda dimpirrakay mi dhepdhep-nu pullathnu i le patha parninu. I da nhini-re nigunu Herodias-ka murrinh benayengkarnirnththa wurrini kanhi-nu mani-wa, “Ngarra kardu terert-te pubengkardurdunu i mi dhepdhep parnimurrknu-ka nhini Herod-ka mange nganathuknu nukunu John the Baptist thu pubatnu-yu.”

Bere kardu wurnangat warda ngatha pubemngakar-durdu warda. Kardu-ka kardu nugarn ngarra ku Govern-ment thangunu kathu i kardu ku pule ngala ngala ngarra ku soldier thangunu kathu-yu, i kardu pule ngala ngala ngarra da nan Galilee thangunu kathu. I bere kardu terert nhini-ka mi dhepdhep pardimurrktha i le patha wanku pardidha ngarra birthday nukunu Herod dinidha-yu.

²² Bere kardu wakal mardinhpuy nigunu Herodias-ya pangampirraruy ngarra kardu terert nhini-yu. I kardirrapurrktha nanhthi mampurrkinh. I nukunu Herod i kardu pule ngala ngala terert warda ngatha le nimin

pirriningedha-ya ngarra nanhthi kardipurrktha nigunu-yu. I nhini Herod kathu-ka mamnge, “Ya. Thangku ngadha nanhthi marda nanganart nhinhi-yu? I nanhthi ngarra marda nartnu-ka nhini nanhthi-ka ngampamutnu warda.” ²³ I murrinh deyida mamnge, “Murrinh kanhi mampanu-ka murrinh thathpirr-wa. Ngay-ka nanhthi ngampamutnu nanhthi thangidharrpunu ngatha-yu. Nanhthi nhini-ka thangidharrpunu ngatha mampayer-ru nanhthi purrkpurk ngarra ngay-ya, i ku mani ngarra ngay, i da thelput terert ngarra ngay-ya, nhini nanhthi-ka mampayer-ru i ngampamutnu warda nhini-yu.” Herod kathu-yu mamnge.

²⁴ Bere kardu mardinhpuy nhini-ka yungawuy pangu-re ngarra kale nigunu nan Herodias-ya i mamnge, “Kale, ngarra murrinh mananu ngarra kardu pule ngala pangu-yu? Thangku nanhthi ngadharrpunu-yu?” Dantarrpu nigunu kathu-yu. Mu kalekale kathu-ka mamnge, “Nga. Thadharrpunu pelpith ngarra nukunu John the Baptist badhamartalnu.”

²⁵ I bere kardu mardinhpuy nhini-ka pirtpirt nimin-ya wurdamnawurl ngarra kardu pule nhini-nu i mamna, “Nga. Ngay marda manganart-ka pelpith ngarra nukunu John the Baptist dadhamartalnu i thangamutnu-yu. I nangabathnu kathu ku pelpith nukunu-yu ngarra nanhthi plate-te marra da matha-nu.” ²⁶ Mu ngarra murrinh-te bimngeyepup-ka, nukunu Herod-ka dammardathin warda. Mu nukunu-ka mere ngarra warda “wurda” mangedha nhini-yu. Nhini-ka murrinh thathpi nukunu wardarra damngemut i kardu terert wanku pubim-nayepup murrinh ngarra marra-re mamnge-yu.

²⁷ Bere nukunu Herod-ka ku soldier wurdannathuk ngarra John the Baptist-nu i badhamartalnu i purdunangkarlnu pelpith nukunu-yu. Bere ku soldier nhini-

ka pangu warda wangu nanadha dini ngarra John the Baptist ngarra da jail dinidha. I nhini-ka banganthamar-tal warda nukunu-yu. ²⁸ I nhini thangunu ku soldier nhini-ka ku pelpith nukunu John the Baptist-ka ngarra nanhthi plate-te mebatthha tharra. I damngemut ngarra kardu mardinhpuy nhini. I kardu mardinhpuy nhini-ka damngemut warda ngarra kale nigunu kardu nan Herodias.

²⁹ Bere nhini thangunu-ka ngarra pulangay nukunu John the Baptist puyemnayepupneme kardu Pule Herod thangunu John the Baptist banganthamartal-ya, nhini-ka purnenadha-kathu-neme i ku nginipunh nukunu puman-gankartneme i pubankardineme ngarra da weyi palyirr da.

Kangkarlmawu Dampirramut Mi i Ku Ngarra Kardu Wurnangat

³⁰ Bere kardu apostle 12 nhini ngarra Jesus wurdanpunkuthukneme-ka kardu puddanalaththawarda-kathu-neme ngarra nukunu deyida. I murrinh warda puddamnayithneme murrinh ngarra peneme kathu puddininthethiththa punne ngarra kardu i mange ngarra pumerradha punne-yu. ³¹ Bere da nhini-re ngarra peneme parramnaruyne Jesus-ka kardu wurnangat parranirurtuydha pi ngarra Jesus, i nhini peneme i Jesus wanku-ka mere ngarra ngadha mi dhepdhep pulleththaneme kardu wurnangat kathu pumenkumathpuththaneme pardi. I nhini nukunu-ka mampirruneme ngarra pulangay nukunu-yu, “Peneme ka. Purru-warda-neme da ngarra watmam pangu wangu i banankuyuknu-ngadha-neme pi.”

³² Bere peneme 12 nhini i Jesus wanku-ka parnamkamardapneme ngarra tharntu i punnadhaneme da ngarra

watmam-nu warda wangu. ³³ Mu kardu-ka pubam-punkungkarduneme peneme nhini-yu ngarra tharntu panganpunkuthenhneme. I kardu terert-ka punniwin-hararttha pangu warra kumparra ngarra da dimunurdi purnimardadha purni ngarra Jesus-nu warda wangu nadha dini ngarra tharntu. Kardu-ka wurnangat nimin-ya ngarra da town terert thangunu kathu punniwin-hararttha ngarra da watmam pangu-nu warda wangu ngarra Jesus purnedhaneme-ya.

³⁴⁻³⁶ Bere ngarra Jesus nanhthi tharntu thangunu kathu wurdawal-ka, nukunu-ka bampunkardu warda kardu wurnangat nhini-yu ngarra kumparra-dha warra parrarntuy. I nukunu-ka dampirramardathin warda nhini weyida ngangka da pirringkadhuktha-yu nginipunh ku thip mani ngarra kardu mere nangkal ngadha dirranpedha kani. I nhini nukunu-ka murrinh ngarra Yile neki nukunu warda wurdininthethiththa dini da pirdithme nimin-ya i da-ka kungini da mana pirridha.

Bere nhini thangunu pulangay nukunu kathu-ka pumamna-warda-neme, “Pule. Kardu-ka thurdunthuknu warda ngarra thelput manta manta kanhi nimin pumpan-ya mi dhepdhep-nu parnikutkutnu. Da-ka kungini warda kanhi-yu i mi-ka mami-wa kanhi-yu thanamngime.”

³⁷ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Awu, nankuneme-wa mi dhepdhep narramutnu-yu mi pullathnu kardu kanhi-yu.” Mu peneme kathu-ka pumamnaneme, “Ngankuneme ngatha mi bread ngarnerrakutnu-ka nhini-ka ku mani ngala nimin-ya, ku mangini \$2,000 mani-ya payim nguyemanemenu.”

³⁸ “Mu thanguk numa mi lawam nanthinkaneme narnam-yu?” Mampirruneme Jesus kathu-yu. “Na-mani-neme pangu i mi mani thanguk numa

nubangkardunemenu-yu.” Bere peneme-ka purnedhawarda-neme pangu ngarra kardu terert i mi pubangamkardurtne i puddamnawurlneme ngarra Jesus deyida i pumamnaneme, “Mi-ka 5 mi lawam nganthinkaneme ngarrim-yu i ku ngurlmirl perrkenku wanku,” pumamnaneme.

³⁹ Bere nukunu Jesus kathu-ka mampirru-deyida-neme ngarra pulangay nukunu, “Kardu terert warda ngatha numarranu parniwupnu pangu ngarra parnu ngatin i kardu-ka pumeyerryerrnu puyu.”

⁴⁰ Bere kardu-ka parnawup warda i nginipunh 50 mani pangu wangu, i nginipunh 50 mani kanhi kathu, i nginipunh 100 mani pangu wangu, i nginipunh 100 mani deyida pangu-re. Mange nginipunh nhini mani-ya kardu pana ngangka-re-yu pumenayerryerrdha purni.

⁴¹ Bere Jesus-ka mangankut mi lawam 5 nhini-yu i ku ngurlmirl perrkenku wanku. I kangkarl mamka i ngarra Yile nukunu warda mamna, “Mi i ku kanhi patha-wa thamngarramut-yu.” I bere mi nhini-ka mungarnterrarr i dampirrumutmutneme ngarra pulangay nukunu i peneme nhini-ka ngarra kardu warda parranirramutmuttha purne. I ngana deyida ku ngurlmirl perrkenku deyida mungamparl i mungamparl i kardu warda parranirramutmuttha purne. ⁴² Mi lawam i ku ngurlmirl nhini-ka Jesus mewathadha pirri-ka mi terert warda nhini-yu i ku ngurlmirl-yu. Kardu wurnangat warda ngatha mi i ku pullamath-yu i kardu-ka bangampunmardan-wa ngarra marda mampunbay mi i ku thangunu pardimurrktha.

⁴³ Bere nhini thangunu peneme nhini kardu 12-ka purnekutkutthaneme mi i ku ngarra kardu thangunu parraniritmuttha pirrini. I nanhthi thelerrtherr nanhthi 12-wa pumedhalerttthaneme parde mi i ku titmut-yu.

⁴⁴ Kardu wurnangat warda ngatha kardu nugarn kardu

palngun kardu mamay mi i ku pullamath-yu. Kardu nugarn da matha-wa 5,000 pangu pirrinidha-yu.

Kangkarlmawu Wurrinilidha Ngarra Kura Ngipilinh Kangkarl

⁴⁵ Bere nhini thangu-ka nukunu Jesus-ka mam-pirruneme ngarra pulangay nukunu-yu, “Nga peneme. Nankuneme-ka kumparra wardarra naneme ngamimarda pangu kathu nanhthi tharntu-re da nan-nu Bethsaida.” I bere kardu wurnangat pangu-ka wurdanpunthuk warda da ngarra pigunu warda wangu puddanalaththa. ⁴⁶ Bere kardu thangu-ka wurdanpuntharr-ka nukunu Jesus-ka dimmardawith warda ngarra da palyirr i ngarra Yile nukunu warda murrinh wurdananayiththa dini.

⁴⁷ Bere da thipinhi nhini-ka kardu peneme 12 nhini-ka ngarra marda nganangurr ngarra ngipilinh punnedhaneme ngarra nanhthi tharntu-re. Mu nukunu Jesus-ka pirridha numerrnu ngarra da pangkin kathu ⁴⁸ i bampunkungkarduneme pulangay nukunu-yu da tetemantay pubangamkardurneme ngarra tharntu-yu puyenangurrukadhaneme punne nanhthi wirrirr thangu-ka dampunkuwirnteneme parranemardatthaneme punne.

Bere da nhini thangu-ka da manta warda punngkapurldha wurrini-ya nukunu Jesus-ka nungardurr warda da pangkin kathu-yu i wurrinilidha warda ngarra kura ngipilinh kangkarl ngarra pulangay nukunu-ku. Nukunu-ka kardu benkukattha-warda-neme, ⁴⁹ mu peneme-ka pubamkangkarduneme wurrinilidha ngarra kura kangkarl-yu i nhini-ka pardiwapadhaneme ⁵⁰ i perremkanhamneme ngala da matha i pumamka-mana-wa-neme ku wurdarr wurrinilidha pangu-yu.

Mu nukunu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Peneme. Kardu thathpirr numenungkuyitneme i mere nengimanhame, kardu ngay weyida kanhi-yu.”

⁵¹ Bere ngarra nukunu-re Jesus kanammardap ngarra tharntu-ka nanhthi wirrirr ngala nhini-ka manthap warda. I peneme nhini-ka kardu pumemnamardatda-thathpirr-neme ⁵² nhini weyida mere the pumbaththaneme nukunu Jesus-yu kardu ngala thathpirr-yu lurruth ngala-yu. I ngana deyida mere the pumbaththaneme nukunu ngarra-re mange mi pangu daniramutmuttha kardi ngarra kardu wurnangat nhini-yu. Mu mukmuk peneme-ka mampunkurdarrimepu-damatha-neme mange pangu lurruth ngala ngarra Jesus medha wurrini-yu.

Kangkarlmawu Menpathadha Wurrini Kardu Matharrwunngini Ngarra Da Gennesaret

⁵³ Bere peneme nhini Kangkarlmawu wanku-ka pumpankakathneme ngamimarda kathu ngarra ngipilinh ngala nhini i parramkaruyneme da nan Gennesaret. Bere puddamkalalneme ngarra tharntu thangunu kathu-yu i tharntu-ka pumamkadharrkirrwarda-neme. ⁵⁴ Bere ngarra tharntu thangunu parnamkapartneme-ka kardu da nhini thangunu-ka pubamkardu i panganthenh Kangkarlmawu-yu. ⁵⁵ I nhini kardu-ka tharra warda punniwinhararttha i kardu matharr-wunngini punninmetkuttha da pana ngangka-re. I ngarra kardu-re puyenanayepuptha ngarra nukunu ngatha Kangkarlmawu dinidha-ka, nhini kardu-ka kardu matharr-wunngini pumenabertidha purni ngarra nukunu da ngarra nanhthi pit pigunu-re kathu pumenamathbaththa purni.

⁵⁶ Bere Kangkarlmawu-ka da pana ngangka-re wurrini-wattha ngarra da town ngala ngala, da town purrkpurk i da pana ngarra thelput numi numi wurriningkadhukthaya. I kardu-ka bere matha wangu kardu matharr-wunngini-yu panthiwattha purni ngarra Kangkarlmawunu-yu i pinganpuwuptha purni ngarra mayern ngala wangu i pumenadha purni ngarra nukunu-yu, “Ya, thurruralilinu manta pangu ngarra kardu matharr-wunngini i nhini kardu-ka pumanhidhadhapnu puyu ngarra nanhthi kaligu nhinhi.” Bere kardu matharr-wunngini terert-ka pumedhadhaptha pardi nanhthi kaligu nukunu Kangkarlmawu-yu i patha deyida pardidha manangka matharr warda nhini-yu.

7

Da Mange Murntak Kardu Jews Pigunu

¹⁻⁴ Bere kardu nugarn pana ngarra murrinh law Jews pigunu marda pumerttha punni kardu Pharisees-ya, i kardu nugarn pana deyida ngarra murrinh law Jews pigunu puddininkuyethiththaneme purne-ka kardu bere matha wangu mange ngarra pigunu pumenamapurl da warra ngadha i nhini mana-ka mi warda pulleth nhini-yu. Nhini-wa da mange murntak-yu ngarra ngalantharr murntak thathpirr pigunu-yu puddanpunthethith-yu. I kanhi deyida mi dhepdhep-ka ngarra shop pardikutkut-ka mi pumepurl da warra ngadha i nhini mani-ka mi warda pulleth nhini-yu. Nhini-wa da mange murntak-yu. I ngana deyida nanhthi kap nanhthi pot i nanhthi dish pumepurl punni da mange murntak-ya. I da mange murntak ngamere deyida wanku parraniriwak punni-yu.

Bere kardu Pharisees nhini i kardu nugarn pana ngarra murrinh law Jews pigunu puddininthethiththa punni-ka da Jerusalem thangunu kathu punnedhaneme i ngarra

Kangkarlmawu puyemnwerr-warda-neme. I pubam-punkungkarduneme pulangay nukunu Kangkarlmawu kardu ngamere mi dhepdhep pardemurrkthaneme, mu mange ngarra peneme-ka mere pumenamapurdhaneme da mange ngarra murntak nhini-yu da ngarra mange Jews pigunu-yu.

⁵ I bere kardu Pharisees i kardu nugarn nhini ngarra murrinh law Jews pigunu puddininthethiththa punni-ka murrinh warda pumamnaneme ngarra Kangkarlmawu, “Nga. Pulangay nhinhi-ka mi pangu karnamkamur-rkneeme mu mange ngarra peneme-ka mere pumenama-purdhaneme da mange murntak pana ngarra nekineme-yu. Mu thangu-dha da mange mere kariwakneme kuru da mange murntak ngarra ngalantharr murntak parranhemutneme-yu?” Parramkadharrpuneme.

⁶ Mu Kangkarlmawu kathu-ka mampirruneme ngarra kardu Pharisees i kardu ngamere nhini-yu, “Kardu ngalantharr pana nan Isaiiah murrinh thathpirr danirilidha wurrini-yu da murntak warra-ya murrinh ngarra Yile neki nukunu-ya. Nukunu-ka damnankurililneme nankuneme-yu numemkarart-damatha-neme numpanka-yu ngarra da mange Yile neki nukunu wangu-yu. I kanhi-wa mam murrinh-yu Yile neki thangu-yu,

“Kardu kanhi-ka parramngiriparl pumpan ngay-yu ngarra murrinh thathpi pigunu-re-yu, mu ngarra marda pigunu thathpirr-ka mere marda kumangert kuru. ⁷ I kardu kanhi-ka parramngiriparl pumpan i pumamngingala pumpan kardu ngathayida-nu murrinh da matha dampunthawinhinhinh kanam. Mu nhini pigunu-ka da mange ngarra kardu thangu-yu da matha puddan-punthethith pumpan-yu, mu da mange ngarra ngay thathpirr-ka mere kurdunthethith kuru.’ Nhini-wa

murrinh Yile neki-yu murrinh ngarra nukunu Isaiah thanguu darntilil-yu.”

⁸ Bere Kangkarlmawu-ka mampirru-deyida-neme, “Nankuneme-ka murrinh kardu ngarra ngalantharr murntak da-dha matha numamkayitneme numpanka-yu, mu murrinh ngarra Yile neki nukunu-ka narnamkapart-da-matha-neme. ⁹ Nankuneme-ka mange pathanankumaneme yina murrinh ngarra Yile neki nukunu narnamkapiirneme numpanka-yu i murrinh ngarra ngalantharr murntak da matha numamkayitneme numpanka murrinh ngarra parramnarramut-ya.

¹⁰ “Nga. Murrinh kanhi nukunu Moses darntilil da murntak warra-ya murrinh ngarra Yile neki nukunu, ‘Yileyile i kalekale nanki-ka murrinh nubirruyewup-nungintha nuru i murrinh numarrubathnungintha nuru. Mu kardu nangkai ngatha mere murrinh marrubathnungintha ngarra yileyile i kalekale-ka i murrinh mampunkurdarrithakningintha wurran-ka kardu nhini-ka thu nubatnu nuddurinumunu.’ ¹¹⁻¹² Mu nankuneme-ka murrinh thirrukduk nuddanpunkuyethithneme numpanka-yu nginipunh murrinh kanhi mani-ya, ‘Kardu nangkai ngatha nanhthi purrkpurk patha i ku mani kanthin wurran-ka nukunu nhini-ka mere nimin karrumut-thathpirr-ngintha ngarra yileyile i kalekale i mere nimin mankumanpi-thathpirr-ngintha kurru.’ Nhini-ka murrinh nginipunh kanhi nukun-wa marrungintha, ‘Nanhthi purrkpurk patha ngay i ku mani ngay-ka ngamna-mut wardarra ngarra Yile neki. I nhini ngay-ka mere ngarra nganarrumutningintha nanhthi-yu i mere ngarra manankumanpingintha.’ Kanhi-wa murrinh nuddanpunkuyethithneme numpanka-yu.

¹³ “Mu nhini nankuneme-ka murrinh narnamkapartwarda-neme murrinh ngarra Yile neki nukunu-yu i mur-

rinh ngarra ngalantharr murntak da matha numamkay-itneme numpanka-yu. I murrinh thirrukduk ngamere deyida nginipunh nhini mani-wa nuddanpunkuyethith-neme numpanka-yu.”

Kangkarlmawu Wurdamyith Nanhthi Marda Ngarra Kardu Thangunu Wiye Pirrim-yu

¹⁴ Bere Kangkarlmawu-ka pirrimpirrakay deyida kardu panpunperr kardu wurnangat. I murrinh warda mampirra, “Kardu, nubingayepup kathu kardu murrinh the thathpirr numabathnu murrinh kanhi ngarra ngay manarranu-yu. ¹⁵ Kardu-ka mere thathpirr wiye kurru ngarra mi i ku thangunu wurranmurrk-yu, wurda. Mu kardu-ka wiye thathpirr wurran-ka ngarra marda nukunu thangunu kathu i nhini-ka da mange wiye da matha mam wurran-yu i murrinh thathpi wiye wurranngerren-yu.”

¹⁷ Bere nhini thangunu Kangkarlmawu-ka kanampunpart kardu-yu i ngarra thelput-nu warda wangu nadha dini i kanardi. I pulangay nukunu warda parramkadhar-rpuneme murrinh pangu ngarra kardu mampirra-ya.

¹⁸ Bere Kangkarlmawu kathu-ka mampirruneme, “Nankuneme-ka mere deyida numangimartaneme murrinh pangu medha ngirri-yu? Nankuneme-ka the-wa numabathneme murrinh nhini-yu. Kardu-ka mere thathpirr wiye kurru ngarra mi i ku thangunu wurranmurrk-yu. ¹⁹ Mi i ku-ka ngarra thathpi wangu kanardi i ngarra kurnthik i yungawuy deyida. Mi i ku-ka ngarra marda wangu-ka mere kariwiye kirra ngarra da mange wiye wangu-yu, wurda,” Kangkarlmawu kathu-yu mampirruneme. Murrinh kanhi thangunu nukunu mamya ku i mi terert warda ngatha-ka nhini-ka berengunh purrumurrk warda ngatha.

²⁰ Bere Kangkarlmawu-ka murrinh deyida mampir-runeme, “Kardu-ka wiye thatpirr wurran-ka ngarra marda nukunu thatpirr-wa thangunu i nhini-ka mange wiye da matha mam wurran-yu i murrinh thatpi wiye wurranngerren-yu. Mu mi i ku-ka mere kariwiye kirra ngarra marda kardu nukunu-yu, wurda da matha. ²¹ Da mange wiye ngarra kardu mam wurran-ka nhini-ka ngarra marda nukunu thangunu thatpirr-wa. I nhini-ka da mange wiye warda benthengkarnirn wurran i nhini thangunu-ka da mange nginipunh kanhi mani warda mam wurran-yu. Nukunu-ka da mange mamngerithuk wurran ngarra kardu mardinhpuy-yu. I nanhthi darrarart wurran. I kardu thu panmat wurdantinumi. I da mange mamngerithuk wurran ngarra kardu palngun karnabay nugarn numi nukun. ²² I kardu mawumawu wurran. I kardu dampirrayirrarart wurran. I kardu ningke-ningke wurran. I murrinh mampunnarrithak wurran. I kardu memnungala wurran. I kardu pelpith wiye wurran. I da mange wiye da matha wurran mange da ngarra marda manganart wurran-yu.

²³ “Da mange wiye terert nhini-wa thatpirr kardu-yu ngarra marda nukunu thangunu kathu damnariwiye pirrim-yu,” Kangkarlmawu kathu-yu mampirruneme.

Kangkarlmawu Mamngewatha Kardu Palngun Wakal Nigunu

²⁴ Bere nhini thangunu Kangkarlmawu-ka nungardurr warda i nadha dini da manta pangu da nan-nu Tyre i Sidon. Bere nukunu-ka wurrinidha ngarra thelput warda kanardi dinidha. Nukunu-ka kardu menkangaththa mana-wa, mu wurda. Kardu wurdamay mere ngarra menkangaththa.

²⁵⁻²⁶ Kardu palngun deyida pamnayepup ngarra nukunu dinidha-yu ngarra thelput pana-yu. Nigunu-ka

kardu mere Jews, mu da nigunu-ka da-ka Phoenicia-wa kardipuptha-yu. I nigunu-ka kardu mardinhpuy wakal mebertidha kardi ku ngepan wiye wanku kanamnginirdi kardu ngarra mardinhpuy nhini-yu.

Bere nigunu kardu palngun nhini-ka nanadha dini ngarra Jesus-nu warda. I pangamnaruy da mana i bamnabat ngarra putek ngarra nukunu-nu. I murrinh warda mamna, “Pule. Thirramaputhnu ku ngepan wiye pangu ngarra wakal ngay.”

²⁷ Mu Jesus kathu-ka mamnge, “Ngay-ka kardu ngarra darrikardu ngay warra ngadha manmanpinu kumparra-yu kardu Jews-ya. Mu nhinhi i kardu darrikardu nhinhi ngatha manmanpinu warra ngadha ngurru-ka nhini-ka nginipunh mi dhepdhep ngarra kardu mamay pigunu deyida mani ngarra ku were ngarramutnu. I nhini-ka mange mere yuthpan thathpirr nhini-yu.” ²⁸ “Yu, bere-ya pule,” nigunu kathu-yu mamna. “Mu ku were ngatha yida mi pumpanmurrk mi perrenimpurr pumpan kardu mamay thanguyu-yu. Mu nhini-ka nangimanpi kunungingki da matha.” ²⁹ I bere Jesus kathu-ka mamnge, “Murrinh pana ngarra namnga-ka yuthpan-wa i nhini-ka ku ngepan wiye pangu-ka kanampart warda ngarra wakal nhinhi-yu. Mu bere nhinhi-ka thurdiwurlnu warda ngarra da nhinhi wangu.”

³⁰ Bere kardu palngun nhini-ka wurdawurl warda i bangarnurt wakal nigunu watmam yungurrkurrktha ngarra da pit. I ku ngepan wiye nhini-ka kanampart warda.

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Nugarn Kardu The Wiye i Themen Wiye Kardidha

³¹ Bere nhini thanguyu Kangkarlmawu-ka nungardurr da nhini thanguyu Tyre-yu i nadha dini da ngarra nan-nu warda wangu Sidon. I puy deyida wangu nadha dini

ngarra ngipilinh ngala da nan Galilee. I nadha dini da ngarra town da 10, da-ka nan-wa Decapolis.

³² Bere da nhini da Decapolis kardu ngamere kathu kardu nugarn pumenabertidha purni ngarra Kangkarlmawu-nu. I kardu nugarn nhini-ka kardu the wiye kardidha mere binayewuptha kani i themen wiye mere thathpirr kaningerrentha. Bere kardu ngamere nhini da ngatha pumemnarlupurl ngarra Kangkarlmawu i pumamna, “Pule. Kardu kanhi-ka nayethapnu ngarra the i ngarra themen nadhanmethapnu i nawathanu patha deyida paninu.”

³³ Bere Kangkarlmawu i kardu nugarn nhini-ka meber-tidha wurrini pangu wangu kardu mange penintha wur-rinininthadha. Bere Kangkarlmawu-ka mange perrkenku kanantherdi ngarra the nukunu kardu nhini. I nhini thanguunu-ka thade kanamnumabe ngarra mange i man-thanmethap ngarra themen wiye kardu nhini. ³⁴ I nhini thanguunu nukunu-ka kangkarl mamka i ngirtkirt ngadha wurdammardaputh i mamna ngarra kardu nhini-yu mur-rinh nukunu-re, “Yepata.” Nhini-ka murrinh kanhi-nu-ya, “Bang thirraye.” ³⁵ I bere da nhini thanguunu-ka the nukunu kardu nhini-ka bang pirrinthe warda nhini-yu. I themen wangu patha warda pirringerrentha.

³⁶ Bere Kangkarlmawu i kardu nugarn nhini-ka wur-damninthawurl ngarra kardu ngamere nhini-yu. I Kangkarlmawu kathu-ka murrinh warda merradha wur-rini, “Ya kardu. Kardu-ka mere nukun numarra kardu kanhi mampatha-yu.” Mu kardu ngamere nhini-ka mur-rinh parrininthelerrdha weyida purni nhini-yu ngarra kardu wurnangat-yu.

³⁷ I bere kardu wurnangat nhini ngarra puyemnayepup kardu nugarn nhini mampatha-ka kardu warda pumem-namardat nhini ngarra Kangkarlmawu-yu i murrinh

pumenanudha purni, “Ya. Mange ngarra nukunu mam wurran-ka mange patha da matha. Nukunu-ka kardu the wiye ngatha yida mampunpatha wurran i kardu themen wiye ngatha yida mampunpatha wurran.”

8

Kangkarlmawu Dampirramut Mi i Ku Ngarra Kardu Wurnangat

¹ Bere nhini thangunu-ka kardu wurnangat ngala deyida pubemngankardurdu ngarra Jesus. I kardu-ka mi-ka mami-wa. Bere nukunu Jesus-ka pirrimpir-rukayneme kardu pulangay nukunu i mampirruneme, ²“Peneme. Ngay-ka damngimpirramardathin kardu wurnangat kanhi-nu. Kardu pardidha-ka da perrkenkuneme-wa ngarra ngay-yu i mi-ka mami warda parnam. ³ Mu kardu kanhi ngatha ngurdunthuknu warda marra kanhi ngarra medeyi wanku parnam-ka nhini-ka kubuywath nukun warda kuru i mankarr nukun warda nhini-yu. Kardu ngamere-ka da wilili ngathparr purunu.”

⁴ Bere pulangay nukunu Kangkarlmawu-ka pumamnaneme, “Pule. Da kanhi-ka da mi mamirdarri-wa thanthinpun terert thanam. Mu ngarra-wa mi lawam panikutnuneme-yu kardu wurnangat kanhi parrumutnuneme-yu?” ⁵ Mu Kangkarlmawu kathu-ka mampirruneme, “Mi-ka thanguknu numa mi lawam nanthinkaneme nirrimka-yu?” “Mi-ka 7-wa nhini-yu,” peneme kathu pumamnaneme-yu.

⁶ Bere nukunu Kangkarlmawu-ka mampirra kardu ngarra wurnangat-yu, “Kardu nga. Narniwup mani ngarra putek.” Bere kardu-ka parnawup i nukunu-ka mi 7 nhini-ka mangankut i Yile nukunu darntiparl mi nhini-nu-yu. I bere nukunu-ka mi mungarnter-rarr i dampirrumutmut-warda-neme ngarra pulangay

nukunu. I peneme nhini-ka mi warda parranirramut-mutthaneme pardi ngarra kardu wurnangat wangu-yu. ⁷ I peneme nhini-ka ku ngurlmirl purrkpurk deyida wanku panthidhaneme pirrine. I Kangkarlmawu-ka ku nhini mangankut i Yile nukunu deyida darntiparl ku nhini-nu-yu. I ngarra pulangay nukunu warda dampirrumutmutneme i mampirruneme, “Nga peneme. Ku ngurlmirl kanhi-ka narramutmut-deyida-nuneme nuru ngarra kardu wangu.”

⁸⁻⁹ Mi lawam i ku ngurlmirl nhini-ka Kangkarlmawu mewathadha pirri-ka mi i ku terert warda nhini-yu. I kardu wurnangat ku i mi nhini pullamath-ka mampunmay i bangampunmardan warda nhini-yu. Kardu-ka kardu wurnangat nimin-ya mi i ku pullamath-yu 4,000-wa kardu nhini-yu. I bere mi i ku thangunu pullamath-ka peneme nhini-ka pardekutthaneme purne mi i ku ngarra parraniritmut thangunu pardi. I mi i ku nhini thangunu-ka pumedhaletetthaneme purne-ka nanhthi-ka 7-wa thelerrtherr-yu, nanhthi-ka ngala ngala nimin-ya.

¹⁰ Bere nhini thangunu Kangkarlmawu-ka kardu warda wurdanpunthuk. I kanammardap ngarra tharntu pulangay nukunu wanku. I pumpankardurrneme i puy punnedhaneme da ngamimarda-nu kathu da nan-nu Dalmanutha.

Kardu Pharisees Parrantharrpu Kangkarlmawu Da Mange Ngala-nu Pamanu

¹¹ Bere da nhini thangunu kardu Pharisees ngamere deyida purnenadhaneme ngarra Kangkarlmawu-nu. I parranedharrpudhaneme pe da mange pubuythapthamana-wa-neme ngarra Kangkarlmawu-nu. I murrinh pumamnaneme, “Ya. Da mange ngala mani nangaruneme nanhthi lurruth ngala ngarra Yile neki thangunu

kathu-yu. I nhini ngankuneme-ka the warda ngumanhi-bathnemenenu nukunu da thathpirr wurdannhithuk kanhi-yu.”

¹² Bere Kangkarlmawu-ka wurdammardaputh i mampirruneme, “Thangku-nu nankuneme-yu i kardu wurnangat warda ngatha narramngidharrpu narnam da mange ngala ngamanu-yu ngarra nanhthi lurruth ngala ngarra Yile neki thangunu kathu-yu? Mu ngay-ka mere ngama nukun da mange ngala nanki-nu-yu nubangkardunu-yu. Kanhi-ka murrinh thathpirr-wa,” nukunu kathu-yu mampirruneme.

¹³ Bere nhini thangunu Kangkarlmawu-ka kanampunpart warda kardu-yu i kanammardap deyida ngarra tharntu wunku pulangay nukunu wanku. I purnedhaneme da ngamimarda-nu kathu.

Kangkarlmawu Mampunkumardawerrneme Nanhthi Turlururlumam Ngarra Kardu Pharisees i Ngarra Pule Herod Nukun

¹⁴ Bere Kangkarlmawu i pulangay nukunu-ka puy purnedhaneme. Mu pulangay nukunu-ka mi lawam puyemkayekumneme mere pumebaththaneme mi terert-yu. Mu mi numi da matha pumebaththaneme purne-yu ngarra tharntu-yu.

¹⁵ Bere Jesus kathu-ka murrinh mampunkumardawerrneme i mampirruneme, “Nga peneme. Thawath wangu nururranemenenu nanhthi turlururlumam ngarra kardu pana Pharisees peneme-ya kardu ngarra murrinh law nekineme marda pumangankartneme pumpan. I ngana deyida thawath wangu nanuneme nanhthi turlururlumam ngarra kardu pule ngala nhini nukunu Herod-ya,” mampirruneme Jesus kathu-yu.

¹⁶ Bere peneme nhini-ka murrinh warda puddanayiththaneme pirrine i pumenanudhaneme

pirrine mange peneme ngatha, “Murrinh kanhi mannheneme-ka mi lawam-nu kama mere thumebaththaneme mi thanthekum-da-matha-neme.”

Mu peneme nhini-ka mere thathpirr pumemartadhaneme murrinh ngarra Jesus mampirruneme ngarra nanhthi turlururlumam kardu Pharisees peneme-ya i ngarra kardu pule ngala Herod nukunu-ya. Mu Jesus murrinh nhini mampunkurdarrathneme nanhthi turlururlumam-ka ngarra kardu Pharisees-ya murrinh kanhi-nu mam-yu da murrinh parrampunpinhingkayit pumpan da ngarra mange wiye wangu. I nanhthi turlururlumam pana deyida ngarra kardu pule ngala Herod-ka murrinh kanhi-nu mam-yu da murrinh dampunpinhingkayit wurran da ngarra mange wiye wangu.

¹⁷ Bere Jesus-ka the-wa mebaththa dini ngarra murrinh peneme puddanayiththaneme pirrine mange peneme ngatha-yu. I bere mampirruneme, “Ya. Thangku-nu nuddamkayithneme nirrimka-yu mi lawam mami numamkaneme i mi nuyemkayekumneme-yu? Murrinh-ka mere da ngatha numangimartaneme murrinh ngarra mamnarruneme-yu? Nankuneme-ka murrinh mere da ngatha the numabathneme, na? ¹⁸ Kardu nankuneme-ka kamarl wanku nanthinkaneme numpanka mu kardu-ka mere thathpirr nubangkarduneme. I nankuneme-ka the perrkenku wanku nanthinkaneme numpanka, mu kardu-ka murrinh-ka mere thathpirr nubingayewupneme nuru. Mu nga. Nuddingayerr-mani-neme ¹⁹ ngarra mi munirerrarrdha ngirri mi lawam 5 nhini-yu i ngampirramut kardu wurnangat pangu-yu kardu nugarn 5,000-wa. I thangku numa-wa nanhthi thelelerr numedhalertertthaneme nurne-yu mi parriniritmut thangunyu da nhini-re-yu?” I peneme kathu-ka pumamnaneme, “Mi-ka nanhthi thelelerr 12-wa da nhini-re-yu ngumedhalertert-

thaneme ngurne-yu.”

²⁰ I bere Jesus kathu-ka murrinh deyida mampir-runeme, “I ngana deyida mi nhini-re-yu nganaka munirerrarrdha ngirri mi lawam 7 nhini-yu i ngampirramut kardu wurnangat pangu kardu 4,000-ya. I thangukuma deyida nhini-yu nanhthi thelelerr numedhalert-ertthaneme nurne-yu mi parriniritmut thangu-yu?” Dampunkudharrpuneme. I peneme kathu-ka pumamaneme, “Mi-ka nanhthi thelelerr 7-wa da nhini-re-yu.” ²¹ I bere nukunu Jesus-ka dampunkudharrpuneme i mampirru-deyida-neme, “Nga peneme. Nankuneme-ka murrinh mere da ngatha numangimartaneme narne, nawa?”

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Kamarrama

²² Bere Kangkarlmawu i kardu pulangay nukunu-ka parramkaruyneme da ngamimarda kathu-yu da nan Bethsaida nanhthi tharntu-re.

Bere da nhini da kardu kamarrama pumenabertidha purni ngarra Kangkarlmawu-nu i murrinh pumamna, “Pule. Kardu kamarrama kanhi-ka nangkathapnu kamarl nukunu.” ²³ Bere Kangkarlmawu-ka manganmert nukunu nhini-yu i mebertidha wurrini da ngathparr tharngini wangu ngarra kardu makardu. I bere nanhthi thade menthanmethap ngarra Kangkarlmawu kathu-yu i mamkathap nanhthi thade-re nhini-yu ngarra kamarl nukunu. I mamna warda kardu ngarra kamarrama nhini-yu, “Kardu-ka ngarra nam thirrim nhinhi-yu? Kardu-ka patha warda thirrimmirbirl?” Jesus kathu-yu dantharpu.

²⁴ I bere nukunu nhini-ka kardu wurrinibirlbirlidha warda i murrinh warda mamna ngarra Kangkarlmawu, “Yu, kardu-ka berengunh bampunkardu ngarrim, mu ngawuy da ngatha ngarrim i nginipunh nanhthi thay

da ngatha kardu-yu parnalili.” ²⁵ I ngana deyida Kangkarlmawu-ka mamkathap deyida ngarra kamarl nukunu-yu. I ngana deyida birlbirl pirrim i nhini thathpirr warda tarangka pirribirlbirl dha-yu.

²⁶ Bere Kangkarlmawu-ka wurdanthuk warda kardu nhini-yu. I mamna, “Nga. Thurdiwurlnu warda da ngarra nhinhi wangu, mu mere nukun thurdiwurl da Bethsaida wangu ngarra kardu karrimkadhuk-yu,” nukunu kathu-yu mamna.

Kardu Pumenadha Purni Nangkal Mana-wa Kangkarlmawu-yu

²⁷ Bere nhini thangunu-ka nukunu Jesus i pulangay nukunu-ka punnewatthaneme da pana-re-ya da town purrkpurk ngarra da ngala nan-ya Caesarea Philippi.

Bere ngarra punnelili-re-neme nukunu Jesus-ka dampunkudharrpuneme kardu pulangay nukunu i mampirruneme, “Ya peneme. Ngay-ka nangkal mana-wa kardu-yu murrinh pumamnga pumpan-yu?” ²⁸ I peneme kathu-ka pumamnaneme, “Kardu ngamere pumampa pumpan-ka John the Baptist mana-wa. I kardu ngamere deyida pumampa pumpan-ka kardu nan mana-wa Elijah kardu thurdambirl deyida. I kardu ngamere deyida pumampa pumpan-ka kardu ngalantharr murntak mana-wa murrinh ngarra Yile neki nukunu wurdanarrayiththa wurrini i kardu thurdambirl deyida.”

²⁹ Bere Jesus-ka dampunkudharrpu-deyida-neme i mampirruneme ngarra pulangay nukunu, “Mu nankuneme ngay-ka nangkal mana-wa thathpirr numamnganeme numpanka-yu?” I bere nukunu kathu Peter-ka danthart i mamna, “Nhinhi-ka Christ-wa, kardu ngarra Yile neki mam purduthuknu da murntak warra-ya.” ³⁰ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Kardu mere

ngangkal nukun murrinh numananeme ngay da karduyu Christ-yu i Yile ngay wurdanngithuk-yu.”

Kangkarlmawu Wurdamnuyith Kardu Thu Pubatnu i Purdingkabirl-deyida-nu

³¹ Bere nhini thangunu nukunu Jesus-ka murrinh warda pantet wurdininkuyethiththaneme wurrini da murrinh ngarra mange nukunu ngatha-ya. I mampiruneme ngarra pulangay nukunu, “Nga. Ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ka da nakurlnu pumangirtanu i thu pungithuknu puru i thu pangilurturtnu purru ngay kardu nhini thangunu-yu kardu ngalantharr ngalantharr-ya i ku yilarn ngala ngala i kardu pana ngarra murrinh law nekineme puddanpunthethith pumpan-yu. I kardu nhini-ka mere murrinh pumangabathnu ngarra ngay-yu. I nhini thangunu-ka thu pungibatnu i puddungirinuminu warda nhini-yu. Mu da perrkenkuneme mana pamanu-ka ngurdingkabirl-deyida-nu,” nukunu kathuyu Jesus mampirruneme-yu, ³² murrinh tarangka thathpirr wurdanpunkuyethithneme-yu.

Mu nukunu Peter-ka manganmert Jesus pangu wangu kunungingki murrinh mange penintha-nu. I bere Peter kathu-ka mamna ngarra Jesus, “Ya. Pirda-wa murrinh nhini-yu. Mere murrinh nhini thama thurru. Karduka mere kunhibat nukun-ya, wurda.” ³³ Mu Jesus-ka wurdarduy pirrim i wurdanpunkuyithneme ngarra kardu pulangay nukunu wangu-yu. I bere nungamnamardawal warda ngarra Peter i mamna, “Murrinh ngarra nhinhi thurrangerren-ka murrinh ngarra ku karrath thangunu kathu-wa. Nukunu da ku-yu ngarra ngay mamngirulul wurranyu. Nhinhi-ka denthengkarnirn thurranyu. Nhinhi-ka denthengkarnirn thani, wurda.” I Jesus

kathu-ka mamna ngarra ku karrath, “Ku karrath, pata thurru-wa, thaningipart warda.”

³⁴ Bere nhini thangunu-ka nukunu Jesus-ka kardu warda pirrimpirrakay kardu wurnangat-yu. I bere kardu-ka pubemngankardurdu i pulangay nukunu wanku. Bere Jesus kathu-ka mampirra, “Nga. Kardu nangkal ngatha kardu pulangay ngay purrunu i pangilerrnu-ka, nhini nukunu-ka puynuyekum-wa-nu i panipartnu warda da ngarra mange nukunu marda manganart wurran-yu. I kardu ngatha yida thu puthuknu puru i palurturtu purru i thu pubatnu nginipunh ngay deyida mani pumanganu puru nhini kardu nhini-ka mangirart-da-nu-matha purru ngarra ngay-yu.

³⁵ “Mu kardu nangkal ngatha marda mart menuy-ibirnunu i da mange ngarra nukunu da matha pamanu purru, nhini nukunu-ka pupup da matha-nu nhini-yu. Mu kardu nangkal ngatha puynuyekumnu thathpirr-ka i murrinh ngarra ngay panthelerrnu purru i mangirart-da-nu-matha purru, nhini nukunu-ka kardu bere matha wangu birnu paninu.

³⁶ “I ngana deyida kardu ngatha bemnuyengkarnirn kanam ngarra nukunu-nu ngatha i nanhthi purrkpurrk terert nimin bemnardarr wurran, nhini-ka patha-wa-nu nukunu-nu-yu? Awu wurda da matha. Mu ngarra nukunu nhini-re pupupnu-ka nanhthi purrkpurrk nhini-ka mere ngarra kumayibirnu nukun da bere matha wangu birnu paninu-yu, wurda da matha nhini-yu. ³⁷ I kardu-re pupupnu-ka mere deyida ngarra kurdingkabirl mange nukunu ngatha-yu. I nanhthi purrkpurrk nhini deyida mani wanku mere ngarra kuddungkabirl nukunu kardu nhini-yu.”

³⁸ I nukunu Jesus-ka murrinh deyida mampirra, “Kardu wurnangat-wa da mange wiye da matha pumpan da

pana ngangka-re. I kardu nhini-ka parnampart warda Yile ngay-yu. I nga. Kardu nangkai ngatha yidiwe kurrunga i murrinh thathpi ngarra ngay yidi marradhay kurru ngarra kardu, nhini ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ka yidiwe ngurrunanu ngarra kardu nhini-yu da nakurlnu da nhini-re-ya ngarra ngay ngurru-deyidanu kathu wunku lurruth ngala wanku ngarra Yile ngay thangunu kathu i ku angel terert deyida wanku.”

9

¹ I Jesus-ka murrinh deyida mampirra, “Nga. Murrinh thathpirr-wa kanhi-yu. Kardu ngamere nibim kanhi-ka mere da ngatha nuyuwuwupnu mu da ngarra nubangkardu-da-nu-mana Yile ngay ku Pule ngala thathpirr pirranu kardu ngarra nukunu-yu wunku nanhthi lurruth ngala wanku.”

Nukunu Elijah i Moses Puddananayiththanintha Pe Ngarra Kangkarlmawu Wangu

² Bere da 6 mana mam-ka nukunu Jesus-ka menkubertidhaneme tharra nukunu Peter, James i John. I kanthinpunkumardawithneme ngarra da palyirr kangkarl thathpirr-ya numidharrwunku-da-matha-neme nukun mange peneme da matha.

Bere da palyirr kangkarl nhini da ngatha peneme-ka pubamkangkarduneme nukunu Jesus-ka kamarl ngarra nginipunh nukunu-ka wurdamnungkath warda. ³ I nanhthi kaligu nukunu ngarra banardidha wurrini-ka wurdannath nanhthi damlarrang bamam thathpirr. Kardu mere nangkai pana ngangka mapurl mani nanhthi kaligu bamam nginipunh nhini mani-yu.

⁴ Bere nhini thangunu peneme nhini-ka pubamkangkardu-deyida-neme kardu ngalantharr murntak nan Elijah i Moses puddananayiththanintha

pe ngarra Jesus wangu. ⁵ Bere nukunu Peter kathuka mamna ngarra Jesus, “Pule, da patha-ya patha da mange kanhi-yu ngarra nekineme thanamneme kanhi-yu. Ngankuneme-ka nanhthi wuwup ngawupnemenu nanhthi perrkenkuneme. Nanhthi numi nhini-nu nanhthi numi nukunu Elijah-nu i nanhthi numi nukunu Moses-nu.” ⁶ Nukunu Peter murrinh kanhi mam-ka murrinh derntereth-wa. Peneme nhini-ka pununkungkawerrdhaneme kardi.

⁷ Bere nanhthi kalakkalak wurrinidha kathu nhini thangu-nu i dampunkurdarrupneme Jesus i penintha Moses i Elijah. I murrinh ngerren warda pubimkayepupneme ngarra kalakkalak kathu-yu, i murrinh kanhi-wa mampirruneme-yu, “Ya. Kardu nugarn kanhi karrim-ka kardu wakal ngay-wa. I ngay-ka marda-wa thathpirr manganart ngurran nukunu-yu. I nankuneme-ka nubinayepup-da-matha-neme nuru nukunu-yu.” ⁸ Bere peneme nhini-ka yerrarr pumamkanganeme, mu pubamkangkarduneme-ka nukunu da matha Jesus numidharrnu pirridha ngarra peneme nhini-yu.

⁹ Bere da ngarra palyirr nhini thangu-nu kathu puddanathut-da-ngatha-neme punne-ka Jesus kathuka mampirruneme, “Nga peneme. Kardu mere nangkal nukun nuddunayithneme da mange kanhi thangu-nu nubamkangkarduneme-yu mu ngarra ngay da mana ngurdingkabirl-deyida-nu kardu ngay-ya darrikardu nanki thathpirr-ya.” ¹⁰ I bere peneme nhini-ka murrinh warda pumamnabathneme ngarra Jesus, mu mange murrinh peneme pumenungkudhaneme punne, “Thangku nukunu murrinh Jesus mam-yu kardu purdingkabirl-deyida-nu?”

¹¹ I peneme kathu-ka ngarra Jesus pumamnaneme,

“Nga. Kardu nugarn pana nganaka, kardu ngarra murrinh law nekineme puddanpunthethith pumpan-yu, kardu nhini-wa murrinh pamam pumpan-ya, ‘Nukunu Elijah-ka kumparra warra-wa pununu pi da kanhi-yu. I kardu nugarn pana ngarra Yile neki purduthuknu-ka tiduk-wa kathu pununu pi da kanhi-yu.’ Kardu-ka nhini-wa murrinh pamam pumpan-yu. Thangku-nu murrinh nhini pamam pumpan-yu?” Peneme kathu parramkadhar-puneme ngarra Jesus.

¹²⁻¹³ I Jesus kathu-ka mampirruneme, “Yu, murrinh thathpirr nhini-yu,” mampirruneme. “Nukunu Elijah-ka kumparra warra-wa pununu pi da kanhi-yu i kardu-nu bunyithithnu purru. Mu murrinh kanhi manarruneme-ka nukunu Elijah-ka berengunh wardarra wurrinidha da kanhi-yu. I kardu-ka mange mere patha punninadha i pumpanmat puddantinumi nukunu-yu. I nginipunh nhini deyida mani-ka murrinh ngarra Yile ngay mam-ka ngay deyida wanku mange mere patha purunganu-yu i mere murrinh pumangabathnu murrinh ngarra ngay-yu, kardu ngay-ya darrikardu ngarra nanki thathpirr-yu. I murrinh ngarra Yile ngay yudha-ka murrinh da thathpirr ngarra kardu-re thu pumpanmat thangunu nukunu Elijah-yu,” nukunu Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Kigay Wunku Ku Ngepan Wiye Kanthidha Wurrini

¹⁴ Bere Kangkarlmawu i pulangay ngamere nukunu-ka puddamkathutneme ngarra da palyirr kangkarl thangunu kathu. I purnerrudhaneme ngarra pulangay ngamere nukunu-nu. I pubampunkungkarduneme kardu wur-nangat puyempirruwerrneme ngarra peneme nhini-yu. I kardu nugarn ngamere murrinh law kardu Jews pigunu puddininthethiththa punni-ka murrinh thu

kuy pumampirrunngkaneme ngarra pulangay ngamere nukunu Kangkarlmawu.

¹⁵ Bere ngarra kardu wurnangat nhini mana pubamkardu Kangkarlmawu-ka kardu-ka pubemkabat ngala da matha i punnungamnawinhat ngarra nukunu-nu i le warda pinadha ngarra pubamkardu thangunu-yu.

¹⁶ Mu Kangkarlmawu-ka dampunkudharrpuneme ngarra pulangay nukunu-yu i mampirruneme, “Thangku-wa murrinh thu kuy pana-yu nardedhaneme-yu?”

¹⁷ Mu kardu nugarn numi pirrimnangeng ngarra kardu wurnangat kathu i mamna ngarra Kangkarlmawu, “Pule, wakal nugarn ngay mempabertidha ngurrini ngarra nhinhi-nu patha nawathanu. Nukunu-ka ku ngepan wiye kanthin wurran i mere kaningerren warda murrinh-yu. ¹⁸ I ku ngepan wiye mana warda mangarnta-ka nhini-ka wurdarntururt warda kanam nhini-yu i nhini-ka mantharryirr warda kanam nanhthi thurrulk ngarra thathpi i dimu damlirr kanam i parnte kanam ngarra nginipunh ngala kanhi wangu. Mu ngay-ka ngampunkudharrpuneme ngarra pulangay nhinhi ku ngepan wiye nhini punnimakudha-mana-neme, mu wurda puddamnabay-da-matha-neme.”

¹⁹ Mu Kangkarlmawu kathu-ka mampirra ngarra kardu wurnangat-yu, “Nanki-ka murrinh-ka nubimngayewup numpan murrinh ngarra ngay-yu mu murrinh-ka mere thathpirr numangabath nuru. Da pirdithme da matha murrinh ngurdininanthethiththa ngardi, mu murrinh-ka nanki-ka mere da ngatha numangabath nuru murrinh ngarra thathpi ngay-yu. Ngarra-wa diki murrinh ngay ngurdininanthethithnu ngani-yu i murrinh numangabathnu thathpirr-yu? Kardu kathu numangabert kardu kigay pana,” Kangkarlmawu kathu-yu mampirra.

²⁰ Bere kardu kigay nhini-ka pumenabertidha punni ngarra Kangkarlmawu-nu.

Bere ku ngepan wiye mana bamkardu Kangkarlmawu-ka nhini kardu kigay nhini-ka wurdarnturt i bammatt warda i bunirangkaltangkaldha wurrini i wurdanarlerlerldha kardi ngarra putek kardithurrulkthaydha ngarra thathpi nukunu-yu.

²¹ Mu Kangkarlmawu kathu-ka dantharrpu ngarra yile nukunu-yu i mamna, “Ya. Thangku numa da thanguku-yu ku ngepan wiye mebatthha wurrini-yu?” I yileyile kathu-ka mamna, “Kardu mamay-re kathu wurrinidha ku ngepan wiye kanhi kanthidha wurrini-yu. ²² I da terert da matha ku ngepan wiye-re kanamputhputh-yu ngarra thungku-ya i ngarra kura ngipilinh wangu-ya kardu purdurinumina-mana-wa pubatnu. Mu nhinhi kama-ya kardu kigay kanhi nawathanu-yu. Nhinhi-ka panhingarrumardathinnungintha ngankungintha-nu i patha warda nangarruwathanungintha.”

²³ I Jesus kathu-ka mamna, “Murrinh ngarra-nu namnga pana-yu ngay mawathanu kama-ya? Mu nhinhi murrinh ngatha nangabathnu mawathanu-wa nhini ngay-ka mawathanu warda nhini-yu. Kardu nangkall ngatha murrinh mangabathnu thathpirr-ka nhini ngay-ka mange ngama da thathpirr nhini-yu ngarra kangidharrpu thangun-yu.” ²⁴ Bere yile nukunu kathu kardu kigay nhini-ka murrinh lurruth warda pirrimngeng i mamna, “Nga. Ngay-ka murrinh thathpirr mampabath wakal ngay nawathanu patha deyida-yu. Nangimanpinu thurru ngay-yu kardu bere matha wangu murrinh thathpirr mampabathnu ngurru.”

²⁵ Bere Jesus-ka bampunkardu kardu puyenanawer-rdha warda punni ngarra nukunu manta i nhini-ka murrinh warda mamna ngarra ku ngepan wiye nhini-yu, “Ya.

Ku ngepan wiye. Nhini-ka the nukunu nanthekum i themen nukunu nanthapnintha. Mu thungiwuy warda kathu ngarra kardu kigay pana-yu i mere deyida thaninginirdi nukun ngarra nukunu-yu.” ²⁶ I ku ngepan wiye nhini-ka kardiwapadha warda i bunirangkaltangkaldha kardi ngala da matha i nhini-ka kanampart warda i yungawuy warda ku ngepan wiye nhini-yu ngarra kardu kigay nhini thangunu kathu-yu. I kardu kigay nhini-ka parnte ngadha yungurrkurrktha nginipunh ku yibimpup deyida mani. Mu kardu wurnangat kathu-ka pamam, “Ya. Kardu kigay kanhi-ka yibimpup warda, nawa?” ²⁷ Mu Jesus-ka mange ngarra nukunu kardu kigay nhini manganmart i dampirturt i pirridha warda kardu kigay nhini-yu.

²⁸ Bere nhini thangunu-ka Jesus-ka wurdawurl deyida ngarra thelput i kanardi. I ngarra kardu wurnangat mana puddalath pangu wangu ngarra thelput-ka, pulangay nukunu Jesus-ka murrinh warda pumamaneme, “Thangku-dha ngankuneme-yu mere ngun-nemakudhaneme nguddamnabayneme ku ngepan wiye nhini ngarra kardu kigay pangu-yu?” ²⁹ I Jesus kathu-ka mampirruneme, “Yile ngay warra ngadha nerradharrpudhaneme i nhini-ka nunnemakudha-warda-neme nhini-yu, ku ngepan wiye nginipunh nhini mani-yu.”

³⁰ Bere nhini thangunu-ka Kangkarlmawu i pulangay nukunu-ka punnungamkardurr-warda-neme da nhini thangunu-yu i yuthpan da matha punnedhaneme da Galilee-nu-yu. Nhini Kangkarlmawu-ka mere ngadha marda merttha wurri kardunu-puyunawerrnu-yu.

Kangkarlmawu Wurdamnuyith i Kardu Thu Pubatnu i Purdingkabirl-deyida-nu

³¹ Bere Jesus-ka wurdinkuyethiththaneme wurrini kardu pulangay nukunu da-nu matha. I bere murrinh-ka kanhi-wa mampirruneme-yu, “Nga. Ngay kardu ngarra darrikardu nanki thathpirr-ka pumangirtanu i pumangibertinu puru kardu ngarra pule ngala ngalanu. I nhini thangunu-ka thu pungibatnu i puddungirinuminu. Mu da perrkenkuneme mana pamanu-ka ngay-ka ngurdingkabirl-deyida-nu.”

³² Mu pulangay nukunu Jesus-ka mere pumemartadhaneme ngarra murrinh nhini mampirruneme-yu. I mere ngarra ngadha perradharrpudhaneme murrinh wurdirruriyiththaneme-yu nhini-ka perremkamanhamweyida-neme.

Kangkarlmawu Wurdamyith Kardu Nangkal Nimin Kardu Pule Ngala Thathpirr Pinu-yu

³³ Bere Kangkarlmawu i pulangay nukunu-ka pangu warda wangu purnedhaneme i parramkaruyneme da ngarra nan Capernaum da. I ngarra thelput warda parnamkardineme. Bere Kangkarlmawu kathu-ka dampunkudharrpuneme i mampirruneme, “Ya peneme. Thangku murrinh nankuneme-yu nuddanadharlurldhaneme nurne-yu ngarra mayern thurrinilidhaneme kanhi kathu-yu?” ³⁴ Mu peneme-ka mere perredhartthaneme manangka murrinh, nhini thangunu weyida murrinh mange peneme puddanadharlurldhaneme purne kardu nangkal nimin-nu peneme ngatha-yu kardu pule ngala-yu.

³⁵ Bere Kangkarlmawu-ka kanawup warda i murrinh mampirruneme kardu ngarra pulangay nukunu kardu 12 nhini, “Peneme. Kagu manta kathu,” mampirruneme. “Nga. Kardu nangkal ngatha marda mart kardu pule ngala

purrunu-ka nhini nukunu-ka kardu kunungingi buynu-paknu i kardu terert da matha manmanpinu purru,” nukunu kathu-yu mampirruneme.

³⁶ Bere nhini thangunu Kangkarlmawu-ka manganmert kardu mamay kumparra pangu warra ngarra peneme i bamnungurrapak warda ngarra nukunu i panthamayirrikat. I mampirru-deyida-neme, ³⁷ “Nga. Kardu nangkal ngatha mardarrilenu kardu mamay nginipunh kanhi mani karrim-ka nhini kardu-ka ngay deyida wanku mangirdarrilenu nhini-yu. I ngana deyida kardu nangkal ngatha mangirdarrilenu ngay-nu-ka nhini nukunu-ka mardarrile-deyida-nu thathpirr ngarra Yile ngay-yu nukunu pana ngarra wurdanngithuk-yu.”

Kardu Nugarn Numi Kardinmawuthpuththa Ku Ngepan Wiye Ngarra Kardu Thangunu

³⁸ Bere nukunu John kathu-ka mamna ngarra Jesus, “Pule. Ngankuneme-ka ngubamkangkarduneme kardu nugarn numi kardinmawuthpuththa ku ngepan wiye ngarra kardu thangunu ngarra murrinh nhinhi menhirdarrinedha kardi. Mu ngankuneme-ka ngubuymadhaphtha-mana-wa-neme nhini nukunu-ka kardu mere nekineme-wa nhini-yu.”

³⁹ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Awu, mere mani nubumadhap-nukun-neme. Kardu nangkal ngatha mange patha mam wurran nanhthi lurruth ngala ngarra ngay thangunu i murrinh ngarra ngay-re mamngirdarine wurran-ka nukunu nhini-ka mere murrinh mangirdarrithak kurru nhini-yu ngarra ngay-yu. ⁴⁰ Kardu nangkal ngatha ngarra nekineme mere manhenganeme kurru-ka, nhini-ka kardu mangini nekineme deyida mani nhini-yu.”

⁴¹ I Jesus kathu-ka mampirru-deyida-neme, “Nga peneme. Murrinh thatpirr kanhi manarrunemenu-yu. Kardu nangkal ngatha the mamnankubathneme ngarra kardu pulangay ngay i nhini-ka mange patha purrunarrunemenu i kura patha ngatha yida punankudhaygurduknemenu-ka nhini Yile ngay ngarra wurdanngithuk da kanhi-ka le pinanu kardu ngarra nhini-nu-yu i mange patha deyida purrunanu.”

Mere Kuynardarripup Nukun Kardu Mamay i Ngarra Kangkarmawu Panipartnu-yu

⁴² Bere Kangkarmawu-ka murrinh deyida mampirruneme, “Nga. Kardu mamay kanhi karrim-ka murrinh ngarra ngay mamngabath wurran-yu. Mu kardu nangkal ngatha puynardarripupnu i ngarra ngay paningipartnu kardu mamay kanhi mani karrim-ka nhini nukunu-ka da mange wiye ngala da matha mana nhini-yu. Mu nukunu nhini-nu-ka da-ka patha-wa kumadhamadharrk-yu nanthi palyirr ngala yitthit-ya ngarra thamarl nukunu i kunnuku pangu mani wangu i kayiwik ngarra kura lalingkin. I nhini nukunu-ka mere mani warda kuynardarripup da ngarra wiye wangu-yu kardu mamay nginipunh kanhi mani karrim-yu.”

⁴³ Bere Kangkarmawu-ka mampirru-deyida-neme, “Nga. Mu nanthi mange ngarra nankuneme deyidare da mange wiye numabathnu-ngatha-neme nuru nhini mange nhini-ka nubemartal-wa-neme nhini-yu. Nhini-ka da mange patha da thatpirr mange numi da matha numabathnuneme nuru-yu i nhini-ka da kangkarl nemardawithnuneme ngarra Yile ngay dim i bere matha wangu birnu narnenemenu da pangu-yu. Mu mange perrenku ngatha numabathnuneme nuru-ka i da mange wiye da ngatha numabathnuneme nuru, nhini-ka da

pangu wangu nanemenu ngarra thungku ngala dim, thungku mere ngarra kingkan nukun-ya.

⁴⁵ “I ngana deyida nanhthi me ngarra nankuneme deyida-re da mange wiye numabathnu-ngatha-neme nuru nhini me-ka nubemertal-wa-neme nhini-yu. Nhini-ka mange patha da thathpirr me numi da matha numabathnuneme nuru-yu i nhini-ka da kangkarl nemardawithnemenu ngarra Yile ngay dim i bere matha wangu birnu narnenemenu da pangu-yu. Mu me perrkenku ngatha numabathnuneme nuru-ka i da mange wiye da ngatha numabathnuneme nuru, nhini-ka da pangu wangu nanemenu ngarra thungku ngala dim.

⁴⁷ “I ngana deyida nanhthi kamarl ngarra nankuneme deyida-re da mange wiye numabathnu-ngatha-neme nuru, nhini kamarl nhini-ka nunguyngkapirt-wa-neme nhini-yu. Nhini-ka mange patha da thathpirr kamarl numi da matha numabathnuneme nuru-yu i nhini-ka nemardawithnemenu da ngarra Yile ngay dim-ya i bere matha wangu birnu narnenemenu da pangu-yu. I Yile ngay-ka ku Pule ngala thathpirr warda pinarrunemenu. Mu kamarl perrkenku ngatha numabathnuneme nuru-ka i da mange wiye da ngatha numabathnuneme nuru-ka nhini-ka da pangu nanemenu ngarra thungku ngala dim.

⁴⁸ Da pangu-ka ngarra ku kirrikdarri ku bere matha wangu dim i thungku-ka bere matha wangu panpemath wurran.

⁴⁹ “I nanki kardu wurnangat warda ngatha Yile ngay-ka bunanthadhapnu thungku-re kardu ngarra mana-wa yuthpan thathpirr numpan.”

⁵⁰ Bere Kangkarlmawu-ka mampirru-deyida-neme, “Nga. Nanhthi salk-ka patha nawa ku ngen nukun-yu? Mu nga, nanhthi salk murntak manangka thithimarnti-ka nhini-ka wiye da matha nhini-yu i mere da matha nanhthi salk patha deyida nhini-yu. I bere nhini nankuneme-ka

nanhthi nginipunh salk patha deyida mani nanemenu i nankuneme-ka patha-wa nururrunemenu ngarra karduyu. I kardu marda pekpek thathpirr nanemenu mange nankuneme ngatha-yu,” nukunu kathu-yu Kangkarlmawu mampirruneme.

10

Kangkarlmawu Wurdanpunthethith Kardu Nugarn Mere Kanipart Kurdurinummi Palngun Ngarra Nukunu

¹ Bere nhini thangunu Kangkarlmawu-ka nungardurr warda da nan thangunu kathu Galilee i pangu warda wangu nadha dini da nan-nu Judea. I puy deyida wangu nadha dini da ngamimarda pangu kathu da ngipilih nan Jordan. I kardu wurnangat nimin-ya puyemawerr-yu i nukunu-ka murrinh deyida wurdininthethiththa dini.

² Bere kardu nugarn ngamere pana ngarra murrinh law kardu Jews pigunu marda pumerttha purni, kardu Pharisees-ya, purnenadhaneme ngarra Jesus-nu i murrinh perrenathuktha-mana-wa-neme. I pumamnaneme, “Ya. Ngarra-re murrinh law nekineme yibim-yu? Mange-ka patha nhini-yu kardu nugarn kanipart kurdurinummi mani-yu palngun ngarra nukunu-yu?” ³ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nukunu Moses-ka ngarra mam murrinh nhini-nu-yu?”

⁴ Mu peneme kathu-ka pumamnaneme, “Kanhi-wa murrinh Moses mam-yu da murntak warra-ya, ‘Kardu nugarn ngatha marda mart kardu palngun nukunu kanipart kurdurinummi-ka nhini nukunu-ka murrinh karilil ngarra nanhthi peypa mere marda mart kardu palngun nukunu nhini-yu. I kangemut warda nanhthi peypa murrinh nhini-yu ngarra palngun nukunu i nhini-ka kanipart warda thathpirr kurdurinummi-yu palngun nukunu-yu.’ Nhini-wa murrinh Moses mam-yu.”

⁵ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga. Nukunu Moses darntilil murrinh law pana-ka nhini nanki-ka kardu tetenumanthi-wa numpan i mange ngarra nanki da matha marda numanganart numpan. ⁶ Mu da marra-re kathu ngarra Yile neki mampatha da putek ngala kanhi-ka kardu nugarn i kardu palngun mampunkuwhangintha. ⁷ I da-ka nhini weyida kardu nugarn-ka kaninkupartwarda-ngintha ngarra yileyile i kalekale-yu i benginthalet ngarra palngun nukunu warda. ⁸ I nhini peningintha-ka kardu numi da matha warda kurrungintha nhini-yu. Nhini peningintha-ka kardu mere warda perrkenku kurrungintha-yu, mu kardu numi da matha warda nhini-yu wurranngintha. ⁹ Yile neki-ka kardu nugarn i palngun mampunkuwhangintha i bangampunkuletngintha i kardu numi da matha warda wurranngintha nhini-yu. Mu nhini-ka mere warda kardu nangkai bungkulangintha nhini-yu.” Jesus kathu-yu mampirruneme.

¹⁰ Bere nhini thangununi Jesus i pulangay nukunu-ka puddamkawurlneme ngarra thelput da i parnamkardine. I pulangay nukunu-ka parramkadharrpuneme murrinh pangu ngarra kardu Pharisees merrudhaneme dini-yu.

¹¹ Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga. Kardu nugarn ngatha kanipart kurdurimumi ngarra palngun nukunu i palngun numi kathu mabert i benginthalet-ka nhini nukunu-ka da mange wiye-wa mamnge nhini-yu ngarra palngun marra-re kanampart-yu. ¹² I ngana deyida kardu palngun ngatha kanipart kurdurimumi ngarra nangkun nigunu i kardu nugarn numi kathu mabert i benginthalet-ka nhini nigunu-ka da mange wiye deyida mamna nhini-yu nangkun ngarra nigunu marra-re kanampart-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kardu Mamay Pumenmertidha Purni Ngarra Kangkarmawu-nu

¹³ Bere kardu terert-ka kardu mamay pigunu pumenmertidha purni ngarra Jesus-nu kardu manthadhapnu pi i murrinh parradharrpunu pi ngarra Yile nukunu wangu. Mu kardu pulangay nukunu Jesus-ka kardu pubuynkumadhaptha-mana-wa-neme ngarra kardu pumenmertidha mana-wa kardu mamay ngarra nukunu-nu.

¹⁴ Mu Jesus-ka bampunkumangkarduneme pulangay nukunu pubuynkumadhaptha-mana-wa-neme i nhini nukunu-ka pumamkamardaraki-warda-neme i mampirru-warda-neme, “Ya peneme. Kardu mamay kanhi-ka purunganu kathu i mere nubunkumadhap-nukun-neme. Kardu nangkal ngatha murrinh ngarra ngay mangabathnu kardu nginipunh mamay kanhi deyida mani murrinh pumamngabath pumpan-ya nhini kardu-ka Yile ngay-ka kardu pirrapenu pani kardu nhini-yu.

¹⁵ “Mu nga,” Jesus kathu-yu mampirruneme. “Kanhi-ka murrinh thathpirr-wa. Kardu mamay kanhi-ka le thathpirr parnamnga i murrinh pumamngabath parnam ngarra ngay-nu-yu. I kardu wurnangat warda ngatha murrinh thathpirr pumangabathnu mangini kardu mamay kibimkadruk kanhi mani-yu, nhini Yile ngay-ka pirranpenu warda pani kardu nhini-yu. Mu nga. Kardu nangkal ngatha mere murrinh pumangabathnu-ka, nhini kardu-ka mere Yile neki nukunu parninu nhini-yu.” Jesus kathu-yu mampirruneme.

¹⁶ Bere nhini thangunu Jesus-ka dininbetkuttha kardu mamay-yu numi numi ngarra lawali nukunu pirringkadruktha i kardu mamay numi mebertidha i puy merradha dini Jesus-yu. I nukunu-ka menpedhadhaptha

dini ngarra pelpith-yu i ngarra Yile nukunu danirradhar-rpudha dini kardu bere matha wangu pirranpenu pani.

Kardu Nugarn Wurrininadha Ngarra Kangkarlmawu Murrinh-nu

¹⁷ Bere nhini thangunu Jesus-ka dempirnturt i wur-rinilidha pangu warda wangu. Bere kardu nugarn numi-ka nanawinhararttha kathu dini ngarra Jesus-nu i demnawinhipingkarl kumparra pangu warra. I mamna kathu, “Pule, nhinhi-ka kardu patha-wa. Mu ngay-ka da-ka ngarra ngamanu ngurru ngarra Yile neki nganinu da bere matha wangu-yu?” Kardu nugarn nhini kathu dantharrpu ngarra Jesus.

¹⁸ Bere Jesus kathu-ka mamna, “Thangku-nu nhinhi namnga-yu ngay-ka kardu patha-yu? Mere nangkal ngadha kardu patha kani-yu, mu Yile neki da matha patha thathpirr-yu. ¹⁹ Nga. Nhinhi-ka the mana thanthin murrinh ngarra Yile neki da murntak warra mam-yu. I murrinh-ka kanhi-wa mam, ‘Kardu-ka mere thu thubat nukun i mere thurdurinum i nukun. I mere nukun da mange nangerithuk thurru kardu ngarra pal-ngun nugarn karnabuy nukunu-yu. I mere darrarart nukun thurru. I mere tharrayirrarart nukun thurru. I mere nukun nankapdap thurru. I ngarra yileyile i kalekale dirruyewupnungintha thurru i murrinh nar-rubathnungintha thurru.’” ²⁰ I kardu nhini kathu-ka mamna, “Pule, murrinh nhini-ka kardu mamay-re ngar-didha i marra kanhi da mana murrinh bere matha mebaththa ngardi murrinh nhini-yu.”

²¹ Mu bere Jesus-ka marda thathpirr merttha wur-rini kardu nhini-nu-yu. I memnabirl pirrim yuthpan i murrinh warda mamna, “Nga. Da mange numi da matha warda thamanu thurru. Nanhthi purrkpurrk ngarra nhinhi warda ngatha thelim thamanu i ku mani

nhini-ka tharramutmutnu thurru kardu ngarra nanhthi mananhthi-wunka. I nhini thangunu-ka da ngarra Yile neki-re thimardawithnu-ka nhini-ka nanhthi patha-ka mere warda thaniyeymanu nhini-yu. I bere mampa, thurru warda i mange nhini thamanu i thurdingawurlnu ngarra ngay deyida kathu i thangirwaknu warda thani ngarra ngay wangu nhini-yu. I da nakurl-te-ka Yile neki-re nanhthi patha nimin-ya pampamutnu da ngarra nukunu wangu-yu. I bere mampa, thurru warda i mange nhini thamanu i thurdingawurlnu ngarra ngay deyida kathu i thurrunu warda ngarra ngay nhini-yu.”

²² Mu kardu nugarn nhini murrinh nhini-re binthepup-ka nhini nukunu-ka kardu warda danimardathintha pirri nhini-yu. Nhini nukunu-ka nanhthi purrkpurk terert kanthidha dini i mere da matha ngarra thelim midha nhini-yu. Bere nukunu nhini-ka kanampart warda ngarra Jesus-yu i nadha dini pangu warda wangu danimar-dathintha wurrini.

²³ Bere nhini thangunu Jesus-ka wurdampirrumardarduyneme ngarra pulangay nukunu i mampirruneme, “Nga. Kardu nangkai ngatha nanhthi purrkpurk terert mammath wurran-ka nhini-ka da tetemanthay-wa nhini-yu mere ngarra kama pinanu Yile neki ku Pule ngala ngarra kardu nhini-yu.” ²⁴ Mu kardu pulangay nukunu Jesus-ka pumemnamardat-warda-neme murrinh pangu ngarra Jesus menadha pirri-yu kardu pangu ngarra nanhthi terert kanthidha dini i ngarra murrinh peneme deyida wanku mampirruneme.

Bere Jesus-ka murrinh deyida mampirruneme, “Nga. Kardu darrikardu ngay,” mampirruneme. “Kardu nangkai ngatha nanhthi terert mabath kurru i purduyemitnu purru ngarra nanhthi nhini-ka, nukunu nhini-ka da tetemanthay nimin-ya mere ngarra kama

pinanu Yile neki ku Pule ngala ngarra nukunu nhini-yu. ²⁵ Nga. Ku nan ku camel nganaka? Ku-ka da tetemanthay-wa ngarra kanirdi-yu ngarra da weyi kamarl ngarra nanhthi nil-yu, nawa? I mange nginipunh nhini mani-ya da-ka tetemanthay nimin-ya kardu nangkal ngatha nanhthi terert wanku mammath wurran ngarra pimardawithnu ngarra da Yile neki nukunu wangu-yu i pinu pangu-yu ngarra nukunu-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme. ²⁶ Bere ngana deyida peneme nhini-ka pumemnamardatneme ngala da matha murrinh ngarra Jesus thangununu merrudhaneme pirri-yu. I murrinh pumemnungkuneme mange peneme ngatha, “Ya. Kardu nangkal mani warda Yile neki manthiyibirnu-yu i panmardawithnu kangkarl-yu ngarra da nukunu-yu?”

²⁷ Bere Jesus-ka mampirrubirl-warda-neme pirrim yuthpan i murrinh mampirruneme, “Kardu-ka mere nangkal meyibirnu mange nukunu ngatha-yu, wurd, mu Yile neki da matha mani mayibirnu-yu. Nukunu da matha mani kardu manthibirnu-yu. Nukunu da matha mange da terert warda ngatha kama kurru nhini-yu.”

²⁸ Bere nukunu kathu Peter-ka mamna ngarra Jesus, “Nga. Ngankuneme-ka ngarnamkapart-warda-neme nanhthi purrkpurk terert-yu, i kardu darrikardu ngankuneme wanku, i nanhthi thelput i nanhthi terert warda ngatha ngarnamkapartneme nhini weyida ngarra nhinhi warda nganhiriwaknemenenu nguru-yu.”

²⁹⁻³⁰ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga. Kanhi-ka murrinh thathpirr-wa manarrunemenenu kanhi-yu. Kardu nangkal ngatha thelput nukunu panipartnu i kardu ngathan, munak, kalekale i yileyile i kardu wakal nukunu paninpartnu i da ngarra putek nukunu wanku panipartnu i ngarra ngay warda pangiriwaknu pani i murrinh ngarra ngay pantherlerrnu purru, nhini Yile ngay-ka

panamutmutnu purru thelput terert-ya i kardu ngathan terert, munak terert, kalekale terert, yileyile terert i wakal terert-ya i da putek terert panamutmutnu purru ngarra da putek ngala kanhi ngadha paninu-yu. I ngana deyida kardu ngamere ngatha kathu da tetemanthay da wiye thathpirr pubunapaknu puru, mu nukunu nhini-ka bere ngatha wangu pangiriwaknu purru, nhini nukunu-ka bere matha wangu paninu kangkarl da ngarra Yile ngay wangu dim.”

³¹ I Jesus-ka murrinh deyida mampirruneme, “Nga. Kardu terert ngamere ngarra kardu pumemnungalangala pumpan da ngarra putek ngala kanhi, nhini kardu-ka kunungingki warda thathpirr puyunu tiduk da ngarra Yile neki nukunu wangu. I kardu terert ngamere deyida-re kardu ngarra kunungingki pubamnupak pumpan da ngarra putek ngala kanhi, nhini kardu-ka ngala warda thathpirr puyunu kumparra ngarra da Yile neki nukunu wangu.” Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kangkarlmawu Wurdamnuyith Deyida Kardu Thu Pubatnu i Purdingkabirl-deyida-nu

³² Bere nhini thangunu Jesus i pulangay nukunu-ka purnelilidhaneme ngarra mayern da Jerusalem-nu warda wangu. Jesus-ka kumparra pangu warra wurinilidha. I pulangay nukunu-ka pumemnamardatneme ngarra nukunu-yu. I kardu ngamere deyida ngarra par-raniriwaktha purni tiduk-ka perrenham.

Bere Jesus-ka kardu pulangay nukunu da matha pan-punkuwereneme mange peneme da matha. I murrinh warda mampirruneme murrinh ngarra kardu da mange wiye pumananu puru-yu da ngarra Jerusalem wangu.

³³ “Nga peneme. Nubingayepupneme,” Jesus kathuyu mampirruneme. “Nekineme kanhi-ka da Jerusalemnu warda wangu thurranneme. I da pangu-ka ngay kardu ngarra darrikardu nanki thathpirr-ka pumangirtanu warda nhini-yu. I nhini thangunu ngay-ka pumangibertinu puru ngarra ku yilarn ngala ngala i kardu ngarra murrinh law puddanpunthethith pumpan. I nhini thangunu-ka pubungipaknu kumparra pangu warra ngarra kardu. I murrinh thirrukduk pumangirdarrithaknemenu ngay mana-wa da mange wiye mebaththa ngurrini-yu. I nhini-ka murrinh pumanganu warda ngay-ka thu pungibatnu i ngupupnu. I nhini thangunu ngay-ka pubangimardanu i pumangibertnu pangu warda wangu kardu ngarra mere thathpirr Jews-ya. ³⁴ I kardu nhini-ka pirangikampanu parni i parningingkabebenu parni nanhthi thade-re i thu pumangirdarrilalarrnu parni thu whip-te. I nhini thangunu-ka thu pungibatnu i pudungirinuminu warda nhini-yu. Mu da perrkenkuneme mana pamanu-ka ngay-ka ngurdingkabirl-deyida-nu,” Jesus kathuyu mampirruneme ngarra pulangay nukunuyu.

Piguna James i John Parramkadharrpu Kangkarlmawu Da Mange Ngarra Marrunu

³⁵ Bere nhini thangunu piguna James i John-ka punnanadha ngarra Jesus-nu. Yile piguna-ka nukunu nanwa Zebedee. Bere piguna kathu-ka pumamna ngarra Jesus, “Pule, kardu nhinhi-ka da mange nangarrunu mani nganku-nu-yu?” ³⁶ “Ngarra-wa mange manarrunu ngay-yu?” Jesus kathu-yu mampirru.

³⁷ I piguna kathu-ka pumamna, “Nga. Ngarra nhinhi-re kardu Pule ngala thathpirr thinu da kangkarl pangu-ka,

nganku-ka kardu pule ngala deyida mani ngenu i ngenhinganangurrunu mani ngarra nhinhi ngurru-yu batbat i thakunh-yu?” Parramkadharrpu piguna kathu-yu.

³⁸ Mu Jesus kathu-ka mampirru, “Nanku-ka da mange mere thathpirr the numabath da mange ngala da matha pana-yu ngarra narramngidharrpu-yu. Kardu pana ngarra Jerusalem-ka thu pungithuknu puru i pangilututnu warda purru. I mange mere patha purunganu. Nanku-ka mange nhini deyida-nu pumanarrunu puru, na?”

³⁹ I piguna kathu-ka pumamna, “Yu, nganku-ka marda-wa ngumangankart nhini-yu.” I Jesus kathu-ka mampirru, “Yu, bere-ya. Mange-ka nhini da matha pumanarrunu-yu, i nhini-ka mange mere patha purunarrunu. ⁴⁰ Mu kardu pana ngarra penganangurruninthanu ngarra batbat i thakunh-te-ka ngay-ka mere ngarra nukun mankungkarartnintha kardu nhini-yu. Mu Yile ngay-ka mampunkungkarart-wardarra-nintha kardu ngarra batbat i thakunh-te pininthanu-yu,” mampirru Jesus kathu-yu.

⁴¹ Bere kardu ngarra pulangay ngamere kardu 10 kathu-ka puyempirruyepup murrinh ngarra piguna James i John pumenadha pe ngarra Jesus i nhini-ka peneme-ka parrampirrurithi warda ngarra piguna nhini-nu-yu.

⁴² Bere nhini thangunu Jesus-ka panpunkuwerrneme kardu pulangay nukunu-yu i mampirruneme, “Nga peneme. The mana nanthinpunkuneme-ya kardu pule ngala ngala pangu kardu mere thathpirr Jews-ya. Kardu pule ngala ngala nhini-ka da tetemanthay pirrimpirra ngarra kardu-nu-yu. I kardu pule ngala pirrimpirra ngarra kardu wurnangat nimin-ya.

⁴³ “Mu nankuneme-nu-ka mange mere nginipunh nhini mani nanemenu. Kardu numi ngatha ngarra nankuneme marda mart kardu pule ngala pinarrunemenu, nhini nukunu-ka kunungingki-wa buynupaknu i manankumanpi-warda-ngatha-neme kurru nhini-yu. ⁴⁴ I kardu numi ngatha marda mart kardu kumparra pinarrunemenu, nhini nukunu-ka kunungingki-wa buynupaknu i manankumanpi-warda-ngatha-neme kurru. ⁴⁵ Nginipunh ngay mani kardu ngarra da kangkarl kathu ngurdamnarrathut-ka ngurrinidha da putek ngala kanhi kardu-wa-nu manmanpinu ngurru, mere kardu-nu pumangimanpinu puru. I ngana deyida ngurrinidha da kanhi-ka kardu-nu ngunarrapupnu i kardu-ka ngay-re-wa mananthibirnununu-yu. Ngay-ka ngunarrapupnu da mange wiye thangunu numedha nardi. I nhini thangunu-ka kardu mananthibirnu-nu.” Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Kamarrama

⁴⁶ Bere Jesus i pulangay nukunu-ka parramkaruyneme ngarra da nan Jericho i pirrinidha-ngadha-neme pangu da. I bere ngarra pumpankardurr-te-warda-neme-ka wunku kardu wurnangat parrampunkuriwakneme, i kardu kamarrama manta pangu da dinidha ngurru ngarra da mayern. Kardu nhini-ka kardu bere matha wangu dinikaykaydha ku mani-nu. Murrinh nukunu-ka nan-wa Bartimaeus. I yile nukunu-ka nan-wa Timaeus.

⁴⁷ Bere ngarra nukunu-re Bartimaeus binthepup ngarra Jesus kardu Nazareth-mawu wurrinilidha manta ngarra nukunu, nhini nukunu-ka dimnakay warda i mamna, “Jesus, kardu tharntethbath ngarra King David thangunu

kathu. Panhingamardathin ngadha ngay-nu i nangimanpinu.”

⁴⁸ Mu kardu wurnangat kathu-ka pumamna ngarra nukunu Bartimaeus, “Ya. Nadhap ngadha. Mere thinakaykay derrick da matha thi.” Mu nukunu-ka puy deyida wangu dininakaykaydha lurruth da matha i menadha dini, “Ya Jesus. Kardu tharntethbath ngarra King David thangunu kathu. Panhingamardathin ngadha ngay-nu i nangimanpinu.”

⁴⁹ Bere Jesus-ka pirret i murrinh mampirra ngarra kardu, “Ya. Niranakay kathu purrunu kanhi.” I nhini-ka pibimnakay warda kardu kamarrama nhini-yu i pumamna, “Ya. Le warda thi. Thewirnturt, kagu. Nukunu-ka pirrimpakay nhinhi-nu.”

⁵⁰ Bere nukunu Bartimaeus-ka nanhthi kawut nukunu kanthinyegarl i kanampart i dempirnturt wurdawal kangkarl wangu i wurrininadha ngarra Jesus-nu warda wangu.

⁵¹ I Jesus kathu-ka mamna ngarra nukunu, “Thangku-nu? Mange ngarra-wa mampanu?” I kardu kamarrama kathu-ka mamna, “Pule, nangingkawathanu kamarl ngay patha ngurrubirlbirlnu.” ⁵² I bere Jesus kathu-ka mamna, “Ngay-ka manhingkawathanu kamarl ngarra nhinhi, nhini-ka murrinh ngarra ngay thangunu namngabath kamarl pana manhingkawathanu-yu. Mampa-ya nhinhi-ka thurrunu warda.”

Bere da nhini thangunu-re-ka kardu kamarrama nhini-ka wurrinibirlbirdha warda i kardu kamarl-ka patha da matha mebaththa wurrini. I nukunu nhini-ka daniriwakttha warda wurrini ngarra Jesus-yu.

11

Kangkarlmawu Nadha Dini Da Jerusalem-nu Ngarra Ku Tangki-re Pinthanhinganardarridha

¹ Bere nhini thangunu-ka Kangkarlmawu i kardu pulangay nukunu-ka punnedhaneme da Jerusalem-nu warda wangu. Bere parramkaruy-warda-neme da nan Bethphage i da Bethany i da palyirr nhini da, da nan Olive. I da-ka Jerusalem warda manta pardedhaneme-yu.

Bere Kangkarlmawu-ka mampirrukaynintha kardu pulangay nukunu perrkenku kardu purdunkuthukninthanu kumparra warra. ² I mampirrunintha, “Ya penintha. Kumparra warra thununinthanu thi da ngarra town kunungingki pangu-yu. I ngarra thanintharuynu-re-ka ku tangki wakal daninthangkardunu pangu da karrim. Ku-ka mendharrk-wa pirrim. I mere nangkal ngadha kanirdarriladha ku nhini-yu. I thurdunintharerethnu nanhthi rup i ku-ka naninthabathnu warda kathu thurru ngarra ngay kanhi. ³ Mu kardu ngatha murrinh kanhi manarruninthanu-ka, ‘Ya. Thangku-nu thurdannintharereth thanam ku pana-yu?’ Mu murrinh nankunintha-ka kanhi-wa numananinthanu-yu, ‘Nga. Pule ngankunintha-nu marda manganart ku kanhi-yu. Mu nukunu-ka mere pirdith deyida purdumpangkarlnu.’” Murrinh-ka nhini-wa Kangkarlmawu mampirrunintha-yu. I bere wurdanpunkuthuk-wardanintha pangu warda wangu ku tangki nhini-nu-yu.

⁴⁻⁵ Bere penintha-ka naninthadha dini i ku tangki nhini-ka bangamninthardurt warda pirridha pangu ngarra thelput ngarra mayern ngala menadharrktha pirri ngarra tuwa manta. I bere ku nhini-ka wurdannintharereth warda. Mu kardu ngamere-ka parrampunkudharrpunintha i pumampirrunintha, “Ya penintha. Thangku-nu thurdannintharereth thanam ku

tangki pana-yu?” ⁶ I penintha kathu murrinh ngarra Jesus mampirrunintha-ka pumampirru-warda-nintha murrinh nhini-yu. I bere kardu ngamere nhini-ka puddanpunkuthuk-warda-nintha ku tangki wanku-yu.

⁷ Bere nhini thangu nu penintha nhini-ka meninthabaththa wurrini ku tangki nhini-yu ngarra Jesus-nu warda wangu-yu. I nanhthi kaligu penintha-ka yingamninthardarriwup ngarra pangkin ku tangki. I Jesus-ka kanarnarrila warda nhini-yu.

⁸ Bere Jesus-ka pinthanhinganardarridha ngarra ku tangki nhini-yu da Jerusalem-nu warda wangu. I kardu terert-ka nanhthi kaligu ngarra pigunu pardinaweweptha purni ngarra mayern pangu warra kumparra ngarra ku tangki-nu purrulilinu. I kardu ngamere-ka nithinu mulurn thay wath mani thangu nu kathu pumunibewaththa punni i pingangkaweptha purni pangu warra kumparra ngarra ku tangki-nu purrulilinu wunku Jesus wanku pinthanhinganardarridha. ⁹⁻¹⁰ Kardu wurnangat nimin-ya kumparra ngarra Jesus punnilidha i tiduk kathu ngarra Jesus parraniriwaktha punni. I kardu-ka punnikaykaydha i pumenanudha punni, “Ya, mampa. Pariparl-warda-ngime kardu Pule ngala kanthim kanhi-nu-yu. Yile neki-ka wurdannhethukngime kardu kanhi-yu. Mampa pariparl-nu-warda-ngime purru Yile neki-yu. Nukunu kardu kanhi-ka kardu Pule ngala paninu kardu nginipunh pangu mani ngalantharr murntak nekingime-yu nukunu King David-ya. Mampa pariparl-nu-warda-ngime Yile neki-yu.” Nhini-wa murrinh-yu punnikaykaydha-yu.

¹¹ Bere Jesus-ka pangarntuy warda da Jerusalem ngarra ku tangki pinthanhinganardarridha. I bere wurdanthut i ngarra murrinh church ngala kardu Jews pigunu kanardi

warda. I yerrarr mengkadha wurrini. Mu da-ka nhini-ka da kungini-wa i nhini nukunu-ka nungardurr da nhini thangunu-yu. I wurdawurl da pangu deyida da nan Bethany wangu wunku pulangay nukunu kardu 12 nhini punnedhaneme-yu.

Thay Mi Fig Mere Pinthangettha

¹² Bere da thipinhire nhini-ka Kangkarlmawu i pulangay nukunu-ka pumpankardurr-warda-neme da nan thangunu-yu da Bethany i punnedhaneme da Jerusalem-nu warda wangu.

Bere Kangkarlmawu-ka mi medeyi wurrinidha. ¹³ I da ngarra ngathparr da ngatha nukunu bamkardu-yu nanhthi thay nanhthi nginipunh mi kurrangarr mani thay nan-ya fig wunku mulurn terert wanku-yu. I wur-rinidha pangu da ngarra thay nhini da mi-nu. Mu mi-ka mere berdurttha, wurda, mu nanhthi mulurn da matha dinidha. Mi-ka mere da ngatha pinthangettha ngarra thay nhini-yu.

¹⁴ Bere Jesus-ka murrinh mamna warda ngarra thay nhini-yu, “Nga. Nhinhi thay pana thirrim-ka mi-ka mere deyida thinthatutnu thirra i mere nangkai deyida panin-himurrknu ngarra mi nhinhi thangunu-yu.” I pulangay nukunu-ka pubimnayepupneme murrinh nhini menadha pirri ngarra thay-yu.

Kangkarlmawu Wurdanpunkarel Kardu Ngarra Ku Mani Pumenkapdaptha Purni Ngarra Da Church Ngala

¹⁵ Bere peneme-ka bere ngatha wangu puy punnedhaneme i parramkaruyneme da Jerusalem da.

Bere Jesus-ka kanardi warda ngarra da church ngala kardu Jews pigunu. I kardu bampunkardu thelim pumedha pardi i payim pumedha pardi ku yinpi, ku thip, ku nenigut i nanhthi purrkpurk wanku ngarra da church

ngala nhini-yu. Bere Jesus-ka wurdanpunkarel warda kardu nhini-yu. I daniwinhekpaktha wurrini nanhthi table kardu ngarra nanhthi pigunu kardu pana ngarra ku mani purninmatkuttha-yu. I wurriniwuthpuththa nanhthi chair kardu ngarra nanhthi pigunu kardu pana ngarra ku yinpi thelim pumedha pardi. ¹⁶I murrinh mampirra, “Ya. Nanhthi pana i ku-ka mere nukun numabath nuru ngarra da church ngala kanhi-yu.”

¹⁷ Bere nhini thangunu Jesus-ka murrinh warda wurdanpunthethith kardu nhini ngarra wurdanpunkarel-yu i mampirra, “Nga. Yile neki-ka kanhi-wa murrinh nukunu yibimna-yu. I kanhi-wa mam-yu, ‘Thelput kanhi ngarra ngay-ka kardu-nu pirawatnu i parningangerrennu ngarra ngay kardu da pana-re ngangka thangunu-ya.’ Mu nanki-ka nubemkardurdu narnam kanhi ku mani-nu numampunkapdap narnam kardu ngarra terert thangunu kathu-yu,” Jesus kathu-yu mampirra.

¹⁸ Bere ku yilarn ngala ngala i kardu nugarn pana ngarra murrinh law kardu Jews pigunu puddininthethiththa purni-ka puyemnayepupneme Jesus wurdanpunkarel kardu pana ngarra da church ngala pardidha. I nhini-ka parramnarithi-warda-neme. I murrinh pumemnungkuneme mange peneme ngatha, “Ya. Ngarra-re-wa Jesus thu pubatnemenyu?” Mu kardu nugarn peneme nhini-ka perremkamanhamneme ngarra Jesus-yu nhini-ka kardu wurnangat nimin-ya pumenanamardattha purni-yu ngarra murrinh nukunu wurdininthethiththa wurrini-yu.

¹⁹ Bere da thipinhi nhini-ka Jesus i pulangay nukunu-ka pumpankardurr-warda-neme da Jerusalem thangunu kathu-yu.

Thay Mi Fig Demkawath Warda

²⁰ Bere da thipinhire nhini pankapurl peneme-ka puddamkawurlneme pumpanka da Jerusalem-nu warda wangu. I punnedhaneme i pubamkangkarduneme thay nhini-yu nanhthi nan-ya fig. Mu nanhthi-ka demkawath-wa kangkarl da kathu ngarra ngimalmin da mana pepe.

²¹ I nukunu Peter-ka wurdantherr thay nhini-yu i murrinh ngarra Jesus menadha pirri-yu nanhthi thay nhini-nu-yu. “Ya pule, dangkardu.” Peter kathu-yu mamna. “Kanhi karrim thay fig nhini-yu ngarra nhinhi nam mi mere deyida pinthatutnu pirra-yu. Nanhthi-ka demkawath warda thay kanhi-yu.”

²² Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nankuneme-ka murrinh thathpirr numanabathnuneme ngarra Yile ngay i mange nginipunh nhini deyida mani niyemanemenu nuru-ya. ²³ Kanhi-ka murrinh thathpirr-wa manarrunemenu kanhi-yu. Kardu nangkal ngatha murrinh thathpirr manabathnu ngarra Yile ngay, nhini nukunu-ka murrinh mana ngarra da palyirr ngala kanhi karrim, “Thurrurdurr pangu wangu i thununuku mange nhinhi ngarra lalingkin’. I nhini-ka da palyirr kanhi-ka kurrurdurr warda i kununuku warda mange nukunu ngarra lalingkin wangu.

²⁴ “I murrinh numi manarrunemenu. Ngarra Yile ngay-re nadharrpununeme-ka nhini murrinh thathpirr numanabathnuneme da panarrumutnunemeya i nhini nukunu-ka kanarrumut-da-matha-neme nhini-yu. ²⁵ I ngana deyida ngarra nankuneme-

re niranangerrennemenu ngarra Yile ngay i thu kuy da ngatha marda pepe pirrim narnamnaneme ngarra kardu numi, nhini marra-re warra ngadha-ka nuyunayekumneme da ngarra mange wiye kardu ngarra numi kathu mamnarruneme-yu. I mere deyida nanariyithineme nhini-yu kardu ngarra nangkal ngatha-

yu. I nhini thangunu Yile ngay-ka da mange wiye ngarra nankuneme-ka pirranankumaputhnu-warda-neme ngarra nankuneme-yu.” Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kardu Nugarn Ngamere Parrantharrpu Kangkarlmawu Nangkal Nimin Wurdanthuk Nukunu-yu

²⁷ Bere nhini thangunu-ka Jesus i pulangay nukunu-ka puy punnadhaneme i puddamkawurl-deyida-neme pangu deyida da nan Jerusalem.

Bere ngarra nukunu-re Jesus wurrinilidha ngarra da church ngala nhini, ku yilarn ngala ngala i kardu pana ngarra murrinh law puddininthethiththa purni i kardu ngalantharr ngalantharr wanku purnenadhaneme ngarra Jesus-nu. ²⁸ I murrinh pumamnaneme, “Ya. Nhinhi-ka nangkal thangunu murrinh mampa kardu thurdanpuncthethith thurran i kardu pana thurdanpunkarel ngarra da church ngala kanhi thangunu kathu-yu? Kardu pule ngala ngarra nimin wurdannhithuk da kanhi-yu?” Parramkad-harrpuneme kardu nhini kathu-yu.

²⁹ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Mu nga. Ngay-ka murrinh deyida nganankudharrpunemenu. I murrinh thatpirr ngatha nangidhartnemenu nhini ngay-ka murrinh manarrunemenu warda kardu nangkal wurdanngithuk-yu da mange kanhi-nu ngamam ngurranyu. ³⁰ Nga, murrinh mani numanganemenu. Nangkal kardu John the Baptist wurdanthuk-yu kardu pana-ya ngarra kardu daninluluwewudha wurrini kura-re-yu? Nangkal nimin thatpirr wurdanthuk nukunu-yu? Yile neki thangunu kama i kardu thangunu kama-ya, ngarra nimin-yu?” Dampunkudharrpuneme Jesus kathu-yu.

³¹ Bere kardu peneme nhini-ka puddanadharlurldhaneme pe murrinh mange peneme ngatha. “Murrinh kanhi ngatha pumananemenu, ‘Yile neki wurdan-

thuk nukunu John the Baptist-yu’, nhini nukunu Jesus-ka murrinh manhenemenu warda, ‘Mu thangu-dha murrinh mere numenabaththaneme-yu ngarra nukunu John the Baptist-yu?’ ³² I ngana deyida murrinh kanhi ngatha pumananemenu, ‘Kardu thangu-wa nukunu John the Baptist wurdanthuk-yu’, nhini-ka kardu wur-nangat kanhi-ka ngarra warda mange kumanheneme nhini-yu?” Nhini-wa murrinh pumenanudhaneme pe kardu peneme nhini-yu. I perrempunmanham kardu wurnangat, nhini-ka kardu wurnangat-ka the-wa pan-thidha purni Yile neki wurdanthuk nukunu John the Baptist-yu i murrinh ngarra Yile neki thangu wurdanarayiththa wurrini-yu.

³³ Bere kardu peneme nhini kathu-ka pumamna-warda-neme ngarra Jesus-yu, “Yaa. Ngankuneme-ka mere the ngumabathneme nangkai nimin wurdanthuk nukunu John the Baptist-yu.” Mu Jesus kathu-ka mam-pirruneme, “Yu, bere-ya. Nhini ngay-ka mere deyida manarru-nukun-neme nangkai ngay wurdanngithuk-yu i mange kanhi ngarra ngay ngamam ngurran-yu.”

12

Kangkarlmawu Wurdampirrayith Murrinh Ngarra Kardu Wiyenpun Ngarra Mi Kadin Pirapedha Pardi

¹ Bere nhini thangu Kangkarlmawu-ka murrinh warda mampirra ngarra kardu murrinh yibimkamnum-ya, “Yu bere, kardu pule ngala mi grape bebirrbirrdha wurrini ngarra putek nukunu. I nanhthi palyirr bengkar-dadha wurrini kanhi-re daniwegattha wurrini. I mam-patha nanhthi palyirr werlpen pewerti marda mi kakpa-nu i punnuriyerrknu me-re. I thelput kangkarl deyida bangamkarda kardu-nu pirrabirbirlnu pi kardu nukun mi grape nhini kanidarrarart. Bere nhini thangu-ka kardu

ngamere pirrimpirrukayneme mi ngarra kadin nukunu piranapenemenu parne. I murrinh mampirruneme, ‘Nga peneme. Mi ngarra grape-te thungku pebaynu-ka numuberartalnemenu i mi warda pumemarryernemenu nhini-yu.’ Bere nhini thangunu-ka kardu pule nhini-ka kanampart nungardurr warda mi kadin nhini-yu i da ngamengka-nu warda wangu nadha dini.

² “Bere da nakurl-te ngarra mi grape nhini-re demmay-ka kardu pule nhini-ka wurdanthuk kardu nugarn numi mi pumanayernemenu kardu pangu ngarra mi kadin nukunu piranapedhaneme parde. ³ Mu peneme nhini-ka pumangankartaneme i punnebatthaneme parde kardu nugarn pana ngarra kardu pule wurdanthuk-ka i pud-dankathukneme pangu deyida wangu i mi-ka grape-ka mami-wa nayeymadha dini.

⁴ “Bere nhini thangunu-ka kardu pule nhini-ka kardu numi deyida kathu wurdanthuk mi grape deyida-nu pumanayernemenu. Mu peneme nhini kathu-ka pub-amkawerdupneme thu thay-re ngarra pelpith. I mange wirritmarnti pardenadhaneme kardu nhini-yu ngarra kardu pule wurdanthuk-yu. ⁵ I ngana deyida kardu pule nhini-ka kardu nugarn numi deyida kathu wurdanthuk mi grape deyida-nu pumanayernemenu. Mu peneme nhini kathu-ka pumpankabat-deyida-neme i thu pud-dankarinumineme. Bere nhini thangunu kardu pule nhini-ka bere kathu wurdininthukthuktha dini kardu-ka numi numi-wa mi grape pangu da-nu. Mu peneme nhini-ka ngarra mi kadin piranapedhaneme parde-ka thu-ka pata kathu punninthuktha punni ngamere thu putput i ngamere thu puddininkurinumidhaneme punne.

⁶ “Bere kardu ngarra nugarn mana kardu ngarra pule nukun pumpanpunterdek-ka kardu numi warda

kanthidha dini kardu purduthuknu-yu mi grape deyida-nu-yu. I kardu nugarn nhini mebertidha dini-ka wakal ngarra nukunu thathpirr-wa. I nukunu kardu pule nhini-ka memnu, ‘Wakal ngay ngatha pangu ngurduthuknu-ka nhini kama kununkumardaleneme i murrinh-yu kubinayepupneme.’ I bere kardu pule nhini-ka wurdanpirruthuk-warda-neme wakal nukunu ngarra peneme nhini-nu-yu.

⁷ “Mu peneme nhini ngarra nukunu-re pubamkangkarduneme-ka murrinh pumemnungkuneme mange peneme, ‘Nga. Nhini da kunungam kem wakal nukunu thathpirr kardu pule-yu. Ngarra yile nukunu-re pupupnu-ka nukunu warda mi kadin kanhi-yu martnu i mabathnu pi-yu. Mu nga, ka. Purru-wa-neme i thu pubatnemenyu pangu da i nekineme warda mi kadin kanhi-yu pumartnemenyu i pumabathnemenyu pi-yu.’
⁸ Bere peneme nhini-ka pumangankartaneme wakal nukunu kardu pule nhini-yu i thu pumpankabatneme i puddankarimumi-warda-neme nhini-yu. I nginipunh nukunu-ka punnungamkakuneme pangu wangu outside ngarra mi kadin.”

⁹ Bere murrinh nhini thangunyu Kangkarlmawu kathu-ka mampirra deyida ngarra karduyu. “Nga. Ngarra kardu pule ngala mana kathu kurdiwurl ngarra mi kadin nukunu-ka ngarra mana warda mange nhini-yu mar-runemenyu ngarra kardu peneme nhini-yu ngarra wakal nukunu thu pumpankabatneme-yu? Nukunu kardu pule ngala nhini-ka thu punkuthuknu-warda-neme i purdunkurinumimuminemenyu warda peneme nhini-yu. I kardu ngamere deyida pirrarrukaynuneme mi ngarra kadin nukunu piranapemenyu parne-yu.”

¹⁰⁻¹¹ I Kangkarlmawu kathu-ka mampirra deyida, “Nanki-ka murrinh rit ngadha numedha murrinh ngarra

Yile neki nukun yibimnangurrkkurrk-yu. I murrinh-ka kanhi-wa, 'Kardu nugarn pana ngarra thelput pubengkar-dadha punni nanhthi palyirr-te nanhthi palyirr numi punnungamku nhini-ka nanhthi wiye mana-wa pamam. Mu marra kanhi nanhthi palyirr ngala nhini-ka tetemam warda pirrim ngarra thelput nhini-yu. I da thelput nhini-ka yuthpan warda pirrim nanhthi palyirr nhini thangu-yu. I Yile neki banpak nanhthi palyirr nhini-yu, i nhini-ka patha warda thathpirr.' "

¹² Bere ngarra ku yilarn ngala ngala i kardu ngalantharr ngalantharr wanku murrinh pubimnayepupneme-ka, kardu peneme-ka pumangankamartaneme murrinh nhini Kangkarlmawu wurdanpunkuyithneme murrinh mampunkungkardarrathneme-yu. I nhini-ka parramnarithi-warda-neme i pumertadhaneme-wa. Mu wurda, peneme nhini-ka parnamkapartneme, nhini-ka perrempunmanham ngarra kardu wurnangat i nhini-ka parnampart warda Kangkarlmawu-yu i puy punnidha pangu warda wangu.

Kardu Parrantharrpu Kangkarlmawu Mange Yuthpan-nu Ku Mani Panamutmutnu Puru Ngarra Nukunu Caesar

¹³ Bere kardu pule ngala ngala kathu pibimpir-rukayneme kardu nugarn ngamere pana Pharisees i kardu ngamere nugarn pana ngarra pule Herod nukun, i puddanpunkuthukneme ngarra Jesus-nu murrinh perrenathuk-mana-wa-neme murrinh merdarrithaktha kardu ngarra pule ngala wangu-ya.

¹⁴ Bere kardu peneme nhini-ka purnenadha-kathu-neme i murrinh pumamnaneme ngarra Jesus, "Ya pule. Ngankuneme-ka the-wa nganthinnhineme murrinh thathpirr-wa thurdanpirrayith thurran-yu ngarra kardu wurnangat warda ngatha i kardu pule ngala ngala

wanku. I nhinhi-ka kardu mere nangkai ngadha themanham thani murrinh-yu. I nhinhi-ka da mange ngarra Yile neki nukun murrinh thathpirr thurdanpunthethith thurran. Mu nga. Ngarra-re murrinh law nekineme yibim-yu? Mange-ka yuthpan ku mani-yu nganamut-mut nguru kardu pule ngala ngarra ku Government-yu nukunu Caesar-yu? Mange nhini-ka yuthpan kama i mange wiye kama?" Parramkadharrpuneme peneme nhini kathu.

¹⁵ Mu Jesus-ka the menkumabaththaneme dini murrinh pangu pumenadhaneme pe-yu murrinh perranathuktha-mana-wa-neme i merdarrithaktha mana-wa ngarra pule ngala Caesar. I nhini-ka mampirru-warda-neme, "Ya. Thangku-dha ngay nerrangathuktha-mana-wa-neme-yu? Ku mani silver kathu numangabathneme kanhi i ku mani bangkardunu."

¹⁶ Bere peneme nhini-ka ku mani silver parramnamut-neme. I nukunu Jesus kathu-ka mampirru-warda-neme, "Nangkai pelpith kanhi ngarra ku mani silver kanhi-yu? I nangkai murrinh nukunu yibim-yu?" I peneme kathu-ka pumamnaneme, "Pana-ka pelpith nukunu kardu pule ngala ngarra ku Government nukunu-wa nan-ya Caesar. I murrinh nukunu deyida wanku kabim pana-yu."

¹⁷ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, "Ku mani kanhi ku nukunu ngatha Caesar-ka nhini-ka nuddunangkarl pangu deyida wangu ngarra nukunu. I nanhthi pana deyida ngarra Yile neki nukunu-ka nhini-ka nuddunangkarlnu pangu deyida wangu ngarra nukunu." I bere kardu nhini-ka pumemnamardat-warda-neme ngarra Jesus-yu.

Kangkarlmawu Wurdampirrayith Kardu Ngarra Punniwuwuptha-ka Puddingkarlbirl-deyida-nu

¹⁸ Bere kardu nugarn ngamere kardu nan-ya Sadducees purnenadhaneme ngarra Jesus. Kardu nhini-ka murrinh puddininthethiththa purni-ka kardu ngarra punniwuwuptha-ka mere deyida ku nginipunh puddingkarlbirlnu nhini-yu.

Bere kardu peneme nhini kardu Sadducees-ka murrinh warda pumamnaneme ngarra Jesus murrinh perranathuktha-mana-wa-neme, ¹⁹ “Ya pule. Kanhi-wa murrinh law ngarra nukunu Moses dannherililneme da murntak warra-yu, ‘Kardu nugarn ngatha kupup-ka i palngun nukunu kanampart i kardu manangka wakal da ngatha, nhini-ka ngathan nukunu kathu warda mabert i bengingthalet kardu palngun nhini-yu. I nukunu nhini-ka kardu wakal yingammapup warda kardu palngun nhini-yu ngathan nukunu yibimpup nukun-yu.’ Nhini-wa murrinh law Moses darntilil-yu.”

²⁰ I kardu peneme nhini-ka murrinh deyida pumamnaneme ngarra Jesus-yu, “Nga. Murrinh kanhi ngud-dimpayithnemenue. Kardu-ka 7-wa ngathan ngathan-yu. I bere kardu ngathan kumparra warra ngadha manganmert i bemngingthalet kardu palngun-yu. I kardinginthadha i yibimpup kardu nugarn nhini i manangka wakal. ²¹ I nhini thangunu-ka kardu ngathan nukunu numi deyida manganmert i bemngingthalet kardu palngun nhini-yu, kardinginthadha i yibimpup deyida kardu ngathan nhini i manangka wakal da ngatha. Nhini thangunu-ka kardu ngathan numi deyida manganmert i bemngingthalet kardu palngun nhini-yu, kardinginthadha i yibimpup deyida kardu ngathan nhini i manangka wakal da ngatha. ²² I mange-ka nginipunh nhini mani-wa pumedha punni-yu ngathan ngathan ngamere nhini-yu, i wakal-ka manangka wakal da matha. Bere nhini thangunu ngarra pirriniwuwuptha-ka kardu palngun

nhini deyida wanku yibimpup.” ²³ Nhini-wa murrinh peneme nhini kathu puddamnayithneme-yu.

I pumamna-deyida-neme, “Mu nga pule. Da nakurlnu da ngala ngarra nhini-re kardu ngarra wurnangat-te puddingkarlbirlnu-ka kardu ngathan ngarra nimin nangkun nigunu thatpirr warda-yu kardu palngun nhini pingenu-yu da nhini-nu-re-yu? Nhini nigunu-ka nangkun nigunu-ka 7-wa menkadruktha kardi-yu da ngarra putek kanhi-yu.”

²⁴ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nankuneme-ka mere thatpirr the numabathneme murrinh ngarra Yile neki nukunu. I mere the numabathneme nanhthi lurruth ngarra nukunu-yu. Mu murrinh ngarra numamnganeme-ka mere thatpirr murrinh nhini-yu. ²⁵ Mu nga. Da nakurlnu da ngala ngarra nhini-nu-re kardu ngarra wurnangat-te puddingkarlbirlnu-ka kardu nugarn i kardu palngun mere ngarra deyida benginhaletnu da ngarra nhini-nu-re-yu, wurda. I kardu mere nangkal deyida bayenu kardu palngun i nugarn da ngarra nhini-re-yu. Mu kardu wurnangat warda ngatha puyemanu puru ku nginipunh angel mani-ya da kangkarl pangu karnam-ya. I mere nangkal da matha benginhaletnu, wurda da matha.

²⁶ “I kanhi murrinh numi-yu ngurdinarruyithnemen menu murrinh ngarra kardu puddingkarlbirl-deyida-nu. Nankuneme-ka murrinh rit ngadha numedhaneme-ya murrinh pana ngarra nukunu Moses i thay nhini pirrina-mumtha da murntak warra-ya. Da nhini-re-ka Yile neki kathu mamna Moses, ‘Ngay-ka kardu Pule ngala ngempirruneme ngarra kardu ngalantharr murntak nan-ya Abraham, Isaac i Jacob.’ Nhini-wa murrinh-yu mamna ngarra Yile neki thangunungu kathu-yu ngarra Moses-yu. I ngarra murrinh nhini-re mamna-ka kardu ngalantharr murntak

nhini-ka pirrinewuwuptha-wardarra-neme nhini-yu da ngarra putek ngala kanhi. ²⁷ Mu puddamkangkabirl-veyida-neme ngarra nukunu wangu Yile neki par-namkaneme. Yile neki-ka dimpirra-wa kardu Pule ngala kardu wurnangat warda ngatha kardu ngarra birnu da matha parnam. Nukunu-ka mere Pule ngala ngarra kardu punniwuwuptha-yu, wurda. I nhini murrinh pana ngarra nuddanpunthethith numpan-ka mere thathpirr murrinh nhini-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kangkarlmawu Wurdamyith Ngarra Nimin Murrinh Law Ngala Thathpirr-yu

²⁸ Bere ngarra nukunu-re Jesus i kardu nhini murrinh pumenanungkudhaneme pirrine-ka kardu nugarn numi-ka wurrinirrudha-warda-kathu-neme pangu da i binarruyepupthaneme pirri murrinh nhini-yu. Nukunu kardu nhini-ka kardu ngarra murrinh law kardu Jews pigunu-wa wurdininthethiththa wurrini. I nukunu kardu nhini-ka bimnayepup ngarra Jesus murrinh patha da matha dampunkudhartneme ngarra kardu nhini-yu. I bere nukunu nhini-ka pangu deyida dantharrpu Jesus i mamna, “Ya. Nukunu Moses-ka murrinh law terert dannhemutneme. Mu murrinh-ka ngarra nimin murrinh ngala thathpirr-yu?”

²⁹ Mu Jesus kathu-ka mamna, “Nga. Kanhi-wa murrinh law ngala thathpirr-yu. I nubingayepup kathu kardu pana narrarntethbath ngarra ngalantharr murntak nan Israel. Nga, ‘Yile neki da matha ku Pule ngala thathpirr dimnarra-yu. ³⁰ I nanki-ka marda thathpirr numartnu nuru Yile neki wunku marda-ya i wunku mukmuk-ya wunku ngepan-ya wunku nginipunh wanku.’ Nhini-wa murrinh law ngala thathpirr-yu i kumparra-yu. ³¹ I murrinh law numi darntethbath-ka kanhi-wa, ‘Nginipunh

nanki deyida mani marda numemnurt numpan i nimnupe numpan-ya nhini nanki-ka marda numanartnu nuru i niranpe-deyida-nu nuru kardu ngamere-yu.’ Kanhi-wa murrinh law perrkenku ngala thathpirr-yu,” Jesus kathu-yu mamna kardu nhini-yu.

³² Mu kardu nhini kathu-ka mamna ngarra Jesus deyida, “Nhini-ka murrinh-ka yuthpan da thathpirr, pule. Yile neki da matha ku Pule ngala thathpirr-yu.

³³ I murrinh yuthpan da matha kardu nganki-ka marda ngumartnu nguru nukunu-yu wunku marda i wunku mukmuk i wunku nginipunh wanku. I kanhi deyida wanku kardu-ka marda ngumanartnu nguru i ngiranpenu nguru nginipunh nganki deyida mani marda ngumemnurt ngumpan i ngimnupe ngumpan-ya. Mu nganki-ka ku bere matha wangu ngumpanthuk ngumpan ku thip-yu i nginnangampek ngumpan nhini-ka Yile neki weyida marda ngumanganart ngumpan. I nhini-ka ngalawa, mu ngala thathpirr-ka murrinh law perrkenku pana ngumabathnu nguru-yu.”

³⁴ Kardu nugarn nhini-ka murrinh patha da matha danthart Jesus-yu. I nhini Jesus kathu-ka mamna, “Nhinhi-ka denthengkarnirn thurran yuthpan da matha i da-ka manta warda Yile neki ku Pule ngala pimpanu ngarra nhinhi-yu.”

Bere nhini thangununu kardu-ka dala pumamnamarda warda i mere ngarra warda murrinh perradharrpudha ngarra nukunu Jesus-yu.

Kangkarlmawu Dampunkudharrpuneme Ngarra Kathu Christ Darntethbath-yu

³⁵ Bere nhini thangununu Jesus-ka wurdininthethiththa dini kardu ngarra church ngala kardu Jews pigunu-yu. I murrinh mampirra, “Nga. Kardu pana ngarra murrinh

law nukun puddannanthethith pumpan-ka nginipunh kanhi mani-wa murrinh pamam pumpan-yu, ‘Nukunu Christ-ka kardu darntethbath ngarra nukunu thangunu kardu ngalantharr murntak King David-ya.’ Nhini-wa pamam pumpan-yu. Mu thangku-nu murrinh nhini-yu pamam pumpan-yu?” Jesus kathu-yu dampuntharrpu.³⁶ “Nga. Ngepan Yile neki nukunu murrinh mamna David murrinh ngarra darntilil-yu da murntak warra. I murrinh-ka kanhi-wa, ‘Yile neki murrinh mamna ngarra pule ngay.’ Kanhi-wa murrinh mam-yu, ‘Nhinhi-ka kanhi-re thinu ngarra ngay batbat-te i kardu pule ngala thinu-yu. I kardu pana ngarra mere marda kumanhert kuru nhini ngay-ka ngirranputhnu pangu warra kumparra ngarra nhinhi. I nhinhi-ka kardu pule ngala warda thirranu ngarra kardu nhini-yu.’ Nhini-wa murrinh David darntilil-yu.”

³⁷ I Jesus kathu-ka mampirra deyida, “Nukunu David mam-ka kanhi-wa murrinh-yu, ‘Nukunu Christ-ka kardu pule ngala ngay-wa.’” I Jesus mampirra deyida, “Mu ngarra-re nukunu Christ-yu kardu darntethbath ngarra David thangunu-yu? Nukunu Christ-ka kardu pule ngala-wa dim,” murrinh wurdamnuyith Jesus-yu.

Bere kardu wurnangat ngarra pubimnayepup murrinh nhini-ka kardu le nimin pardinadha-ya murrinh ngarra nukunu Jesus wurdanpunthethith-yu.

Kangkarlmawu Mampunmardawerr Ngarra Kardu Pana-nu Ngarra Murrinh Law Puddininthethiththa Punni

³⁸ Bere Kangkarlmawu-ka murrinh numi deyida wurdininthethiththa dini i mampirra, “Nga kardu. Thawath wangu nururranu kardu nugarn pana ngarra murrinh law puddannanthethith pumpan-yu. Kardu nhini-ka marda pumangannanart pumpan kardu pule ngala da matha

nubankardunu i nantiparlnu nuru i ‘Pule’ numarranu nuru. I nhini weyida nanhthi kaligu pangkuy nanhthi patha pubardurdi pumpan i pumpannilili pana ngangka-re ngarra kardu wurnangat pirrimkadhuk-ya. Nhini-wa mange-yu le pumpan-yu.

³⁹ “I ngana deyida ngarra da church mana parnardi-ka nhini-ka ngarra da chair patha da matha ngarra kardu pule ngala ngala nukun parnapup-ya. I ngana deyida ngarra kardu wurnangat-te puyemperr pirrim mi dhepdhep-nu-ka nhini-ka le-wa parnam ngarra da chair patha deyida parnawup ngarra kardu pule ngala ngala nukunu-ya. Nhini-wa mange-yu le pumpan-yu.

⁴⁰ “I ngana deyida kardu nhini-ka mere kiranpe karni kardu palngun mekmunurr. Mu nanhthi purrkpurrr i ku mani pigunu parnampunmakut parnam. I ngana deyida pumemnurart pumpan nginipunh kardu patha mani nhini-ka murrinh pirdithme parnamnangerren ngarra Yile neki. Nhini-wa mange-yu kardu nhini le parnam-yu. Mu Yile neki-ka mere marda manart kurru mange pana ngarra pumenthart pumpan da ngarra mange nukunu parrarntiwak mana pumpan-yu, nhini-ka da nakurl-te purdunkartelnu thathpirr kardu nhini-yu,” Kangkarl-mawu kathu-yu mampirruneme.

Kardu Palngun Mekmunurr Ku Mani Kunungingki Kanam-mardawu Ngarra Nanhthi Box

⁴¹ Bere nhini thangunu Jesus-ka kanawup manta ngangka da ngarra nanhthi box ngarra kardu ku mani pubunimardardurdidha pi ngarra da church ngala nhini pirridha-yu. I kardu ngathayida dirrankadha dini ku mani kardu pubunimardardurdidha pi. I kardu wurnangat wunku ku mani ngala wanku pubunimardardurdidha pi ku mani terert ngarra nanhthi box nhini-yu Yile neki

nukun. ⁴²I nhini thangunu-ka kardu palngun mekmunurr warda kathu wurrinidha wunku ku mani kunungingki mebaththa wurrini. I nigunu-ka kanammardawu ku nginipunh five cent perrkenku ngarra nanhthi box nhini-yu.

⁴³ Bere nhini thangunu-ka Jesus mampirrukayneme kardu pulangay nukunu i mampirruneme, “Nga peneme. Kanhi-ka murrinh thathpirr-wa manarrunemenu kanhi-yu. Kardu mekmunurr kurran pangu ku mani ngala thathpirr kanammardawu-yu ngarra nanhthi box pana-yu, ku-ka dimpunpewal ngarra kardu ngamere-yu.

⁴⁴ “Mu kardu pangu karrimkadhuk-ka ku mani ngarra pumarntimut thangunu pimardathpuththa-yu, mu kardu palngun mekmunurr pangu-ka nanhthi pangu banmardardi nanhthi-ka nanhthi bere matha mebaththa kardi-yu, i nhini nanhthi-ka mananhthi warda kathu mi-nu-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme.

13

Kangkarlmawu Wurdamyith Kardu Puyimpurrnu Puru Da Church Ngala Kardu Jews Pigunu

¹ Bere Jesus-ka yungawuy ngarra da church ngala pigunu kardu Jews i nungardurr warda. I kardu numi pulangay nukunu kathu mamna, “Pule nga. Da church ngala kanhi karrim-ka pubuniwakpaktha purni nanhthi palyirr ngala ngala nawa? I da-ka church ngala thathpirr kanhi-yu i da-ka patha-wa.” ² Mu Jesus kathu-ka mamna, “Nga. Da church ngala kanhi ngarra damkardu thirrim-ka da nakurl-nu-wa kardu-re pubayimpurrnu puru palyirr terert kanhi-yu. I nanhthi palyirr ngala ngala kanhi-ka da pana ngangka-re buymardarrurrnu purru.”

Kardu Ngarra Yile Neki Nukunu Da Tetemanthay Pubardurtnu

³ Bere nhini thangu Jesus i pulangay nukunu-ka punadhaneme i pirrimkamardawithneme da palyirr nanu Olive i da kangkarl parnamkawupneme i pumengkadhaneme pirrine pangu wangu ngarra church ngala nhini da pirabaththaneme pirrine.

Bere ngarra kardu makardu mana warda-ka peneme Peter, James, John i Andrew purnenadhaneme ngarra Jesus i pumamnaneme, ⁴ “Ya pule. Minthire kardu thu kuy pubayimpurrnu puru-yu da church ngala pangu karrim-yu? I ngarra-re-wa kardu ngankuneme the ngumabathnemenyu ngarra da manta-nu warda-yu da nhini-re pubayimpurrnu puru-yu? I kanhi deyida numi-yu, ngarra-re-wa the ngumabathnemenyu da ngarra manta-nu warda ngarra da nhinhi-re kardu Pule ngala thathpirr thingarranu ngarra kardu wurnangat warda ngatha?” Parramkadharrpuneme.

⁵ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga peneme. Nankuneme-ka thawath wangu nanemenu mere nangkal nukun murrinh thirrukduk kanarryirrarartnukun-neme. ⁶ Nga. Kardu nugarn terert warda kathu purunu nhini-yu i murrinh panarrayirrarartnu parni nginipunh murrinh kanhi mani-ya pumanarranuya, ‘Ngay-ka Christ-wa. I Yile neki wurdanngithuk ngay-yu.’ I kardu wurnangat ngamere deyida murrinh nhini pumarrabathnu puru kardu nhini-yu.

⁷ “I nanki-ka nubirrayepupnu kardu wurnangat thu kuy ngala da matha puyuwurdupnu da manta kanhi ngatha-ya. I nuyurrayepupnu kardu wurnangat thu kuy ngala puyithuknu puru da ngathparr pangu wangu-ya. Mu nanki-ka mere nenham nukun da nhini-re-yu,

mange-ka nginipunh nhini mani-wa puyemanu puru-yu. Mu da putek kanhi-ka mere da ngatha panirik-erdeknun da nhini-nu-re-yu. ⁸ Kardu wurnangat warda pumethanu puru da ngamengka da numi numi nhini thanguku kathu. I kardu pule ngala ngala i kardu ngarra peneme ngatha pumethanemenu puru-ya. I da putek-ka pururangkaltangkalnu da pana ngangka-re-ya. I kardu wurnangat-ka mi dhepdhep-ka mami parninu. I da nhini-re-nu-ka kardu-ka da tetemanthay pubardurtu puru da puretnu-yu.

⁹ “I nga. Thawath-nu deyida wangu. Kardu-ka mere marda pumananartu puru nhini-ka ngay thanguku weyida narramngiriwak numpan nhini-yu. I kardu-ka purunangawurtu i pumananbertinu puru ngarra murrinh court wangu. I kardu thu punanthuknu puru ngarra da church-ya. I nhini thanguku-ka pumananbertinu puru ngarra kardu pule ngala ngala. I kumparra pangu warra pubunanpaknu ngarra kardu pule ngala ngala nhini da, nhini-ka ngay thanguku weyida marda numanganngert numpan. I da nhini-nu-re-ka murrinh nuddurrayithnu kardu nhini-yu murrinh ngarra ngay thanguku-yu. ¹⁰ Mu da putek kanhi-ka mere da ngatha panirikerdeknun da nhini-re-yu. Mu da marra-re warra ngadha-ka murrinh thelerrdhe patha ngarra ngay nanthelerrnu nuru da ngarra pana ngangka-re-ya ngarra kardu wurnangat warda ngatha.

¹¹ “I kardu pana-re ngarra purunangawurtu-ka i murrinh court wangu pumananbertinu puru-ka, nhini nanki-ka mere numenumardawerr nukun murrinh numarranu-yu ngarra kardu pule ngala ngala wangu. Mu Ngepan ngarra Yile ngay-ka murrinh panarramutnu ngarra kardu pule ngala ngala wangu murrinh numarranu-yu. I murrinh ngarra nururrangerrennu-

ka nhini-ka murrinh ngarra Ngepan Yile ngay thangunu kathu i mere murrinh nanki thangunu nhini-yu.

¹² “Kardu-ka mere marda pumanartnu kardu ngarra ngay parramngiriwak pumpan-yu. I pumanbertinu puru kardu ngarra ngay-yu ngarra kardu pule ngala ngala wangu-yu thu punthuknu-yu pudduntinuminuminu-yu. Nginipunh kanhi mani-ya kardu-ka kardu ngathan nukunu mabertinu purru thu pubatnu-ya. I kardu yileyile-ka wakal nukunu mabertinu purru pangu wangu thu pubatnu-yu. I kardu-ka yileyile i kalekale pigunu pumanbertinu puru pangu wangu thu punkuthuknungime puru-yu. ¹³ Kardu wurnangat warda ngatha mere marda pumananartnu puru, nhini-ka ngarra ngay thangunu weyida marda numanganngert numpan-yu. Mu kardu nangkak ngatha bere ngatha wangu pangiriwaknu thathpirr pani i mere kaningipart nukun-ka kardu nhini-ka bere matha wangu paninu ngarra ngay-yu da kangkarl wangu-yu.”

Kardu Walmamka Thathpirr Pirranu Ngarra Da Church Ngala Kardu Jews Pigunu

¹⁴ Bere Jesus kathu-ka mampirru-deyida-neme, “Nga. Murrinh kanhi-ka nubiyepup-thathpirr-neme i numangimartanemenu. Nga, nubangkardunu kardu walmamka kardu kurdumparle thathpirr pirranu ngarra da church ngala pangu-yu. Nukunu nhini-ka Yile ngay mere marda thathpirr mart kurru. I nukunu nhini-ka mere mani kanirdi i kirra ngatha ngarra da church pangu-yu. Mu ngarra nukunu-re nubangkardunu pirranu pangu-ka tharra pirtpirt da matha nunnuwinhatnu ngarra da palyirr da ngathparr pangu wangu-yu nanki-yu kardu ngarra da Judea narnam-yu.

¹⁵ “I ngarra da nhini-nu-re-ka kardu ngatha pinu ngarra thelput werlpen da kangkarl kathu-ka, nukunu nhini-ka mere deyida kanirdi ngarra thelput nukunu nanhthi purrkpurk nukunu-nu panikutnu, mu tharra da matha punuwinhatnu ngarra da palyirr-nu wangu-yu. ¹⁶I kardu deyida ngarra mi kadin panirurtuynu ngatha-ka, nukunu nhini-ka mere deyida pununu pi pangu ngarra thelput nanhthi kawut nukunu-nu martnu, mu tharra da matha punuwinhatnu nhini-yu ngarra da palyirr-nu wangu-yu. ¹⁷I da nhini-nu-re-ka da-ka tetemanthay-wa pubardurtnu kardu palngun-yu kardu ngarra putput purunu-yu i kardu palngun pana ngarra kardu mamay punthaygurduknu puru ngapurlu. ¹⁸Nhini Yile ngay nadharrpunu da tetemanthay nhini-ka mere karuy nukun da ngarra burrburr-yu.

¹⁹ “I da nhini-re-ka kardu wurnangat warda ngatha da tetemanthay nimin-ya pubardurtnu thu kuy ngala nhini thangunu-yu i da nginipunh nhini mani-ya. I da ngarra marra-re kathu ngarra Yile ngay mampatha da putek ngala kanhi i kardu wanku mampatha i da ngarra marra kanhi da mana thim-ka da tetemanthay ngala nimin-ka mere puberdurdurttha puyi da nhini-re-yu, mu da tetemanthay ngala nimin-ka kurrana-wa kathu nhini-yu da nakurlnu-yu. I da tetemanthay ngala nhini thangunu pirtalnu-ka nhini-ka mere deyida paninu warda nhini-yu. ²⁰Mu da tetemanthay ngala nhini ngatha pirranu bere ngatha wangu-ka nhini-ka kardu wurnangat warda ngatha puruwuwupnu nhini-yu. Mu Yile ngay-ka mere warda purdumurlnu da tetemanthay ngala pirdithme nhini pirranu-yu. Mu pangu da wangu ngaliwe bartal-danu-matha da tetemanthay nhini-yu kardu pana-nu kardu ngarra nukunu thatpirr kardu ngarra mampunkarart-ya.”

²¹ Bere Jesus kathu-ka mampirru-deyida-neme, “Nga. Da ngarra nhini-nu-re-ka kardu ngamere kama murrinh pumanarranu-ya murrinh nginipunh kanhi mani-ya, ‘Nga nubangkardu. Nukunu Christ-ka karrim kanhi, Yile neki kathu wurdanthuk nukunu-yu.’ I ngana deyida murrinh kama pumanarranu-ya, ‘Nga nubangkardu. Nukunu Christ-ka karrim pangu-ya.’ Mu murrinh nhini-ka mere thathpirr murrinh nhini-yu, murrinh thirrukduk-wa. I mere murrinh nukun numarrabath nhini-yu. ²² I kardu parurtuynu pira kardu Christ thirrukduk-ya kardu pumenurartnu parni Yile ngay mana-wa kurdunthuk. I ngana deyida kardu nugarn ngamere deyida parurtuynu pira kardu pumenurartnu parni murrinh ngarra Yile ngay mana-wa kurdurrayith kani. Mu kardu nhini-ka kardu thirrukduk deyida. I kardu nugarn nhini-ka mange ngala ngala terert puyemanu parni-ya wunku nanhthi lurruth ngala deyida puyemanu parni. I kardu wurnangat warda ngatha pumerramardatnu parni. I kardu nhini kathu-ka panarrayirrarartnu parni kardu wurnangat warda ngatha i nanki kama kardu ngarra Yile ngay nukunu-yu kanarrayirrat nukun. ²³ Mu nhini-ka kardu-ka thawath wangu-wa nururrabirbirlnu-yu kardu thirrukduk-wunthay nhini-nu-yu. Ngay-ka mamnaruneme ngem murrinh terert kanhi-ka the numabathnemenue da nhini-yu paruyunu-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kangkarlmawu Purdiwurl-deyida-nu Kathu Da Ngarra Putek Ngala Kanhi

²⁴ “I nga.” Jesus kathu-yu mampirru-deyida-neme. “Ngarra thu kuy ngala nhini i da tetemanthay ngala nhini thanguku-ka nanhthi ngunga-ka mere warda palarangnu pirra, wurda warda nhini-yu. I ngana deyida nanhthi merrk-ka mere warda pangkawipnu pirra-yu.

²⁵ I nanhthi pilinh-ka parniyimpurnu kangkarl kathu-yu. I nanhthi pana kangkarl karnam-ka pirangkaltangkalnu warda nhini-yu.

²⁶ “I da nhini thangunu kardu-ka pubangingkardunu ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ka ngurrunu kathu ngarra kalakkalak ngurrurdurdu kathu. I pubangingkardunu kardu Pule ngala thathpirr warda ngurrunu nhini-yu wunku nanhthi lurruth ngala i ngay da matha warda pangilarrangnu purru-yu. ²⁷ Bere nhini thangunu-ka ku angel warda ngurdunthuknu kardu ngarra Yile ngay nukunu purunmetkutnu i punperrnu puru da pana ngangka-re-ya. Kardu nhini ngarra Yile ngay menkararttha wurrini da ngala kurran kanhi i ngangka-re-ya.”

²⁸ Bere Jesus-ka murrinh deyida wurdampirruyith-neme i mampirruneme, “Nga. Numangkathannu nanhthi thay thangunu kathu. The mana nanthin-ya nanhthi marlanpapak ngarra thay-yu pangarntuy warda-ka nhini-ka da thangu manta warda nhini-yu, nawa? ²⁹ I mange nginipunh nhini deyida mani-ya ngarra nanki-re nubangkardunu nanhthi kangkarl nhini pamanu purru-ka nhini-ka the numabathnu da-ka manta warda ngay ngurdiwurlnu da putek ngala kanhi-yu i Yile ngay-ka ku Pule ngala thathpirr warda pinu nhini-yu.

³⁰ “Nga, murrinh thathpirr kanhi-yu. Thu kuy ngala nhini i da terert nhini ngarra ngay ngurdini-narryyiththaneme ngini-ka da nhini-ka panarraruynu ngarra kardu wurnangat kanhi-re kardu birnu da ngatha numpan-yu. ³¹ I nga, nanhthi ngunga, merrk, nanhthi pilinh i da putek ngala kanhi-ka nanhthi mananhthi-nu warda i manangka da-nu warda panirikerdek-da-nu-matha. Mu murrinh thathpi ngarra ngay-ka mere ngarra nukun kanirikerdek, wurda.”

Kardu Mere Nangkal The Mabath Da Nhini-yu Ngarra Kangkarmawu Purdiwurlnu Kathu-yu

³² “I nga.” Jesus kathu-yu mampirru-deyida-neme. “Mu da nhini-nu-re ngarra ngay deyida ngurdiwurlnu kathu-ka, kardu-ka mere nangkal-wa the mabathnu da nhini-nu-yu. I ku angel deyida wunku mere the pumabathnu-yu i ngay deyida wanku da nhini mere the mabathnu-yu, ngay ngarra wakal nukunu thatpirr-ya. Mu Yile ngay da matha the kanthin dim da ngarra ngay purdungithuk-deyida-nu-yu ngarra ngurdiwurl-deyida-nu kathu-yu. ³³ Mu nhini nanki-ka niranunginikatnu i nuyungabirlbirlnu, nhini nanki-ka mere the numabath ngarra ngay ngurrunu kathu-yu.

³⁴ “Mu nga. Da nhini-re ngarra ngay ngurrunu kathu-ka kardu mange nginipunh nugarn pana mani-ya da ngarra mayern ngathparr wangu nadha dini. I thelput nukunu kanampirrapart ngarra kardu wurlk nukunu pumenadha pardi kardu ngarra da piranapedha pardi-ya. I kardu nhini-ka wurlk dampirramut i murrinh mamna kardu numi ngarra nanhthi tuwa menadharlurldha pirri, ‘Ya. Bere ngatha wangu thirrangabirlbirlnu kathu i thirrangamardamardanu ngarra ngay ngurdiwurl-deyida-nu kathu-yu.’”

³⁵ I Jesus-ka murrinh deyida mampirruneme, “Ngay-ka kardu nugarn nginipunh nhini deyida mani ngarra thelput nukunu pangu mebaththa dini-ya. I nanki-ka kardu nginipunh pana mani ngarra wurlk pumenadha pardi. I nhini nanki-ka nuyungabirlbirl-nu i narningamardamardanu, nhini-ka mere the numabath minthire kama ngurdinarrawurl-deyida-nu kathu-yu, da kungini kama-ya, da kalkkalk kama-ya, da pangkararanu kama-ya i thipinhire pungkapurlnu kama-ya.

36-37 “Mu nanki-ka mere the numabath ngarra ngay deyida kathu ngurdiwurlnu-yu, nhini-ka nuyungabirlbirlnu bere ngatha wangu, da pirtpirt da matha ngurdinarrawurl nukun kathu-yu. I mere nuyungiyekum nukun ngarra ngay kathu ngurdiwurlnu-yu, mu nuyungabirlbirl-da-nu matha i narningamardamardanu,” Jesus kathu-yu mampirruneme.

14

Kardu Nugarn Ngamere Puddamyith Ngarra-re Kangkarlmawu Thu Pubatnu

¹ Bere kardu Jews-ka pubenangkardurdu punni da Jerusalem pangu-yu da thangku terert-yu. I mi-ka pulleth mi lawam werlpen. I da-ka nhini murrinh-ka da nanwa Passover. Bere da-ka da nhini-wa i kardu wurnangat nimin-ya pubemkardurdu warda da Passover-nu-ya. Mu da-ka da perrkengku warda wangu pirri mange ngarra punniret warda da Passover nhini-nu-yu.

Bere da nhini-re-ka ku yilarn ngala ngala i kardu nugarn pana ngarra murrinh law kardu Jews pigunu puddininthethiththa punni-ka murrinh dederrk-te pudanayiththa punni ngarra-re Kangkarlmawu pumartanu-yu i thu pubatnu i puddurinumnu-yu. ² Kanhi-wa murrinh-yu kardu nugarn nhini pumenanudha punni-yu, “Ya nga. Ngarra kardu-re murrinh tiparlti ngarra Yile neki wangu partalnu-re-ka i mi lawam werlpen nhini parikerdeknu-ka nhini-ka Kangkarlmawu warda pumartanemenu. Mu marra kanhi ngatha pumarta-nukun-neme, kardu-ka kanhirithi-nukun-neme i thu kunhituk-nukun-neme nhini-yu.”

Kardu Palngun Nanthi Oil Kangunu Patha Dampewewu Ngarra Pelpith Nukunu Kangkarlmawu

³ Mu Kangkarlmawu-ka da nan dinidha-yu da Bethany ngarra thelput Simon nukunu. I nukunu Simon nhini-ka matharr leprosy kanthidha wurrini da murntak warra-yu.

Bere ngarra nukunu-re Jesus mi dhepdhep dinimurrktha-ka kardu palngun wurrininadha wunku nanhthi oil kangunu patha nimin-ya ngarra nanhthi pul-te. I bere mantharl i dampewewu ngarra pelpith nukunu Jesus-yu. Kardu palngun nhini-ka da murntak warra manganart nanhthi oil kangunu patha nhini-yu i ku mani ngala-wa pay mam manganart nigunu-yu. I murrinh nanhthi oil-ka nanhthi nan-wa nard.

⁴ Mu kardu ngamere-ka mampunkumardarakineme ngarra palngun nhini-yu i murrinh pumenanungkudhaneme pirrine, “Ya. Thangku-dha nanhthi oil pangu-yu dampewewu-yu? Nanhthi-ka wurdanpi-wa. ⁵ Nigunu nanhthi-ka denhemuttha-wa-neme i nekineme-ka nanhthi warda thelim thumedhaneme nhini-yu ku mani ngala-nu-ya, i nhini ku mani nhini-ka therrumutmutthawarda-ngime kardu ngarra mananhthi-wunka-ya.” Murrinh tetemam da matha pumenanungkudhaneme pirrine.

⁶ “Ya. Pama da pi,” Jesus kathu-yu mampirruneme. “Thangku-dha murrinh pana ngarra nigunu numamkardarrithakneme nirrimka-yu? Mange ngarra nigunu mamnga-ka mange lelunh-wa nhini-yu.” ⁷ I ngana deyida Jesus kathu-yu mampirruneme, “Kardu pana ngarra nanhthi mananhthi-wunka-ka kardu bere matha wangu perduynu parni kanhi da i ngarra mardare numankurtneme-ka kardu-ka numankumanpinu-veyida-neme nhini-yu. Mu ngay-ka mere ngani ngatha nukun ngarra nankuneme kanhi-yu. ⁸ Nhini-ka mange patha-wa nhini-yu kardu palngun kanhi-yu nanhthi oil damngiwewewu ngarra pelpith ngay. Nigunu-ka damngiwewewu wardarra ngarra nginipunh ngay-

yu nanhthi oil patha kanhi-yu i mamngawathawatha wardarra ngarra nginipunh ngay-nu-yu pubangibirru-yu.” Jesus kathu-yu mampirruneme. Nhini-wa mange murntak-yu pume punni nanhthi oil kangunu patha parrininpewu punni ngarra ku nginipunh puwup-ya.

⁹ “Murrinh deyida thathpirr kanhi-yu,” Jesus kathu mampirruneme. “Kardu pana ngangka-re puddirrayithnu puru murrinh ngarra ngay-yu. I murrinh numi deyida puddirrayithnu puru murrinh ngarra kardu palngun kanhi thangunu damngiwewu-yu. Da pana ngangka-re kardu wurnangat nimin-ya pubiyepupnu puru kardu palngun kanhi i mange patha kanhi-yu ngarra mamnga-yu.”

Nukunu Judas Wurrinirradha Ngarra Ku Yilarn Ngala Ngala Murrinh Dederrk-nu

¹⁰ Bere nhini thangunu-ka nukunu Judas Iscariot, kardu pulangay nukunu Jesus kardu 12-ya kanampunkupartwarda-neme i wurrinirradha ngarra ku yilarn ngala ngala murrinh dederrk-nu marrunemenu ngarra-re nukunu mankumanpinuneme-yu Kangkarlmawu pumartanemenu-yu. ¹¹ Bere murrinh pubimnayepupthangunu-neme nukunu Judas-ka, peneme-ka le warda pardedhaneme ku yilarn ngala ngala nhini-yu. I pumamnaneme ku mani panamutnemenu.

Bere nhini thangunu nukunu Judas-ka dirrangkadha wurrini da ngarra kardu makardu-nu thathpirr ngarra Kangkarlmawu-yu i nhini-ka pirrarakaynu warda ku yilarn ngala ngala nhini-yu kardu warda pumartanu Kangkarlmawu-yu i pumabertinu puru pangu warda wangu.

Kangkarlmawu i Kardu Pulangay Nukunu Pullamkath-neme Mi Lawam Werlpen i Ku Ngen

¹² Bere da ngarra kumparra marra-re da ngarra ngala nhini da Passover-ya da-ka pangarntuy warda nhini-yu. I kardu-ka pulleth-ka mi lawam werlpen-wa. I ku thip-ka purninthuktha warda ku dhepdhep-nu da ngarra marra-re nhini-yu. Bere da ngala nhini-re-ka pulangay nukunu Jesus-ka pumamnaneme, “Ya pule. Ngarra wangu mi ngumampawathawathanemenu-yu mi lawam werlpen i ku ngen mi nekineme-nu pullathnuneme-yu?”

¹³ Bere nukunu Jesus-ka pulangay nukunu perrkenku mampirrukaynintha i mampirrunintha, “Penintha. Thunininthanu thi pangu da nan Jerusalem. I da pangu-ka kardu nugarn banankumardabininthanu nanhthi pot kura patha wanku piwepupnu purru ngarra pelpith nukunu-yu. I nhini thangu-ka thaninthariwaknu thurru ¹⁴ i pangu da mana ngarra thelput paniridinu. I murrinh kanhi numananunintha ngarra kardu pule ngala ngarra thelput nhini nukunu, ‘Ya. Kardu pule ngankunintha wurdanngankuthuknintha kanhi-yu. I nukunu-ka mam, “Ngarra da ngay-yu ngarra da mi ngulathnu mi Passover-yu wunku pulangay ngay wanku mi lawam werlpen i ku ngen ngullathnuneme-yu?”’ ¹⁵ I nhini thangu-ka kardu nhini-ka panankumardawithnunintha i panarrungkardanunintha da nhini-yu ngarra thelput kangkarl-yu. I nanhthi table i nanhthi chair wanku ngarra da ngala nhini-yu pingkadhuknu-yu. I nhini da da-yu ngarra mi naninthawathawathanu-yu mi lawam werlpen i ku thip ku ngen nekineme-nu-yu.” Nhini-wa murrinh-yu ngarra Jesus mampirrunintha-yu i wurdanpunkuthukwarda-nintha.

¹⁶ Bere penintha nhini-ka naninthadha dini da Jerusalem-nu warda wangu i pubemkamardabineme kardu nugarn nhini-yu wunku nanhthi pot kura wanku yingawepuptha wurrini-yu. I mamnintharluy

i danininthariwaktha warda wurrini ngarra thelput nhini da nginipunh ngarra Jesus deyida mani murrinh nhini mampirrunintha. Bere penintha nhini-ka mi warda mamninthawathawatha mi lawam werlpen i ku ngen-yu.

¹⁷ Bere da thipinhi nhini-ka Jesus i pulangay nukunu kardu 12-ya parramkaruy-warda-neme ngarra thelput nhini-yu i parnamkardi-warda-neme ngarra mi-nu-yu.

¹⁸ Bere nhini thangunuu ngarra peneme-re mi pirrinemurrkthaneme-ka ngarra nanhthi table, Jesus-ka murrinh warda mampirruneme, “Nga peneme. Kanhi-ka murrinh thathpirr-wa manarrunemenu-yu. Kardu nugarn numi kanhi da kem ngarra ngay mi dimmurrk, kardu paningipartnu-yu i manmanpinu kardu wiyenpun pangu pumangirtanu i pumangibertinu puru pangu warda wangu.”

¹⁹ I ngarra peneme-re murrinh ngarra Jesus pubimnayepupneme-ka kardu dampunkumardathin-warda-neme nhini-yu. I ngarra Jesus parranedharrpudhaneme pirrine numi numi murrinh nginipunh kanhi mani-ya, “Ngay-ka wurda, nawa?” Pumenadhaneme pirrine. ²⁰ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Kardu nugarn nhini-ka kardu kanhi da kem kardu 12 ngarra nankuneme-ya. Kardu-ka kardu nhini-wa ngarra mi lawam ngurduninthakulknu ngarra nanhthi dish kanhi marda ngala. ²¹ Bere ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ka ngupupnu warda murrinh nginipunh ngarra Yile ngay da matha mam da murntak warra-ya. Mu kardu nugarn nhini-ka kardu ngarra ngay parramutnu-ka kardu ngarra wiyenpun-ka, da-ka da wiye-wa-nu ngarra nukunu-nu-yu. I nukunu-ka patha-dha-wa nhini-yu mere banabattha-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kangkarlmawu Wurdampirruyithneme Murrinh Ngarra Ngipinh I Kumulung Nukunu

²² Bere ngarra mi-re pirrinemurrktha-da-ngathane-me-ka nukunu Jesus-ka mi lawam werlpen manganart i Yile nukunu darntiparl mi-nu-yu i munirruerrarrdhaneme dini. I mampirruneme, “Nga peneme, mi kanhi.” I mi warda dampirrumutmutneme. I mampirru-deyida-neme, “Mi kanhi-ka ngipinh ngay-wa.”

²³ I ngana deyida nanhthi kap manganart kura wine wanku i Yile nukunu deyida darntiparl kura wine-nu-yu i dampirrumutneme i perrenemadhaneme pirrine i numi numi pirrinegurdukthaneme kura wine nhini-yu.

²⁴ I nukunu Jesus-ka mampirru-deyida-neme, “Kura wine kanhi-ka kumulung ngay-wa. Kumulung ngay-ka pinhawunu i ngay-ka ngupupnu. I nhini-ka da wiye ngarra kardu pumammath pumpan-ka ngirranmaputhnu warda nhini-yu kardu ngarra murrinh ngay pumangabathnu puru-yu. Yile ngay da murntak warra mam da mange wiye pirranmaputhnu ngarra kardu thangunu, i nhini-ka murrinh-ka murrinh da thatpirr ngarra kumulung ngay-re pinhawunu-yu,” mampirruneme Jesus kathu-yu.

²⁵ “I murrinh thatpirr kanhi manarrunemenu. Ngay-ka mere deyida bagurduknu kura mi kakpa ngipinh kanhi mani-yu. Mu da ngala kurran kathu-ka ngarra Yile ngay da matha Pule ngala thatpirr pinu-ka nhini ngay-ka kura deyida bagurduknu kura mi kakpa marra-yu,” nukunu kathu-yu Jesus mampirruneme.

²⁶ Bere nhini thangunu peneme-ka pardinareldhaneme nanhthi thamarl tiparlti ngarra Yile neki-nu wangu. I nhini thangunu-ka pungamkawuyneme ngarra thelput

thangunu kathu i pangu warda wangu punnedhaneme da palyirr nhini da, nan Olive.

Kangkarlmawu Wurdampirruyithneme Ngarra Kardu Pulangay Nukunu Parnepartnemeni i Punnuwinhatnemeni

²⁷ I bere Jesus kathu-ka mampirru-warda-neme, “Nga. Nankuneme-ka kardu narnengipartnemeni i kardu nunganganthardarrarnemeni murrinh nginipunh nhini mani-wa ngarra Yile ngay mam da murntak warra-yu. I kanhi-wa mam murrinh-yu, ‘Ngay-ka ngubat-wa-nu kardu nugarn pule ngala pana ngarra ku thip dirranganpunpe kanam-yu. I nhini thangunu ku thip-ka pumerdarrarrnu-warda-nintha nhini-yu.’” ²⁸ I Jesus-ka mampirru-deyida-neme, “I nhini thangunu Yile ngay-ka purdungingkabirl-deyida-nu. I ngay-ka kumparra wardarra ngununu ngi da nan-nu wangu Kelili.”

²⁹ Mu nukunu Peter kathu-ka ngarra Jesus mamna, “Kardu peneme ngatha parnenhipartnemeni i pumerdarrarnemeni, nhini-ka ngay da matha wurda-yu.”

³⁰ Mu Jesus kathu-ka mamna ngarra Peter, “Murrinh kanhi mampanu-ka murrinh thathipirr-wa. Thipinhi marra kanhi-ka ngarra ku rooster mere da ngatha pirrakaynu, nhinhi-ka kardu narranu murrinh kanhi perrkenkuneme-yu, ‘Ngay-ka kardu mere the-wa mabath kardu nugarn pangu-yu.’ I nhini thangunu ku rooster-ka pirrakaynu warda nanhthi kaykay perrkenkunu diyepupnu-yu.”

³¹ Mu Peter kathu-ka mamna murrinh lurruth ngala ngarra Jesus, “Awu wurda, ngay-ka mere da matha ngama nukun ngay mere the manhibath nhinhi-yu. Kardu ngatha yida thu kungibatnu mange nginipunh nhinhi deyida mani thu punhibatnu pana, ngay-ka mere da matha ngama nukun mere the manhibath nhinhi-yu.”

I peneme ngamere pana-ka murrinh nginipunh nhini deyida mani pumamnaneme ngarra Jesus-yu.

Kangkarlmawu Dininangerrentha Ngarra Yile Nukunu Wangu

³² Bere nhini thangunu Jesus i pulangay nukunu-ka parramkaruyneme ngarra da nan Gethsemane ngarra thay terert-ya. Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga, kanhi da nenuneme, mu ngay-ka ngurran dhi wangu-wa murrinh-nu ngarra Yile ngay nganinangerrennu.” ³³ Bere Jesus-ka mampirrukayneme Peter, James i John i purnedhaneme manta pangu da wangu.

Nukunu-ka kardu danimardathintha warda dini ngala da matha i nginipunh nukunu-ka dinirartaldhanintha. ³⁴ I mampirruneme ngarra Peter, James i John, “Ngay-ka damngimardathin warda dim ngala da matha. I ngay-ka ngingamnuthap ngem-ka kardu ngupupnu warda. Nankuneme-ka karda nenemenu i bere ngatha wangu nebirlbirlnemenu.”

³⁵⁻³⁶ Bere Jesus-ka wurrinidha pangu wangu manta ngangka da ngatha i murrinh kardinangerrentha ngarra Yile nukunu. I dempinhimardardum ngarra putek i murrinh mamna murrinh ngarra nukunu-re murrinh kanhi, “Abba,” murrinh kanhi-nu-ya, “Yile.” I murrinh numi deyida mamna, “Kardu-ka pangilututnu i thu pungibatnu. Nganaka kama-ya marda nanganart dunthap warda kardu nhini-yu i mere kangilutut nukun i mere kungibat nukun. Mange nhini-wa marda manganart ngem ngay-yu. Mu nhinhi mange ngatha marda nart kardu thangunu pangilututnu i thu pungibatnu, nhini-ka ngay-re marda manganart-yu. Mange ngarra nhinhi marda nanganart-ka ngay-ka marda deyida manganart mange nhini-yu.”

I murrinh deyida mamna, “Yile, nhinhi-ka kardu lur-ruth ngala-wa i mange terert warda ngatha nukun nam thurran. I nhinhi da matha mani dunthap warda-yu kardu mere kangilutut nukun ngay i mere kungibat nukun kani. Mu nhinhi ngatha marda nart kardu thangunu thu pungibatnu i pangilututnu, nhini-ka bere ngatha puyemanganu. Mange ngarra nhinhi marda nartnu, ngay-ka marda deyida manganart mange nhini-nu-yu.”

³⁷ I nhini thangunu Jesus-ka wurdawurl pangu ngarra pulangay nukunu kardu perrkenkuneme nhini-nu-ya i bampunkurdurtne kardu ngurrnguwarl pirrinengurrkurrkthaneme. I murrinh mamna ngarra Simon Peter, “Simon. Thangku-nu ngurrnguwarl pana thibimngurrkurrk-yu? Thangku-dha mere thanibirbirl kunungingki ngadha-yu?” ³⁸ I ngana deyida murrinh mampirruneme ngarra kardu perrkenkuneme nhini-yu, “Kardu thathpirr narnebirbirlneme-ya i ngarra Yile ngay warda nadharrpununeme manankumanpinuneme mere da mange wiye nukun niyemaneme ngarra nukunu-re ku karrath manankurulluluneme-yu. I ngepan ngarra nankuneme marda numangankartneme numpanka mange yuthpan da matha-nu, mu nanhthi nginipunh ngarra nankuneme-ka mere lurruth ngala numabathneme.”

³⁹ Bere Jesus-ka wurdawurl deyida i murrinh deyida kardinangerrentha ngarra Yile nukunu murrinh nginipunh marra-re deyida mani kardinangerrentha. ⁴⁰ I nhini thangunu-ka wurdawurl deyida ngarra pulangay nukunu perrkenkuneme i bampunkurdurt-deyida-neme kardu ngurrnguwarl pirrinengurrkurrkthaneme, nhini-ka kardu pardewalawalakadha-da-ngatha-neme. Bere peneme-ka birl pirrimkaneme i pubamkangkarduneme Jesus, mu peneme-ka manangka murrinh-wa

pirrinedhaneme, mere warda murrinh pumenadhaneme ngarra nukunu-yu, kardu yidiwe warda pirrinedhaneme.

⁴¹ I nhini thangunu Jesus-ka wurdawurl pangu deyida kardinangerrentha ngarra Yile nukunu. I murrinh nhini thangunu-ka wurdampirruwurl-deyida-kathuneme ngarra peneme i bangampunkungkardu-deyidane kardu ngurrnguwarl. I mampirruneme, “Ya. Nankuneme-ka karda ngatha narnamkangurrkurrkne i bangamnankuyukneme dim? Bere-ya. Karduka pumpan warda kathu ngay-nu-ya kardu ngarra darrikardu nanki thatpirr. Kardu warda pumangirtanu i ngay pubangimardanu kardu ngarra nugarn wiyenpun warda wangu. ⁴² Ka, newirnturtneme, purru-wardaneme. Nhini da kunungam kardu nugarn numi-yu kardu ngarra kanamngipart ngay-yu i kardu ngarra mampunmanpi kardu nugarn wiyenpun ngay-nu pumangirtanu.”

Kardu Nugarn Pumangarnta Kangkarlmawu

⁴³ Bere ngarra Jesus-te pirringerren-da-dha-ngatha-ka kardu nugarn numi nhini Judas-ya pangarntuy warda. I kardu nugarn terert deyida wanku parrarntuy wanku thu sword i thu thay pumbaththa purni. Nukunu-ka nhini da wanku Judas Iscariot kardu pulangay nukunu Jesus ngadha daniriwaktha kardi-yu kardu 12-ya mam numi-yu da ngarra marra-re-ya.

Ku yilarn ngala ngala i kardu ngarra murrinh law kardu Jews pigunu puddininthethiththa purni i kardu ngalantharr ngalantharr puddanpunthuk kardu murlakpun nhini-yu Jesus-nu pumartanu-yu.

⁴⁴ Mu nukunu nhini Judas-ka murrinh mampirra wardarra ngarra kardu murlakpun mange ngarra-re manmanpinu Jesus pumartanu-yu. I ngarra

murrinh mampirra wardarra-ka kanhi-wa, “Kardu pana ngarra ngadhamurrudhungnu-ka nhini-wa kardu-yu numartanu-yu i pangu warda wangu numabertinu nuru i niranginikatnu-yu.”

⁴⁵ Bere Judas-ka manta ngangka da wurrininadha ngarra Jesus i murrinh mamna, “Pule.” I nhini-ka danthamurrudhung warda ngarra thamurru nukunu. ⁴⁶ I bere kardu murlakpun nhini-ka pumangarnta warda Jesus-yu, tetemam da matha pumamyit pirridha. ⁴⁷ I kardu nugarn numi ngarra pulangay nukunu Jesus-ka thu sword manganart i panthertal the numi ngarra kardu pana ngarra wurlk nukunu menadha wurrini ngarra ku yilarn ngala thathpirr.

⁴⁸ I bere Jesus kathu-ka murrinh mampirra ngarra kardu murlakpun nhini-yu, “Nanki-ka nunningadha ngay-nu i numanganngirta nginipunh kardu pana deyida mani kardu darrarartka numartanu wunku thu sword pangkuy pangkuy i thu thay. ⁴⁹ Mu ngay-ka da tert da matha nirripuptha wunku nanki-yu ngarra da church ngala i ngurdininanthethiththa ngardi pangu-yu, mu nanki-ka mere numengirtadha ngadha da nhini-re-yu. Mu Yile ngay murrinh ngarra nukunu-ka murrinh da thathpirr nhini-yu. Da murntak warra mam-ka kanhi-wa, kardu nugarn murlakpun pumangirtanu ngay-yu nginipunh nanki mani numanganngirta warda marra kanhi-yu,” Jesus kathu-yu mampirra.

⁵⁰ Bere da nhini thangunu kardu pulangay nukunu Jesus-ka parnamkapart-warda-neme nukunu-yu i tharra warda punnungamkawinhatneme. ⁵¹⁻⁵² I kardu kigay numi ngangka da pirridha ngarra Jesus wunku nanhthi kaligu sheet da matha banardidha pirri. Bere kardu nugarn murlakpun-ka pumangarnta warda nukunu nhini-yu, mu nukunu-ka mampunmakat nungampinhat kardu

manangka kaligu wanku, mu kardu murlakpun nhini-ka nanhthi kaligu sheet da matha pumeyittha pi pangu-yu.

Kardu Nugarn Murrinh Thirrukduk Pumerdarrithaktha Pi Ngarra Kangkarlmawu

⁵³ Bere kardu murlakpun nhini-ka Jesus warda pumebertidha purni ngarra da thelput ku yilarn ngala thathpirr nukun. I nhini da kardu nugarn terert puyemperr, ku yilarn ngala ngala-ya i kardu nugarn pana ngarra murrinh law kardu Jews pigunu puddininthethiththa purni-ya i kardu ngalantharr ngalantharr wanku. ⁵⁴ Mu nukunu Peter-ka daniriwaktha wurrini Jesus-yu da ngathparr tharrngini kathu. I kanardi ngarra gate nanhthi fence ngarra da thelput nhini dampegat dim-yu da thelput ngarra ku yilarn ngala thathpirr nukun. I kanawup ngarra ku soldier ngamere i thungku warda denartaldha dini.

⁵⁵⁻⁵⁶ Bere ku yilarn ngala ngala i kardu nugarn terert deyida murrinh perremnudharrpu mange pigunu. Murrinh-ka kanhi mani-wa pumedha pirrini-yu, “Ya. Kardu nangkal ngadha bamkardu Jesus murrinh law ngarra nekineme mungamparl-yu? I kardu nangkal nimin murrinh manhenemenu-yu? I nhini-ka kardu warda thu pubatnemenu nhini-yu.” Murrinh nhini mani-wa perremnudharrpu mange pigunu ngatha. Bere kardu ngamere-ka murrinh thirrukduk pumerdarrithaktha pi ngarra Jesus-nu, mu peneme murrinh-ka pud-danangkawuydhaneme pe. I mere nangkal ngadha midha murrinh thathpirr-yu nukunu Jesus mungamparl ngadha murrinh law pigunu-yu.

⁵⁷ I nhini thanguku kardu ngamere deyida-ka perrenawirnturturtthaneme pe i murrinh thirrukduk deyida pumerdarrithakthaneme pe ngarra Jesus-yu. I pumedhaneme pe-yu, “Nga. Ngankuneme murrinh-ka kanhi-wa

ngubimnayepupneme-yu. I mam-wa murrinh-yu, ⁵⁸ ‘Da church ngala kanhi ngarra kardu thangunu pumampatha-ka ngay-ka bayimpurrnu i bawarntartanu i barderdenu da church numi deyida mere kardu thangunu pubarderdenu nhini-yu, i da-ka perrkenkuneme-wa ngay barikerdeknuyu.’” ⁵⁹ Murrinh nhini mani-wa pardektutkuthaneme-yu ngarra Jesus mana-wa mam-yu. Mu murrinh-ka pudanangkawuydhaneme pe.

⁶⁰ Bere ku yilarn ngala thathpirr-ka dempirnturt warda kumparra ngarra kardu i murrinh warda mamna ngarra Jesus, “Nganaka? Murrinh kanhi-ka murrinh da thathpirr peneme kanhi pumampaneme pirrim-yu? Murrinh-ka nangarranu nhinhi-yu i thurdingarrayithnu mani?”

⁶¹ Mu Jesus-ka mere dedharttha i manangka murrinh da matha pirridha. Bere ku yilarn ngala thathpirr-ka murrinh mamna deyida, “Nhinhi-ka wakal Yile neki nukun? Nukunu-ka wurdannhithuk da kanhi-yu? I nhinhi-ka kardu Christ-wa, na?” Dantharrpu ku yilarn ngala kathu. ⁶² I Jesus kathu-ka “Yu” mamna. “I nanki-ka nubangingkardunu ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ka nginu ngarra Yile ngay ngarra ngurru nukunu-re batbat. I ngankunintha-ka marda ngala ngininthanu kardu Pule ngala thathpirr-yu. I nanki-ka nubangingkardunu ngay-yu ngurru-deyida-nu kathu ngurrurdurdu ngarra kalakkalak da kangkarl thangunu kathu.”

⁶³ Mu ku yilarn ngala thathpirr ngarra murrinh nhini thangunu bimnayepup-ka kardu denamardarurdha warda pirri ngarra Jesus-nu-yu i nhini-ka memnumangurrukduk warda ngarra nanhthi kaligu nukunu-yu i murrinh mampirra ngarra kardu-yu, “Mere nangkal warda paninhitharmununeme. Nekineme-ka murrinh berengunh thubimnayepupneme murrinh ngarra

nukunu-yu. ⁶⁴ Nukunu mam-ka kardu wakal nukunu Yile neki nukunu thathpirr i kardu pininthanu marda ngala ngarra Yile neki-yu. Kardu mere nangkal nukun kama mange nhini-yu. Bere matha nhini-yu. Ngarra-wa mange pumananemenu-yu?”

Mu kardu kathu-ka pumemnunkuneme, “Nga. Nekineme-ka thu pubatnu-warda-neme. Nukunu-ka pupupnu warda nhini-yu.”

⁶⁵ I nhini thanguku kardu ngamere-ka nanhthi thade warda pardingkabebedha pardi ngarra nukunu Jesus-yu. I pumpankangkaral-warda-neme ngarra kamarl nukunu nanhthi kaligu-re i thu purnethukthaneme pe. I murrinh pumenadhaneme parde, “Ya. Nangarru-manineme nangkal pannhibat-yu. Nhinhika the-wa nabath kardu ngarra pannhibat-yu nhinhinamngarra-ka wakal Yile neki nukunu-wa.” I nhini thanguku ku soldierka pangu warda wangu pumbertidhaneme purne i thu purnethuktha-warda-neme parde Jesus-yu.

Peter Mampirra Ngarra Kardu Nukunu Mere The Mabath Kangkarlmawu-yu

⁶⁶⁻⁶⁷ Mu da ngarra nhini-re-ka nukunu Peter-ka ngangka da ngatha dinidha outside ngarra thungku denartaldha dini. Bere kardu mardinhpuy ngarra ku yilarn ngala thathpirr wurlk menadha wurrini-ka bamkardu warda nukunu-yu ngarra thungku dinidha-yu. I nigunu-ka wurrininadha manta i pankardurr i dirranganthenh warda, i murrinh mamna, “Ya. Nhinhin da matha thardininthadha ngarra Jesus-yu kardu panguya Nazareth-mawu.” ⁶⁸ Mu Peter kathu-ka mamnge, “Murrinh ngarra-nu nam thirrim pana kathu-yu? Murrinh nhinhika mere manhimarta murrinh pana kathu namnga thirrim-yu.” Bere nukunu Peter-ka wurdawurl

pangu deyida ngarra gate ngarra nanhthi fence ngarra thelput nhini dampegat dim-ya. I da-ka nhini da ngatha ku rooster-ka pirrimkay warda.

⁶⁹ Bere nhini thangunu-ka kardu mardinhpuy nhini da ngatha bankardu deyida Peter pangu-yu. I nigunu-ka mampirra ngarra kardu ngamere pirriningkadruktha pangu da, “Ya. Kardu nugarn pana karrim-ka kardu pulangay nukunu-wa Jesus.” ⁷⁰ Mu Peter kathu-ka mamnge deyida, “Awu, wurda-wa ngay-yu.”

I da kunungingi da ngadha kardu ngamere pana ngarra nukunu Peter manta pirriningkadruktha-ka pumamna warda-wa ngarra nukunu-yu, “Nga. Nhinhika kardu pulangay nukunu thathpirr-wa Jesus-yu, nawa? Nhinhika da nan deyida thangunu kathu-wa Galilee.” ⁷¹ Bere nukunu Peter kathu-ka mampirra, “Nga. Yile neki-ka the kanthin murrinh ngarra ngay ngamam ngarrim kanhi-yu. I ngay ngatha murrinh nganarrayirrartnu-ka nukunu-ka the-wa mabath nhini-yu. I nhini-ka murrinh manarranu-ka, ngay-ka mere the-wa mabath kardu nugarn pangu-yu.”

⁷² I da-ka nhini da ngatha ku rooster-ka pirrimkay deyida perrkenku warda mam nhini-yu. I nukunu Peter-ka binthepup i wurdantherr warda murrinh nhini ngarra Jesus mamna. “Nhinhika kardu narranu murrinh perrenkuneme thamanu mere the nangibathnu ngay-yu. I nhini thangunu-ka ku warda rooster deyida pirrakaynu tiduk nhini-yu.”

Bere nukunu Peter-ka benayengkarnirnthi dini murrinh nhini da ngarra Jesus thangunu mamna i murrinh ngarra nukunu wangu menadha kardi. I nhini thangunu-ka du ngala da matha kardikarrktha.

15

Kangkarlmawu Pumbertidha Purni Ngarra Kardu Pule Ngala Pilate

¹ Bere thipinhire nhini pankapurl-ka ku yilarn ngala ngala i kardu ngalantharr ngalantharr i kardu pana ngarra murrinh law puddininthethiththa punni-ka murrinh pumenanungkudha pirrini da ngarra-re mange Jesus thu pubatnu-yu. Bere nhini thangunu-ka pumambedhar-rkirrk warda Jesus-yu ngarra nithi i pumbertidha purni ngarra nukunu-nu Pilate i parramnamut. Nukunu Pilate-ka kardu pule ngala thatpirr dinirradha ngarra da nanya Judea.

² Bere nukunu Pilate kathu-ka mamna ngarra Jesus, “Ya. Nhinhi-ka kardu Pule ngala thurranpirra kardu ngarra Jews-yu?” Mu Jesus kathu-ka mamna, “Murrinh thathpi nhinhi da matha nam pana.”

³ Bere nhini thangunu nukunu Pilate-ka binarrayepuptha dini ku yilarn ngala ngala murrinh pumerdarrithaktha pi i murrinh thirrukduk pumenadha pi murrinh terert-ya ngarra Jesus wangu-yu. ⁴ Bere nukunu Pilate kathu-ka mamna deyida ngarra Jesus, “Nganaka? Murrinh terert kanhi-ka murrinh da thathpirr kanhi kumampa kibim-yu? Murrinh-ka nanganu mani?” ⁵ Mu nukunu Jesus-ka kardu manangka murrinh pirridha. I nukunu Pilate-ka memnamardat warda kardu watmam pirridha Jesus-yu.

⁶ Bere da thangku terert-te ngarra da ngala nhini-re da Passover-ya nukunu Pilate-ka yunguniwuy kardu numi-yu ngarra jail thangunu kathu-yu. Kardu ngarra nugarn nhini ngatha ngarra kardu parranidharrpu thangunu-ka, kardu nhini da matha Pilate yunguniwuy-yu.

⁷ Bere da nhini-re kardu-ka terert ngarra jail pardingkadhuktha-yu. Kardu nhini-ka punninhuktha punni kardu ngarra Government thanguu i kardu ngamere deyida puddinintinumidha punni. I kardu nugarn wiye numi-ka murrinh-ka nan-wa Barrabas.

⁸ I bere kardu wurnangat puyemawerr ngarra thelput nukunu Pilate kardu padharrpunu kardu numi-nu pun-guwuynu ngarra jail thanguu kathu nginipunh mange bere matha wangu merradha dini.

⁹ Bere Pilate-ka mampirra warda ngarra kardu, “Ya. Kardu ngarra nimin nganipartnu-yu i ngurdunarrathuknu-yu? Kardu kanhi ngarra numamna numpan-ya kardu Pule ngala ngarra nanki kardu Jews ngurduthuknu-yu?” ¹⁰ Murrinh nhini nukunu Pilate dampuntharrpu-ya, nhini nukunu-ka the-wa mebaththa dini ku yilarn ngala ngala-ka panganke-wa ngarra Jesus-yu.

¹¹ Mu ku yilarn ngala ngala-ka pana-re punnidha ngarra kardu-ya i murrinh pumerradha punni, “Ya. Nadharrpunu Pilate nukunu-nu Barrabas punguwuynu, mu nukunu Jesus-ka wurda-wa.”

¹² Bere nukunu Pilate kathu-ka mampirra deyida ngarra kardu, “Ya kardu. Mu ngarra-wa ngamanu kardu nugarn kanhi karrim-yu ngarra numamna numpan kardu Pule ngala-ya ngarra nanki kardu Jews-yu?”

¹³ Mu kardu kathu-ka pardinakaykaydha i pume-nadha pardi ngarra nukunu wangu Pilate, “Ya. Nukunu pana-ka darderdenu i thinthatnu ngarra thay i pupup-da-nu mana.” ¹⁴ Mu nukunu Pilate-ka mampirra deyida, “Thangku-nu-wa? Ngarra ngadha medha wurrini merithuktha wurrini da mange wiye-yu nukunu-yu?” Mu kardu kathu-ka puy deyida kathu pardinakaykaydha i

pumenadha pardi, “Ya. Nukunu pana-ka darderdenu i thinthat-da-nu-matha ngarra thay i pupup-da-nu-mana.”

¹⁵ Bere nukunu Pilate marda merttha wurrini-ka mange ngarra kardu-wa marda pumerttha punni, i nhini-ka yunganwuy warda kardu nugarn wiye nhini Barrabasyu. I wurdanthuk warda Jesus-yu ngarra ku soldier thu pumarlarlarrnu parni thu whip-te. I bere ku soldier-ka thu warda pumerdarrirlarlarrdha pardi thu whip-te. Thu whip nhini-ka turethturethmam nanhthi wunku murnu wuting wuting wanku thu yidingurr ngala da matha nhini-yu. I nhini thangunu nukunu Pilate-ka mampirra ngarra ku soldier-yu, “Pata, puy. Numaberti warda Jesus-yu i nubarderde i ninthatnu warda ngarra thay i pupup-da-nu-mana.”

Ku Soldier Da Mange Wiye Pumenadhaneme Parde Ngarra Kangkarlmawu

¹⁶ Bere ku soldier ngamere-ka pumebertidhaneme purne pangu warda wangu Jesus-yu i parnamkardineme ngarra da thelput ngala nan nukunu Pilate. I ku soldier terert warda puyemnungkuwerrneme da nhini-yu.

¹⁷ I nanhthi kaligu ngarra banardidha wurrini Jesus-ka pungankamapirt-warda-neme i pubankardurdineme nanhthi numi warda, nanhthi-ka purple-wa colour-yu nanhthi nginipunh pana mani ngarra kardu pule ngala ngala pubanardurdidha purni. I nanhthi nginipunh mayeyep mani nanhthi wutingwuting-ya pingamkamerlarlneme. I pubankawerdineme ngarra pelpith nukunu Jesus-yu.

¹⁸ Bere nhini thangunu-ka perrenanawinhipingkarldhaneme parde ngarra nukunu kumparra i pumenadhaneme parde murrinh parrinegumugatthaneme, “Ya Pule. Da pirdithme da matha thanibirnununu nhinhi-yu kardu Pule ngala ngarra kardu Jews pigunu thimpirra.”

¹⁹ I thu purnewelerrdha-warda-neme parde ngarra pelpith nukunu thu thay-re i thade pardengkabedhaneme parde i ngarra nginipunh nukunu wangu i perrenanawinhipingkarldhaneme parde kumugat wiye da matha pumenadhaneme parde.

²⁰ Bere ngarra da wiye nhini thangu pumenadhaneme parde-ka nanhthi kaligu purple nhini-ka pun-gankamapirtneme i kaligu ngarra nukunu thathpirr warda pubankardurdineme. Bere nhini thangu peneme nhini ku soldier-ka pangu warda wangu pumbertidhaneme purne kardu pubarderdenemenu i pumangkalenemenu ngarra thay. I Jesus-ka panamanthidha wurrini nanhthi thay.

Kangkarlmawu Pubangarnerde i Pumamkale Ngarra Thay

²¹ Bere pumpannurdurr warda da nhini thangu-yu i punnililidha pangu warda wangu. Bere ngarra punnililire-ka ku soldier pubamkardu kardu nugarn da ngamengka thangu kathu nadha dini, da nan-ya Cyrene. I murrinh nukunu-ka Simon-wa. I wakal nukunu nan-ya Alexander i Rufus. Bere ku soldier-ka pumangawil nukunu Simon i nanhthi thay pana panamanthidha wurrini Jesus-nu. ²² I puy punnidha i Jesus pumbertidha purni pangu warda wangu ngarra palyirr pinpith da nan-ya Golgotha. Golgotha nhini-ka murrinh ngarra pigunu-wa kardu Jews. Murrinh kanhi-nu-ya nanhthi mangini murnu pelpith mam pirrim da palyirr pinpith pangu-yu.

²³ Bere ku soldier-ka parramnamutneme kura wine i nanhthi mirrithin pumamnangkarnuneme nhini-ka mere warda palurturtnu ngala nhini-yu. Mu Jesus-ka mere ngarra begurduktha, wurda.

²⁴ Bere peneme ku soldier-ka pubangammerderde mange ngarra Jesus-yu i ngarra me pubangammerderde

ngarra thay nhini-yu. I parrampirnturt pubanpak i pinthanhidha i pupupnu warda Jesus-yu. I nhini thangunu ku soldier-ka nanhthi warda pirrineyekdhek-thaneme nanhthi kaligu ngarra Jesus-nu-yu, nanhthi nhini-ka kardu nangkak kama warda martnu-yu.

²⁵ Bere ngarra nukunu-re Jesus pubanpak ngarra thay-ka nanhthi ngunga pirridha-ka da thipinhire-wa.

²⁶ I ngarra thay nhini ngarra Jesus menangkaledha pinthanhi-ka murrinh wanku pubanpak kangkarl ngarra pelpith nukunu. Murrinh nhini-ka kanhi-wa, “Kardu kanhi kanthim-ka kardu Pule ngala ngarra kardu Jews pigunu-wa.”

²⁷ I kardu nugarn perrkenku, kardu darrarart-yu parrampunkuwirnturt-deyida-nintha ngarra thay. Kardu numi-ka ngarra batbat-te pinthanhidha ngarra Jesus i kardu numi-ka ngarra thakunh-te pinthanhidha. ²⁹ Bere ngarra Jesus birnu da ngatha pinthanhidha-ka kardu-ka pubeyerrardha pi i murrinh pumerdarrithaktha pi ngarra nukunu, “Ya,” pumenadha pi. “Nhinhi nam-ka dayimpurrnu da church ngala pangu i darderde-deyidanu nanhthi numi i da perrkenkuneme darikerdeknu-yu. ³⁰ Mu nenuyibirnu mani i thurdithut mani kathu ngarra thay pana-yu,” kardu kathu pumenadha pi-yu.

³¹ I ku yilarn ngala ngala i kardu nugarn pana ngarra murrinh law kardu Jews pigunu puddininthethiththa punni-ka nhini deyida wanku punningkalkbelktha pardi ngarra Jesus-yu. I mange pigunu murrinh pumenanudha pardi, “Ya. Nukunu-ka kardu terert menthibirnudha wurrini-yu, mu nukunu-ka mere ngarra menuyibirnu kani nukunu ngatha-yu, wurd.

³² “I nekineme ngatha pubangkardunemenu ngarra thay thangunu kathu mange nukunu-re purdithutnu, nhini nekineme-ka murrinh thatpirr

warda pumanabathnuneme nukunu-ka wurdanthuk da thathpirr ngarra Yile neki thanguu kathu-yu. I nukunu-ka kardu Pule ngala thathpirr ngarra kardu Jews nekineme-yu.”

I kardu darrarart wunkungkanintha nhini murrinh meninthardarrithak-deyida-dha pinthanhi ngarra Jesus deyida-nu wangu.

Kangkarlmawu Yibimpup Warda

³³ Bere nanhthi ngunga ngarra pelpith pirridha-ka da-ka thipinhi-wa pangarntuy nhini-yu da pana ngangka-re-ya. Da thipinhi nhini pirridha-ka da kungini da mana i ngunga-ka nhini-wa pangarntuy-yu. ³⁴ I da nhini-re-wa Jesus-ka lurruth pinthimnakay ngarra Yile nukunu wangu i mamna ngarra murrinh nukunu-re, “Eluy, Eluy lama sabakthani.” Murrinh-ka kanhi-nu-ya, “Yile, Yile, thangu-dha ngay thanamngipart-yu?”

³⁵ I kardu ngamere ngarra pidha pangu manta pu-bimnayepup Jesus-yu murrinh ngarra medha pinthanhi, i murrinh pumemnu mange pigunu, “Ya. Nukunu-ka pinthimnakaykay kardu ngalantharr pangu kardu nan Elijah.” ³⁶ Bere kardu nugarn numi tharra nungampinhat pangu i manganart nanhthi pekpek i wurdankulk ngarra kura wine thithimanti i manthawidharrkirrk ngarra thay pangkuy kumparra warra Jesus-nu kura pungudhungnu. I murrinh mampirra ngarra kardu, “Ya. Kuguk mup. Pinamardamardangime nukunu kama Elijah panaruynu i purduthutnu Jesus-yu ngarra thay thanguu kathu-yu.”

³⁷ Bere Jesus-ka lurruth ngala deyida pinthimkay i yibimpup warda nhini-yu. ³⁸ I da nhini-re-ka nanhthi kaligu ngala pinthanhidha ngarra da church ngala kardu Jews pigunu-ka dimngurruduk warda kanganu, kangkarl thanguu kathu-ka i pepe da mana.

³⁹ Bere ku soldier ku pule ngala-ka pirringanamedha pangu da manta ngarra thay bankardu Jesus yibimpup-yu i binnayepup ngarra nukunu pinthimkay-yu. I murrinh warda mam, “Kardu nugarn kanhi kanthim-ka kardu wakal Yile neki nukunu thathpirr-wa.”

⁴⁰ I ngana deyida kardu palngun ngamere pana pirabaththangime pe Jesus pinthanhidha ngarra thay i pubamkangkardungime yibimpup-ka peningime pedhangime da ngathparr tharrngini kathu. Murrinh peningime-ka kanhi-wa Mary Magdalene-ya i Mary pana kale piguna James kardu kigay-ya i nukunu Joses, i palngun numi murrinh-ka Salome-wa. ⁴¹ Kardu palngun nhini-ka parraneriwakthangime parde Jesus da nan wangu Galilee da marra-re-ya i pumemanpidhangime punne i parranenamutmutthangime punne mi dhepdhep-yu. I kardu palngun ngamere deyida kardu terert pangu da pidha, kardu ngarra parriniriwaktha punni da Jerusalem-nu wangu.

Nukunu Joseph Yingampup Ku Nginipunh Kangkarlmawu Ngarra Da Weyi Palyirr

⁴²⁻⁴³ Bere, da ngarra Jesus yibimpup-ka da-ka Friday-wa. Bere da pana warda ngarra ngunga kardithurrk-ka nhini-wa da-yu Saturday warda-yu mange ngarra kardu Jews pigunu-yu kardu benyuktha dini.

Bere da ngarra kungini mana warda da Friday nhini-ka kardu nugarn pana nan Joseph wurrininadha bere ngatha daniwirntedha wurrini ngarra nukunu-nu kardu pule ngala Pilate. I dantharrpu ku nginipunh nukunu-nu Jesus martnu. Kardu nugarn nhini Joseph-ka da nan thanguku kathu Arimathea-wa. I nukunu-ka kardu yuthpan thathpirr i kardu patha. I kardu pana ngatha yida kardiwup i puddanayithneme pirrine ngarra ngalantharr

ngalantharr kardu Jews-ya. I nukunu-ka kardimardamar-dadha da ngarra Yile neki ku Pule ngala thathpirr pirranu ngarra kardu wurnangat warda ngatha.

⁴⁴ Bere nukunu Joseph dantharrpu thangunu nginipunh nukunu Jesus-nu-ka kardu pule ngala nhini Pilate-ka kardu bemkabat da matha i memnu mange nukunu, “Ba. Jesus-ka yibimpup kama warda-ya?” I nhini-ka ku soldier ngarra pule kumparra dimnakay warda i mamna, “Ya. Jesus-ka yibimpup warda?” ⁴⁵ I ku soldier nhini-ka Pilate kanamnatharrmu Jesus-ka yibimpup warda. I nukunu kathu-ka Pilate mamna ngarra Joseph, “Yu berengunh, ku nginipunh nukunu nart warda.”

⁴⁶ Bere nhini thangunu-ka nukunu Joseph-ka wur-rinidha ku nginipunh Jesus-nu wunku nanhthi kaligu sheet nanhthi patha da matha. I mantharday ku nginipunh nhini-yu i mamlarlarr ngarra nanhthi kaligu sheet nhini da. I nhini thangunu-ka yingampup ngarra weyi palyirr ngarra kardu thangunu pumampatha-yu. I nhini-ka wurdannerlerl i danthap warda nanhthi palyirr ngala werlpen nhini-re-yu. ⁴⁷ Bere palngun perrenku nhini Mary Magdalene i Mary pana ngarra kale nukunu Joses-ka bamnginthangkardu da weyi palyirr nhini-yu ngarra Joseph yingampup ku nginipunh nukunu Jesus-yu.

16

Kangkarlmawu Wurdamkabirl Warda

¹ Bere da Saturday nhini ngarra kardu Jews-te benyuk dini-ka da dirntal warda nhini-yu. I kardu palngun nhini nan Mary Magdalene i Mary pana kale nukunu James i palngun numi deyida nan Salome nanhthi oil warda pumangankartngime ku nginipunh nukunu-nu Jesus pawewunungime.

² Bere da thipinhire nhini da pankapurl da Sunday-ya kardu palngun pana-ka punnedhangime ngarra weyi palyirr nhini-nu wunku nanhthi oil kangunu patha wanku. ³ I ngarra punnelili-re-dhangime-ka murrinh kanhi pumenanungkudhangime punne, “Ya. Nangkal purdunherurtungime nanhthi palyirr ngala pangu-yu ngarra denthap pirrim-yu ngarra weyi palyirr-yu?”

⁴ Bere pumpankabirlbirlngime peningime-yu i pubamkangkardu-warda-ngime da weyi palyirr nhini-ka menadharldha wardarra dini. I palyirr ngala werlpen nhini-ka ngurru-re warda pirridha. ⁵ Bere peningime-ka parnamkardi-warda-ngime ngarra weyi palyirr nhini-yu i pubamkangkardungime-ka ku angel dinibangurrdha nginipunh kardu kigay mani medha dini. Nukunu dinidha ngarra kanhi-re batbat i nhini peningime-ka perremkanham-warda-ngime.

⁶ Bere ku angel kathu-ka mampirungime, “Peningime nga. Mere nenhamngime. Ngay-ka the-wa nganthin Jesus-nu nangannawinhadhathngime numpanka-yu. Jesus pana-ya kardu Nazareth-mawu-ya i kardu pana ngarra thay pinthimkatneme-ya. Yu da-ka kanhi da-ya ku nginipunh nukunu yungurkurrktha-yu. Mu ku nginipunh nukunu-ka maku-wa kanhi-yu. Nukunu-ka kardu wurdamkabirl warda-wa.” ⁷ Mu ku angel kathu-ka mampirru-deyida-ngime, “Mu nga. Na-warda-ngime i murrinh kanhi numarrununeme ngarra pulangay nukunu wanku Peter-ya, ‘Nga. Nukunu Jesus-ka pangu wardarra kumparra kunungam kem da nan-nu Kelili. I nukunu-ka pangu wardarra banankardunu-yu murrinh nginipunh mamnarra murntak warra-ya.’ Nhini-wa murrinh-yu numarranuneme ngarra pulangay nukunu-yu,” ku angel kathu-yu mampirungime.

⁸ Bere nhini thangunu peningime-ka pungamkawuy-warda-ngime ngarra weyi palyirr thangunu kathu-yu i punnungamkawinhat-warda-ngime. Nhini peningime-ka perremkanhamngime ngala da matha i punnawerrerrdhangime. Peningime-ka mere ngadha perrenkuyelerrdhangime ngarra kardu-yu mu nhini-ka kardu perremkanham-weyida-ngime nhini-yu.

Kardu Pubamkardu Kangkarlmawu Wurdamkabirl

⁹ Bere ngarra Jesus thangunu wurdamkabirl-ka da Sunday thipinhire nhini-ka kardu marra-re bamkardu nukunu-ka nigunu Mary Magdalene-wa. Da murntak warra nukunu Jesus pirrimmaputh ku ngepan wiye ku-ka 7-wa ngarra nigunu thangunu Mary Magdalene nhini-yu.

¹⁰ Bere ngarra Mary Magdalene thangunu bamkardu Jesus, nigunu-ka nadha dini pangu warda wangu i dampunkuyerrneme kardu peneme pana ngarra Jesus pardedhaneme. Kardu nhini-ka daninkumardathinthaneme-wa kardi i du ngala pardekarrkthaneme nhini-ka Jesus thangunu weyida yibimpup. ¹¹ Mu kardu-ka mere murrinh pumengebaththaneme ngarra Mary Magdalene dampunkuyerrneme-yu ngarra Jesus wurdamkabirl-yu i ngarra nigunu bamkardu-yu.

¹² Bere nhini thangunu nukunu-ka pangampir-ruruynintha ngarra kardu naninthalilidha dini da numi deyida-nu wangu. Mu penintha nhini-ka mere dirrangininthathenhtha marra-re-yu ngarra nukunu-yu, nhini-ka kamarl nukunu-ka wurdamkath kamarl numi deyida wurrinibirldha-yu. ¹³ Mu bere ngarra Jesus dirranganninthathenh-te-ka nhini penintha-ka wurdamninthawurl deyida da Jerusalem-nu i murrinh parrampunkuyerrnintha ngarra pulangay nukunu

Jesus i kardu ngamere, mu kardu-ka mere murrinh-wa pumerrubaththanintha, wurda.

¹⁴ Bere tiduk nhini thangunu Jesus-ka pangampir-ruruyneme ngarra pulangay nukunu warda, kardu-ka 11-wa ngarra mi dhepdhep-te pirrinemurrkthanemeyu. I nukunu-ka murrinh nungampirrumardawalneme nhini-ka kardu tetepumamkayineme i murrinh thangunu mere pumbaththaneme parne murrinh ngarra kardu thangunu parraninkuyelerrdhaneme punne-yu murrinh thelerrdhe-ya ngarra nukunu pubamkangkardungime wurdamkabirl-warda-yu.

¹⁵ I nhini thangunu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga peneme. Nuruwatnuneme da pana ngangka-re i kardu nanthelerrnu nuru kardu ngarra wurnangat da matha murrinh thelerrdhe patha kanhi ngarra murrinh ngay-nu-ya. ¹⁶ I kardu nangkal ngatha murrinh nhini mabathnu-ka i paluwewunu nhini-ka Yile ngay-ka may-ibirnununu ngarra thungku ngala thangunu-yu. Mu kardu nangkal ngatha murrinh nhini mere mabath-ka nhini Yile ngay-ka purdungkarelnu ngarra thungku ngala nhini wangu wunku mange wiye nukunu wanku mabathnu purru.

¹⁷ “I kardu nangkal ngatha murrinh ngarra ngay mangabathnu thathpirr purru-ka kardu nhini-ka mange patha da matha pamanu purru nanhthi lurruth ngarra ngay thangunu. I nga, mange-ka nginipunh kanhi mani-wa pamanu purru-yu. Nukunu-ka ku ngepan wiye pir-ranmaputhnu purru ngarra kardu thangunu-yu murrinh ngarra ngay-re mangirdarrinenu purru. I murrinh themen numi numi deyida purrungerrennu-yu. ¹⁸ I ngana deyida ku pangkuy mulak ngatha mawinhikatnu martnu-ka i balelenu, nhini-ka mere ngarra kupup nukun kardu nhini-yu. I kura poison ngatha bagurduk bawinhikat-ka

nhini nukunu-ka mere ngarra matharr bardurt i mere ngarra kupup. I ngana deyida mange ngarra nukunu manpethapnu ngarra pelpith kardu matharr wunngini i nhini-ka kardu patha warda purunu. Mange-ka mange nginipunh nhini mani-wa pamanu purru-yu i nhini-ka kardu wurnangat warda ngatha the warda pumabathnu Yile ngay-ka lurruth ngala da matha dim-yu.”

Kangkarlmawu Dimmardawith Ngarra Yile Nukunu-nu Warda Wangu

¹⁹ Bere murrinh nhini thangunu Pule Jesus mampirruneme-ka Yile nukunu-ka kanthinmardawith warda wangu i ngarra ngurru nukunu batbat-te kanawup. I nukunu deyida wanku ku Pule ngala thathpirr warda dim nhini-yu.

²⁰ Bere nhini thangunu-ka pulangay nukunu Jesus-ka punnewattha-warda-neme da pana ngangka-re-ya i parrinkuyelerrdhaneme punne murrinh ngarra Jesus nukunu-ya. I Pule Jesus-ka bere matha wangu menkumanpidhaneme wurrini mange patha patha da matha pumerrudhaneme punne. I nhini kardu wurnangat nimin-ya the pumebaththa punni murrinh ngarra peneme-ka murrinh da thathpirr.

Bere, nhini-wa murrinh-yu murrinh ngarra Kangkarlmawu nukunu-yu.

Murrinpatha Bible

The Holy Bible in the Murrinpatha language of Australia

copyright © 2018 Bible Society Australia

Language: Murrinpatha (Murrinh-Patha)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-10-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 12 Feb 2021 from source files dated 12 Feb 2021

2ee86d17-708e-5782-bf6d-258714901628